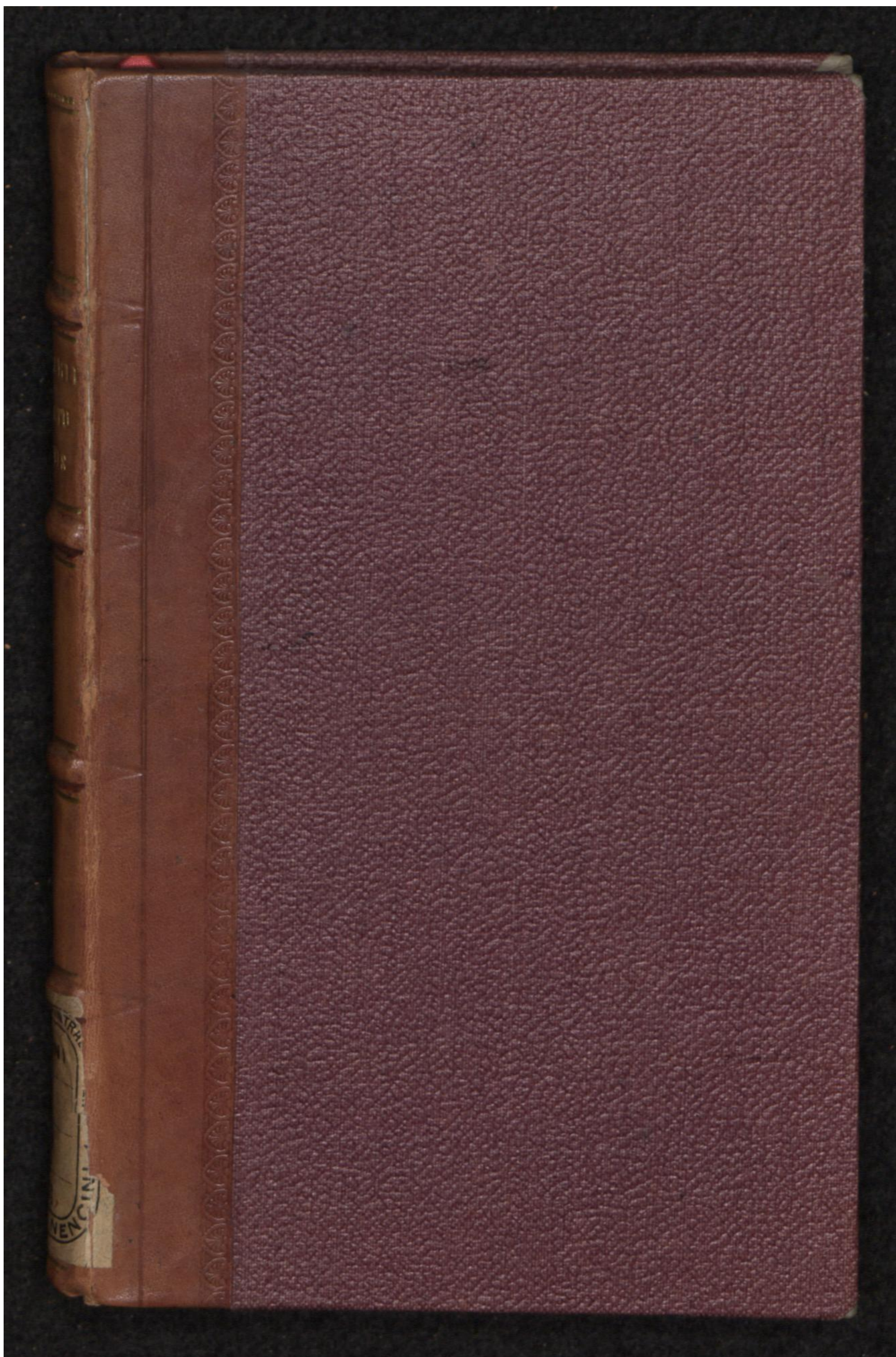
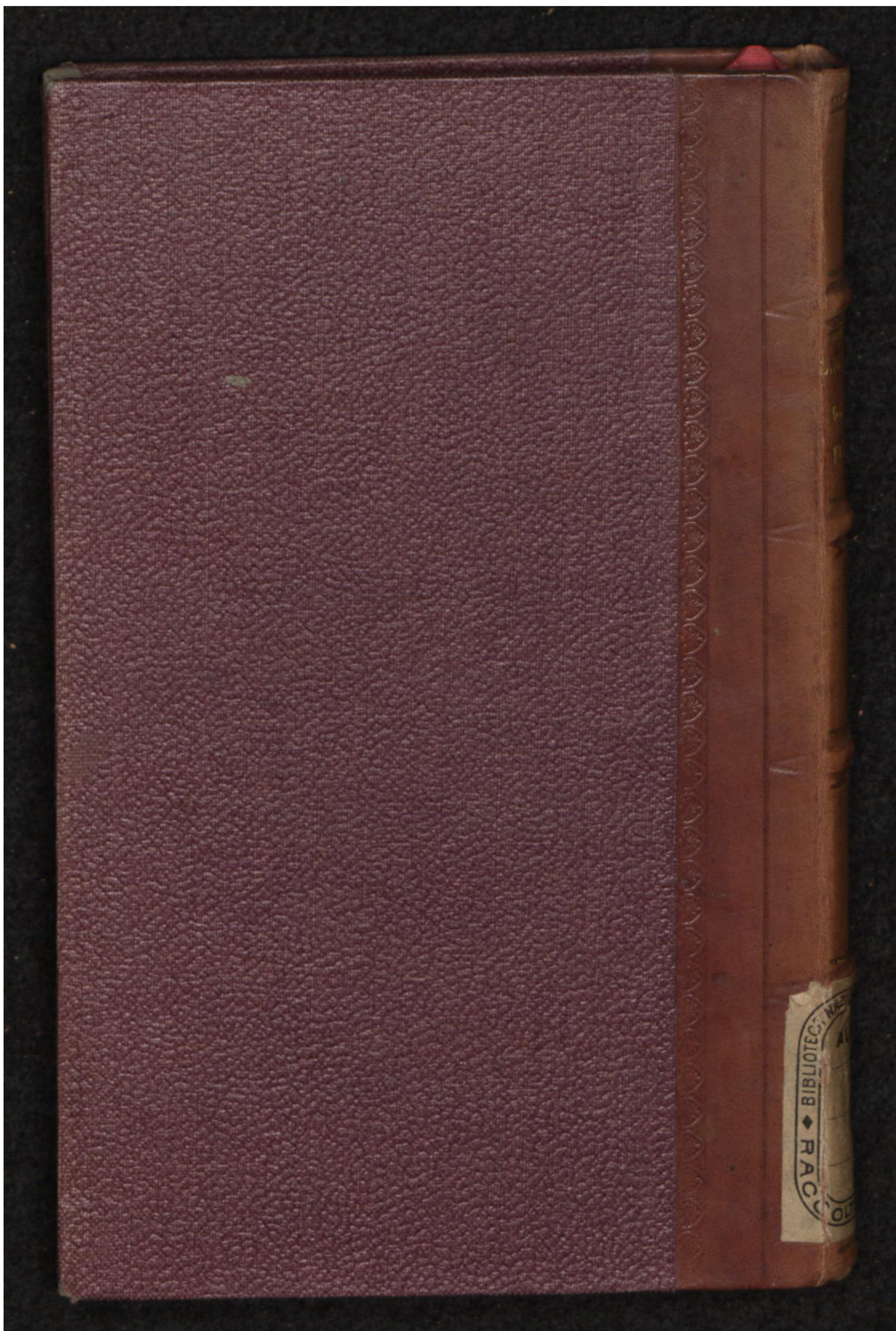

DE PARTU
VIRGINIS
ALDINI
I
3
13

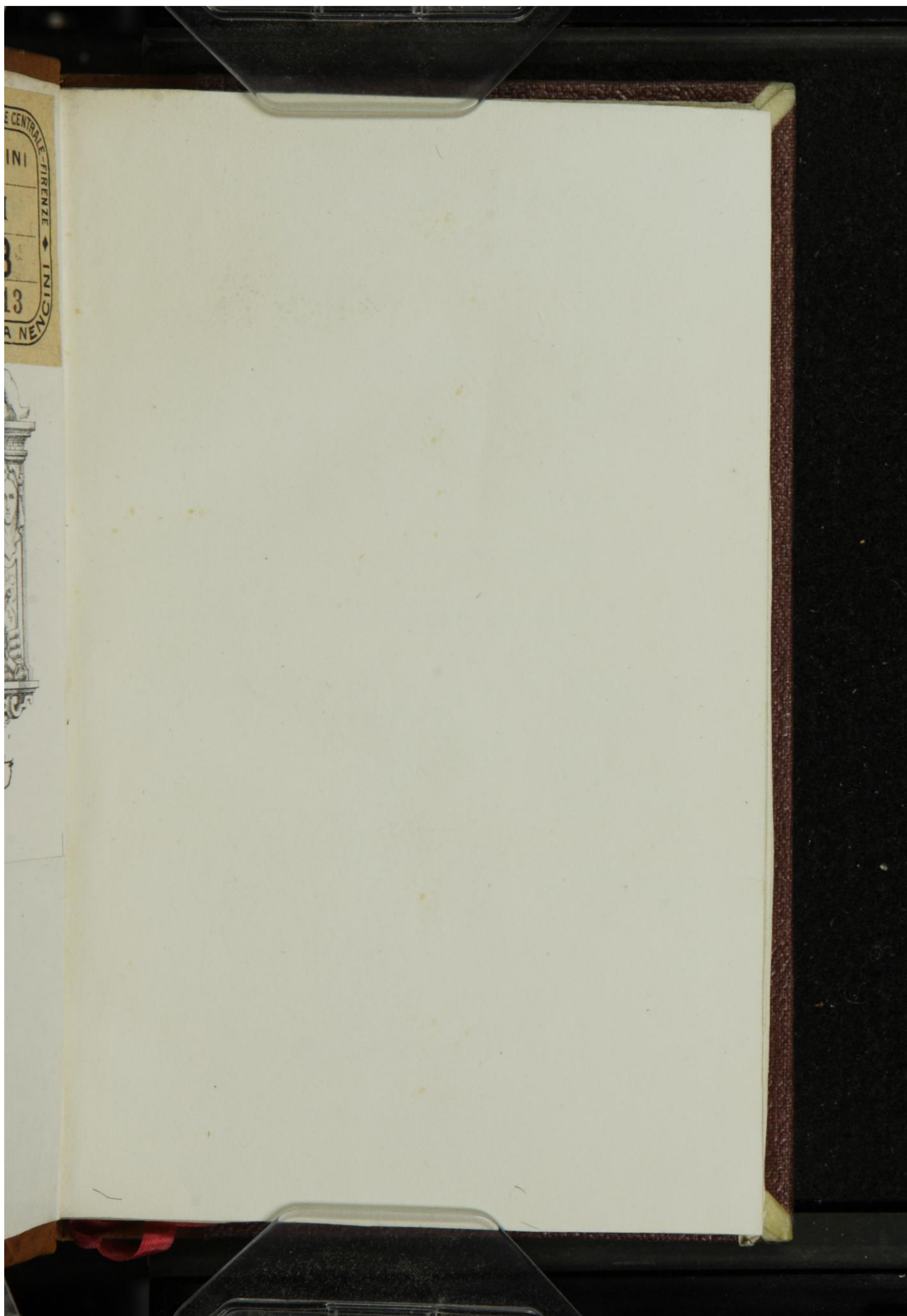

Ex Libris Joannis Nencini
1874

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE PARTV VIRGINIS.

LAMENTATIO DE MORTE CHRISTI.

PISCATORIA.

PETRI BEMBI BENACVS.

AVGVSTINI BEATIANI VERONA.

Et præterea, quæ in sequenti pagina continentur.

M.D. XXVIII

PETRI BEMBI IN DIVVM

STEPHANVM.

Eiusdem Benacus.

Gabrielis Altilij Epithalamion.

Io. Cottæ Veronensis Carmina.

Io. Mutij Aurelij Mantuani Hymnus in D. Io. Bapt.

Eiusdem Elegia ad Leonem X. Pont. Max.

Additum est his, quæ ante impressa sunt:

Sannazarij Epigramma.

Baldassaris Castilioni Elegia.

Ant. Casanouæ Epigramma de Homero.

Eiusdem Epigramma de Vergilio.

FRANCISCVS ASVLANVS. LECTORI.

Et si non soleo libenter nisi ueterum scripta imprimere: tamen, cum duorum hominum ingenia ita florerent, ut nostrorum temporũ poetica laus illustraretur, proximeq; ad antiquorum in eo genere principium gloriam accederet, non dubitaui Iacobi SannaZarij, et Petri Bembi diuinum opus: ac perpolitum typis nostris excudere: ut à pluribus ea legi possent, quæ non imitatione minus, q̃ cognitione dignissima ab optimo quoq; haberentur. quod iudicij testimonium illis uerissime tributum esse existimabis, si sæpius hæc carmina legeris. Adiunximus et Baldassaris Castilioni, uiri tum ingenij, tum uirtutis laude præstantissimi elegiam. quæ imprimis probabatur, & quædam etiã alia ob eam causam, quod & sua spõte digna essent, & ab alijs impressa. ne ullo genere utilitatis, quæ ad studiosos peruenire posset, superaremur.

Vale.

* *

DILECTO FILIO

ACTIO SYNCERO

SANNAZARIO.

d Ilecte fili salutem & Apostolicam benedictionẽ. Cum forte de claris ingenijs ætatis nostræ apud nos uerba fierent, affuere qui cum te, tum opus tuum de partu Virginis diuinis propè laudibus cum admiratione attollerent, atq; prædicarent. Quæ res expectata quidem diu nobis (nihil enim non excultum, non elaboratum, non singulari tuo ingenio dignum proficisci à te posse arbitramur) uerum eo nunc carior & iucundior uisa est, tum quod quæ futura expectabamus, accepimus iam facta esse, & quæ superent omnem expectationem, tum quod & si nullo non tempore fuissent acceptissima, hac præcipue tempestate erunt longe gratiora. Qua quidem, quo doctiores uideantur, ecclesiam stilo iniquo petant, qui exactissima eruditione commendent, non desiderẽtur. dici non potest, cum hæc audiremus, quantum uoluptatis acceperimus, et cum ipsi legemus, accepturi simus: quod pe suasi simus, diuina factum prouidentia, ut diuina sponsa tot impijs oppugnatoribus, laceratoribusq́; lacessita talem, tantumq́; nacta sit propugnatorem, & cum illi impia facundia abusi frangant in rem sacrã genuinum, tu unus opus ediderис, quo rem sacram omnibus (ut dicti solet) neruis atollendam, excollendamq́; procuraueris sancto consilio, euentu feliciore, cum dictitent, qui legere, si rem quæramus, nihil nisi Christum, atq; eius Sponsam sonare, si pietatem, undiq; religionis enitere studium, si iudicium nihil ungue signãdum relinquere, si figuras artisq́; conatus, uterũ uatum nulli cedere, multos anteire. gratulamur itaq; tibi, quod tantum unus præstes, quantum antea nemo, eccle

siæ, quod cum uexetur lancineturq; ab alijs, à te uno in cœlum efferatur, nostro sæculo, quod fiet tui carminis luce celeberrimum, nobis deniq; ipsis, quibus imminente hinc Goliade armato, hinc Saule à furijs agitato, affuerit pius David illum funda à temeritate, hunc lyra à furore compescens. Hortamur itaq; te, iam opus edas, ut qui dolent, cũ illa legunt, quæ aduersus pietatem uenena ficti Christiani euomuere, ad tua conferant se se, quæ ueluti præsens antidotum sint opposituri. Tu ita tibi persuadeas uolumus, nos te & tua omnia perinde ac nostra complexuros esse, nec nos, nec hanc sanctam sedem unquam tui uel affectus uel operæ immemores futuros. Datum Romæ apud Sanctũ Petrum sub annulo Piscatoris Die. VI. Augusti. M. D. XXI. Pontificatus nostri Anno nono.

BEMBVS

Per Fauonium De mandato.

DILECTO FILIO ACTIO SYNCERO CLEMENS PAPA VII.

d Ilecte fili Salutem & Apostolicam benedictionē. Accepimus librum gratissimo munere, quem tu ad nos de Dei, & domini nostri Iesu Christi rebus scriptum misisti, cuius argumentum præclarum, atq; nobile cum in te parem ostendat animi pietatem, atq; ingenij gloriam, sitq; in eo nomen quoq; nostrum ad memoriam eorum qui lecturi sunt, qui quidem innumerabiles futuri sunt in longa posteritate, immortalitati quasi cōmendatum, muneris tui magnitudinē hoc magis sentimus, quod quomodo parem referamus gratiam, habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata, & grata est omnibus, qui præsertim animo uegetiore atq; erectiore sint, permagnæ sunt illius partes nobis à te tributæ. Quāquā enim ea est appetenda maxime, illiq; elaborandum præcipue, quæ post discessum ex hac uita, in illa altera uita felici & sempiterna nos cum Deo ipso collocat, Tamen ne hæc quidem non libenter adsciscenda, quæ producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua, qui illam cœlestem & diuinam immortalitatem non planè cognouerunt, maximis sæpe tamen contentionibus, & acerbissimis discriminibus uitā, & caput suum obiecere. quod profecto non fecissent, nisi à natura ipsa admoniti, summum quoddam bonum existere coniectati fuissent, cuius in imagine, & simulacro tam multas partes experirentur esse delectationis, & gloriæ. Est enim profecto hæc famæ & laudis ad commemorationem hominum celebritas, imago

illius ueræ immortalitatis, quæ eximio dono omnipotentis Dei, uni christiano generi, per dominum nostrum Iesum Christum proposita est, ad quam potissimum aspirare debemus, hanc uero ita charam, iucundamq; ducere, si proborum & prudentium testimonio nobis deferatur, quod quidem in te nobis egregie contigit. Non enim ingenio solum tuo honorati, illustratiq; sumus, sed (quod nobis etiam gratius est) iuditio comprobati, & si enim ingenij gloria cõcedis nemini, uel omnibus potius præstas, qui in hoc scribendi genere cum laude uersati sunt, tamen cum ipso scriptionis argumento ostendas, qua sis pietate, sapientia, religione præditus, iucundius etiam accepimus testimoniũ optimi, & religiosissimi uiri, quàm studium doctissimi. Quapropter macte uirtute tu quidem, id enim es consecutus: quo nullum maius homini bonum in hac uita existere posse uideatur. maximorum enim donorum, quibus te affecerat Deus, gratia illi (quo ad mortali homini licuit) relata, illud iam summum, & incomparabile ueræ immortalitatis donum es promeritus, cui deinde iam gratia nulla esse par potest. qui talentum acceptum multiplicatis mercedibus, eidẽ domino redidisti à quo acceperas. Ex quo cum fructum quoq; nõ mediocrem tui libri dicatione, ad nominis nostri laudem, ac memoriam redundare uolueris, tantum tibi habemus gratiam, quantam capere grati, & memoris Pontificis tanto deuincta officio mens potest, sicut & re ipsa tibi ostendere parati sumus, & ut experiare etiam adhortamur. Datum Romæ apud Sanctum Petrũ sub annulo Piscatoris Die. V. Augusti. M. D. XXVII. Pontificatus nostri anno tertio.

IA. SADOLETVS.

Aegidius tituli. S. Mathaei. S. R. Ecc.

Presbyter Cardinalis

Actio Syncero Sannazario. S.

d Iuinum de Partu Virginis poema mihi tuo nomine reddditum cum legissem, uelut adtonitus ac lucis impatiens, statim ad te nescio quid, sed quale ab ijs, qui lolio (ut aiunt) uictitant, proficisci potest. Neq; enim de eo posse arbitror quenquam iudicare, praeter eum, qui ad eruditionem tuã proxime accedat, quiq; (quod fieri uix posset) tui sit quàm maxime similis. Verũ cum absurda quaedam & ἄμουσα scripserim, meae tamẽ literae (quae tua est humanitas) undiq; expetitae, lectae, exscriptae istic à plerisq; omnibus sunt. Cumq; (ut audiebã) earum literarum exemplum in tuorum ferè omnium ciuium manibus esset, ecce à te mihi literae reddũtur, demissa coelo Ancylia mihi uisa sunt, nullum enim ornandi mei locum praetermittis. Nam dum mea probas, Neapoli cum admiratione legor, & item Romae, dũ rescribis, quo munere beasti me Syncere, dijs hominibusq; inuidentibus. Sed ut ad poema redeam, diuina quidem illa omnia, uerum hactenus ita omni ornatu caruerunt, ut humanis inferiora, nunc à te ita omnium musarũ muneribus exculta, ut diuinis (si dicere fas sit) uel potiora esse uideantur. Nam cum à praescripta linea digrederis uelut liberũ dicẽdi genus nactus ita ingenij uires explicas, ut antiquorum nemini sit tibi cõcedendum. rursus cum ea narras, unde ne transuersum quidẽ unguem, quod aiunt, quaeq; maiores nostri diuina

rum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse ar
bitrabantur, ita oratione illustras, ut omnium argumenta,
cum Græcorum, tum Latinorū Poetarum, longo post se in
teruallo relinquant. Quid enim immortalis Deus (ut or=
diar ab initio) inuocatione elegantius? quid conceptu altius?
quid cœlo, terra, inferis rei nouitate obstupescentibus mira
bilius? quid læto Simeone iucundius? quid infantum interni
tione sæuius? quid deo moriente horribilius? quid ab Orco
redeunte gratius? quid spolia referente beatius? quid agen
te in cœlum triumpho te canente felicius? Adde alterius li
bri Musas certatim diuina carmina modulantes, adde pi-
ctum Orbem, adde Specum. De partu uero quid ipse lo=
quar? cum ea de re deinceps uel tacendum, uel tuis dunta=
xat uerbis loquendum sit. Prætereo qua oratione Heros
ille tuus è somno excitus, diuinaq; adflatus aura Deum na
tum adoret. Nec referam è tertio illustrata puerperia, non
diuorum cantus, non carmina, non pastorum uaticinia, non
felicis fluuij oracula, non urnam, non columbæ alas ar-
genteas, non deniq; Protei uatis miracula recensebo.

— Non si mihi ferrea centum
Ora sonent, totidemq; ærato è gutture lingu e
Carminis Actiaci laudes percurrere possem.

Verum cum tu solum pietate, non humanarum laudum
cupiditate accensus, tantum studij, laboris, diligentiæ ad
scribendum contuleris, ea tibi summa laus censeatur, quæ
uno omnium ore prædicabitur, tantum esse laudum tua=
rum cumulum, ut ne ipsi quidem eloquentiæ, qua mira-
biliter excellis, locus ad te laudandum relinquatur. Nam
de laboris præmio, ad nos idest mortales, nihil adtinet co=
gitare. Quid enim tibi tribuere homines possent, & si

omnia ſimul congeſſerint, quo tuum meritum expleretur? Deus ille Deus, cuius numine adflatus, tam doctum, tam ſanctum, tam pium carmen cecinisti, te digno munere remunerabitur. Non quidem Elyſiorum aut piorum campis, inſulis'ue fortunatorũ, quas Lino, Orpheo, Muſæo, cæterisq́; deorum filijs ſedes antiquitas falſò ſtatuit, ſed cœlo, digna quidem tantarum uigiliarum mercede. Reliquum eſt, ut tibi gratias agam, quod Auguſtini perſonã inſerueris, quæ reliquis tam apte, tantaq́; harmonia cohæret, quanta Philoſophi aiunt in cœlo ſydera. proinde recte ad te pertinet Homericum illud.

Ὃ δ᾽ὄλβιος ὅντινα μοῦσαι φίλωνται.
Γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδὴ.

NOn sine prouidentia deligunt sibi immortales quandoq; ex mortalibus nonnullos, quorũ opera, ad uenerandam diuinam dignitatem, decentius utantur. hinc nostra Christiana ueritas, tot sanctorum uirorum, sanctarumq́; uirginum testimonia, ac ministeria in sui gloriam agnoscit. an fortuito igitur euenisse existimabimus ut temporibus nostris, nascentis diuini cœlestisq́; operis de partu Virginis imprimendi, ac promulgandi curam Virgo ipsa Deipara, quasi ex destinatu, primariæ fœminæ Cassandræ Marchesiæ, nobilitate, facundia, pudicitia insigni demandauerit: qua quidẽ alumna tantum sibi placet docta Neapolis, ut cum Gratijs Gratiam, cum Musis Musam esse affirmet. Hac itaq; ueluti quadam honestissima obstetrice curante, Diuinus hic noui carminis partus ueterem nostram salutem, ac lucem: tanquam renascentem nobis expectantibus repræsentauit.

ACTII SYNCERI SANNAZARII

QVADAM EPIGRAMMATA.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
  Sæuáq; fœminea sumpserat arma manu.
Pone Dea exclamat petulanti uoce priapus:
  Pone: decent istas hæc magis arma manus.

Eiusdem.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem:
  Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas,
  Bella iterum gessit cum Diomede soror.

Eiusdem.

Viderat adriacam medijs Neptunus in undis
  Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
  Obijce, & illa tui mœnia Martis: ait.
Si pelago tybrim præfers: urbem aspice utranq;:
  Illam homines dices, hanc posuisse deos.

Eiusdem.

Flebat adhuc mœrens ceruo Cyparissus adempto:
  Cum, sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat, quid nostro sylua dolore
  Crescis? tu Daphnem, tu Cyparisson habes.

Eiusdem

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantas:
  Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est inquit Amor. namq; hoc mugire solebas
  Tunc quoq; cum torua fronte iuuencus eras.

Eiusdem

De Veneris nato questa est Dyctinna Tonanti:
Quod nimis ille puer promptus ad arma foret:
Tum pater adcito ostendens graue fulmen amori:
Hoc tibi sæue puer spicula franget: ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis.
Quid si iterum posito fulmine cycnus eris?

Eiusdem

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas:
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam niueæ conspexit munera lanæ:
Post habuit furuas Endimionis opes.
Ille autem tristi demittens lumina somno:
Mors hæc: mors: inquit: non mihi somnus erit.

Eiusdem

Effudit longas Tegæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua:
Cumq; breui calamos cera coniũgeret, inquit.
Prædata es sensus tu quoq; canna meos.

Eiusdem

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras:
Impleat ut sanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius uiuos: sic & post fata sodales
Obseruat: tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri: ac bene olentia ponit
Serta: sed & lachrymis irrigat ossa pijs.
Parua loquor. cultis reparat monumenta libellis:
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu uiuaci quæ fulcis nomina fama:
Poscenti gratas Musa rependeuices:

Vt quoniam dulces optat sic uiuere amicos:
Viuat: & in libris sit sacer ille meis.

Eiusdem

Parthenope mihi culta uale: blandissima Syren:
Atq; horti ualeant: Hesperidesq; tuae.
Mergillina uale nostri memor: & mea flentis
Serta cape: heu domini munera auara tui.
Maternae saluete umbrae: saluete paternae:
Accipite & uestris thurea dona focis.
Ne'ue nega optatos uirgo Sebethias amnis.
Absentiq; tuas det mihi somnus aquas:
Det fesso aestiuas umbras sopor: & leuis aura:
Fluminaq; ipsa suo lene sonent strepitu.
Exilium nam sponte sequor. Fors ipsa fauebit:
Fortibus haec solita est saepe & adesse uiris.
Et mihi sunt comites Musae: sunt numina uatum:
Et mens laeta suis gaudet ab auspicijs.
Blanditurq; animi constans sententia: quamuis
Exilij meritum sit satis ipsa fides.

CLEMENTI SEPTIMO PONTIFICI MAXIMO ACTIVS SYNCERVS.

Magne parens, custosq; hominum, cui ius datur uni
Claudere cœlestes, & reserare fores.
Occurrent si qua in nostris male firma libellis
Deleat errores æqua litura meos.
Imperijs uenerande tuis submittimus illos,
Nam sine te recta non licet ire uia.
Ipse manu, sacrisq; potens Podalyrius herbis
Vlcera Pæonia nostra leuabis ope.
Quippe mihi toto nullus te præter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honor, summo se præside posse tueri,
Rarior, à summo præside posse legi.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII DE PARTV VIRGINIS

LIBER PRIMVS.

Irginei partus magnoq́; æquæua parenti
Progenies, ſuperas cœli quæ miſſa ꝑ auras
Antiquam generis labē mortalibus ægris
Abluit, obſtructiq́; uiā patefecit olympi,
Sit mihi Cœlicolæ primus labor, hoc mihi
primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine cauſas,
Et tanti ſeriem (ſi fas) euoluite facti.
Nec minus ó Muſæ uatum decus, hic ego ueſtros
Optarim fontes, ueſtras nemora ardua rupes,
Quandoquidem genus è cœlo deducitis, & uos
Virginitas, ſanctæq́; iuuat reuerentia famæ.
Vos igitur, ſeu cura poli, ſeu uirginis huius
Tangit honos, monſtrate uiam, qua nubila uincam,
Et mecum immenſi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna Aonides, ſed debita poſco,
Nec uobis ignota, etenim potuiſtis & antrum
Aſpicere, & choreas, nec uos orientia cœlo
Signa, nec Eoos Reges latuiſſe putandum eſt.
Tuq́; adeo ſpes fida hominum, ſpes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæq́; ætheris alti

Militia est, totidem currus, tot signa, tubæq;,
Tot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
Adglomerant, niueis tibi si solennia templis
Serta damus, si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo. fluctus unde aurea canos
Despiciens, celso se culmine Mergilline
Adtollit, nautisq; procul uenientibus offert.
Si laudes de more tuas, si sacra, diemq;
Ac cœtus late insignes, ritusq; dicamus
Annua felicis colimus dum gaudia partus,
Tu uatem ignarumq; uiæ, insuetumq; labori
Diua moue, & pauidis iam læta adlabere cœptis,
Viderat æthereâ superum regnator ab arce
Vndiq; collectas uectari in tartara prædas,
Tisiphonemq; imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immane: stimulantem ad dira sorores,
Nec iam homini prodesse, alto quod semina cœlo
Duceret, aut uarios animum excoluisset ad usus,
Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno succensus amore
Sic secum. Ecquis erit finis? tantis'ne parentum
Priscæ luent pœnis seri commissa nepotes?
Vt quos uicturos semper, superisq; crearam
Penè pares, tristi patiar succumbere letho,
Informesq; domos, obscuraq; regna subire?
Non ita, sed diuum potius reuocentur ad oras
Vt decet, & manuum poscunt opera alta mearum.
Desertosq; foros, uacuiq; sedilia cœli
Actutum complere parent, legio unde nefandis
Acta odijs, trepidas ruit exturbata per auras.

C umq; caput fuerit, tantorumq; una malorum
F œmina principium, lacrymasq;, & funera terris
I ntulerit, nunc auxilium ferat ipsa, modumq;
(Qua licet) afflictis imponat fœmina rebus.
H æc ait, & celerem stellata in ueste ministrum
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ
A dloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
T e, quem certa uocant magnarum exordia rerum
F ide uigil, pars militiæ fortissima nostræ,
T e decet ire, nouumq; in sæcula iungere fœdus,
N unc animum huc aduerte, atq; hæc sub pectore serua.
E st urbes Phœnicum inter, lateq; fluentem
I ordanem, regio nostris sat cognita sacris,
I udæam appellant, armisq;, & lege potentem.
H ic claris exorta atauis, uatumq;, ducumq;
A ntiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
P ectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
S eruat adhuc, nullos non seruatura per annos,
(Mirus amor) seniumq; sui uenerata mariti
E xiguis degit thalamis, & paupere tecto,
D igna polo regnare, altoq; effulgere diuum
C oncilio, & nostros æternum habitare penates.
H anc mihi uirginibus iampridem ex omnibus unam
D elegi, prudensq; animo interiore locaui,
V t foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
C onciperet, feretq; pios sine semine partus.
E rgo age, nubiuagos mollire per aera gressus,
D eueniensq; locum, castas hæc iussus ad aures
E ffare, & pulchris cunctantem hortatibus imple,
Quandoquidem genus è Stygijs mortale tenebris

E ripere est animus, sæuosq; arcere labores.
D ixerat, ille altum Zephiris per inane uocatis
C arpit iter, scindit nebulas, atq; aëra tranat
I ma petens, pronusq; leues uix commouet alas.
Q ualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
P rospexit uada, seu placidi stagna ampla Caystri,
P ræcipitem sese candenti corpore cycnus
M ittit agens, iamq; implumis, segnisq; uidetur
I pse sibi, donec tandem potiatur amatis
V ictor aquis, sic ille auras, nubesq; secabat.
A st ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:
R egnam haud humiles uoluentem pectore curas
A spicit, atq; illi ueteres de more Sibyllæ
I n manibus, tum siqua æuo referanda nepotum
F atidici casto cecinerunt pectore uates.
I psam autem securam animi, lætamq; uideres
A uthorem sperare suum, namq; adfore tempus
Q uo sacer æthereis delapsus spiritus astris
I ncorrupta piæ compleret uiscera matris
A udierat, pro quanta alti reuerentia cœli
V irgineo in uultu est. oculos deiecta modestos
S uspirat, matremq; Dei uenientis adorat,
F elicemq; illam, humana nec lege creatam
S æpe uocat, nec dum ipsa suos iam sentit honores.
C um subito ex alto iuuenis demissus olympo
P urpureos retegit uultus, numenq; professus
I ncessuq; habituq; ingenteis explicat alas,
A c tectis late insuetum diffundit odorem.
M ox prior hæc. Oculis salue lux debita nostris,
I amptidem notum cœlo iubar, optima Virgo,

C ui se se tot dona, tot explicuere merenti
D iuitiæ superum, quicquid rectiq́; probiq́;
A eterna de mente fluit, purissima quicquid
A d terras summo ueniens sapientia cœlo
F ert secum, & plenis exundans gratia riuis.
T e genitor stabili firmam sibi lege sacrauit
P erpetuos genitor cursus qui dirigit astris,
M ansuramq́; tuo fixit sub pectore sedem.
I daræo cœtus inter ueneranda pudicos
V na es, quam latis cœli in regionibus olim
T ot diuum celebrent uoces, pro gaudia terris
Q uanta dabis, quantis hominum succurrere uotis
I ncipies. Stupuit confestim exterrita Virgo,
D emisitq́; oculos, totosq́; expalluit artus.
N on secus, ac conchis si quando intenta legendis
S eu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
N uda pedem Virgo, lætæ noua gloria matris,
V eliferam aduertit uicina ad littora puppim
A duentare, timet, nec iam subducere uestem
A udet, nec tuto ad socios se reddere cursu.
S ed trepidans silet, obtutuq́; immobilis hæret.
I lla Arabum merces, & fortunata Canopi
D ona ferens, nullis bellum mortalibus infert,
S ed pelago innocuis circum nitet armamentis.
T um rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
C opia, diuiniq́; fluunt è pectore rores
A mbrosiæ, quibus ille acres mulcere procellas
P ossit, & iratos pelago depellere uentos.
E xue Dia metus animo, paritura uerendum
C œlitibus numen, speratáq́; gaudia terris,

A eternamq; datura uenis per sæcula pacem.
H æc ego sydereá missus tibi nuntius arce
S ublimis celeres uexit: quem penna per auras
V aticinor, non insidias, non nectere fraudes
E doctus, longe à nostris fraus exulat oris.
Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
I psa olim partus Virgo, sobolisq; beatæ
A dspicies. uincet proauos, proauitaq; longo
E xtendet iura imperio, populusq; uocatis
A d solium, late ingentes moderabitur urbes,
N ec sceptri iam finis erit, nec terminus æui.
Quin iustis paulatim animis pulcherrima surget
R elligio, non monstra pijs, sed numina templis
P lacabunt castæ diris sine cædibus aræ.
D ixerat, illa animum sedato pectore firmans
S ubstitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
C onceptus ne mihi tandem, partusq; futuros
S ancte refers? me ne attactus perferre uiriles
P osse putas? cui uel nitenti matris ab aluo
P rotinus inconcussum, & ineluctabile uotum
V irginitas fuit una, nec est cur soluere amatæ
I ura pudicitiæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
I mmo istas (quod tu minime iam rere) per aures
E xcipit interpres, fœcundam spiritus aluum
I nfluet, implebitq; potenti uiscera partu
F lammifero ueniens cœlo, atq; micantibus astris.
A t tu uirgineum mirata tumescere uentrem
H ærebis pauitans, demum formidine pulsa
G audia seruati capies inopina pudoris.
N e'ue hæc uana putes, dictis aut territa nostris

Indubites, seræ dudum concessa senectæ
Dona oculos pone ante tuos. nam sanguine auito
Iuncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauisq;
Pressa æuo) haud quaquam speratum hoc tẽpore pignus
Fert utero, & felix sexto sub mense laborat.
Vsq; adeo magno nil non superabile cœlo est.
His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
Cœlestumq; domos superas, atq; aurea tecta
Adnuit, & tales emisit pectore uoces.
Iam iam uince fides, uince obsequiosa uoluntas,
En adsum, accipio uenerans tua iussa, tuumq;
Dulce sacrum pater omnipotens, nec fallere uestrum est
Cœlicolæ. nosco crines, nosco ora, manusq;,
Verbaq;, & aligerum cœli haud uariantis alumnum.
Tantum effata, repente noua micuisse penates
Luce uidet, nitor ecce domum complerat, ibi illa
Ardentum haud patiens radiorum, ignisq; corrusci
Extimuit magis. at uenter (mirabile dictu,
Non ignota cano) sine ui, sine labe pudoris
Arcano intumuit uerbo. uigor actus ab alto
Irradians, Vigor omnipotens, Virgo omnia complens
Descendit, Deus ille Deus, totosq; per artus
Dat se se, miscetq; utero. quo tacta repente
Viscera contremuere, silet natura, pauetq;
Attonitæ similis, confusaq; turbine rerum
Insolito, occultas conatur quærere causas.
Sed longe uires alias, maioraq; sentit
Numina. succutitur tellus, læuumq; sereno
Intonuit cœlo rerum cui summa potestas
Aduentum nati genitor testatus, ut omnes

Audirent late populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysq; & raucisona Amphitrite.
Hos inter medios cœli, terræq; fragores
Aequatis properans uolucer pulcherrimus alis
(Omnia dum trepidant) discesserat, altaq; nabat
Per loca, cum Virgo celsis in nubibus illum
Alternantem humeros uidet, atq; immensa secantem
Ventorum spatia, & iam uersicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cœli conuexa petentem.
Quem demum tali adspectans sermone secuta est.
Magne ales, celsi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longeq; & nubila linquis, & euros
Anteuolans, læto seu te felicia tractu
Sidera, quæq; suos uoluuntur signa per orbes
Expectant redeuntem, alti seu certa reposcit
Crystalli domus, & uitrei plaga lucida regni,
Seu propiora uocant supremo tecta tonanti,
Qua patet in summum regio flammantis olympi,
Teq; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura,
I precor, i nostrum testis defende pudorem.
Nec plura his, tum uero aciem deflectit, & omnes
Haud mora, sollicito percurrit lumine montes,
Agnatumq; animo, conceptaq; pignora uersat
Multa putans, serumq; uteri miratur honorem.
Interea manes descendit fama sub imos,
Pallentesq; domos ueris rumoribus implet,
Optatum aduentare diem, quo tristia linquant
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemq; ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis, aduerso qui carceris antro

E xcubat insomnis semper, rictuq; trifauci
H orrendum stimulante fame sub nocte profunda
P ersonat, & morsu uenienteis adpetit umbras.
T um uero Heroes lætati, animæq; piorum
A d cœlum erectas cœperunt tendere palmas.
A tq; hic insignis funda, citharáq; decorus,
I nsignis sceptro senior per opaca locorum
D um graditur, nectitq; sacros diademate crines,
D um legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Q ua tacite labuntur aquæ, mutæq; uolucres
D ucunt per steriles æterna silentia ramos,
A dtonitus subitos concepit mente furores,
D iuinamq; animam, & consueto numine plenus,
I ntorquens oculos uenientia fata recenset.
N ascere magne puer, nostros quem soluere nexus,
E t tantos genitor uoluit perferre labores.
M agne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
R egna, tot heu miseris hominum ditata ruinis,
N ascere, uenturum si te mortalibus olim
P ectore ueridico promisimus, igneus ut nos
V iribus adflatos cœlestibus ardor agebat
I nsinuans, si sacra peregimus, & tua late
I ussa per immensum fama uulgauimus orbem.
E n ridet pax alma tibi, simul ecce potentes
I mpulsi cœlo, diuisq; autoribus acti,
O rbe alio properant Reges. Saluete beati
A ethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti
S alicet, huc uestris adfertis munera regnis.
A ccipe dona puer, tuq; ó sanctissima mater
S umme animos, iam te populiq;, ducesq; frequentant

L itore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
I lle autem aurata fulgens in ueste sacerdos
I am canus, iam maturo uenerabilis æuo
Quid sibi uult? sacras puerum qui sistit ad aras
S ic uenerans? lætoq; inspectans æthera uultu,
S eq; debinc facili clausurum lumina fato
E xclamat, quod speratum per sæcula munus
P romissamq; diu pacem, certamq; salutem
T errarum, exorta liceat sibi luce tueri
O ptanti, seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
S ed quid ego heu dira consperšos cæde penates
I nfantem, & subito currentes sanguine riuos
A dspicio? tristisq; meas uagitus ad aures
F ertur? ió scelus est partus iugulare recentes
C rudelis, quid agis? nihil hi meruere, neq; illum
Quem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
N unc nunc ó matres scelerata abscedite terra
D um licet, inq; sinu pueros abscondite uestros,
N am ferus hostis adest. propera iam regia uirgo,
I nq; Paretonias transfer tua pignora terras,
A dmonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
T uta domus, tutiq; illic tibi Dia recessus.
V erum ubi bis senas hyemes, bis senaq; nati
S olstitia, & tantos superaueris anxia casus,
I ngentes imo duces de pectore questus,
A ureaq; assiduis pulsabis sydera uotis.
N am puerum, quamuis per compita sæpe uocatum,
S æpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ
P erquires nequicquam amens, nec cara petentem
O scula, nec sera redeuntem nocte uidebis.

T resq; illum totos mœrenti pectore soles,
E t totidem trepidas somni sine munere noctes
O mnia lustrantes, questu omnia confundentes
F lebitis indigno perculsi corda dolore
T uq; senexq; tuus. quarto sed lucifer ortu
(P urpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus)
I nuentum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O' quas tunc lacrymas, ó quæ tunc oscula mater
Q uos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu,
C um natum ante aras patris, & delubra sedentem
M ulcentemq; senes dictis, animosq; trahentem
A dspicies gauisa, ipso admirante senatu
P rimitias pueri ingentes, nec inane sagacis
P ectoris indicium, natæq; ad grandia mentis.
T u uero quid in arma ruis scelerata iuuentus?
Q uid galeas, ensesq; uirum, & fulgentia cerno
A gmina? scutatasq; procul sub nocte cohortes
O bscura, & crebris radiantes ignibus hastas?
T ot ne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
C æca hominum, semperq; odijs adcincta nefandis.
I amq; oleas, montemq; sacrum, circumq; supraq;
C inxere, & longa lucum obsedere corona.
Q uo feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
I nsontem, modo quem latas mira illa per urbes
E dentem, patrisq; palàm præcepta docentem
A ttoniti stupuere. illum regemq;, Deumq;,
H umanæq; ducem uitæ, fontemq; salutis
H aud ueriti populo circùm plaudente fateri.
H eu facinus, mortem ne etiam, & crudele minantur
S upplicium? sæuos stringunt in uulnera fasces,

Horrentesq́; parant paliuro intexere dumos
Tormenti genus, & capiti premere inde coronam
Vulnificam, uiden alternos ut arundinis ictus
Incutiunt? geminantq́; truci conuicia lingua?
Parte alia ingentes uideo de stirpibus imis
Euerti palmas, altas ad sidera palmas,
Infelix opus, unde hominum lux illa, decorq́;
Pendeat, ah trepidis dirum, & miserabile terris,
Cum patri æthereo moriens liuentia pandet
Brachia, turpatosq́; atra de morte capillos,
Oraq́;, demissosq́; oculos, frontemq́; cruore
Iam madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
At mater, non iam mater, sed flentis, & orbæ
Infelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
Ante crucem demissa genas, effusa capillum
Stat lacrymans, tristiq́; irrorat pectora fletu.
Ac si iam comperta mihi licet ore profari
Omnia, defessi spectans morientia nati
Lumina, crudeles terras, crudelia dicit
Sidera, crudelem se se (quod talia cernat
Vulnera) sæpe uocat. tum luctisono ululatu
Cuncta replens, singultanti sic incipit ore
Incipit, & duro figit simul oscula ligno
Exclamans. Quis me miseram, quis culmine tanto
Deiectam subitis inuoluit Nate procellis?
Nate patris uires, sanguis meus, unde repente
Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
Quæ manus indignos fœdauit sanguine uultus?
Cui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
Quis parat? hunc ego te post tot male tuta labores,

Primus enim ualido subnixus eburnea collo
Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus.
Stellatus minio Taurus, cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia setis,
Perq; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
Torua boui facies, sed qua non altera cœlo
Dignior, hymbriferum quæ cornibus inchoet annum,
Nec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxta nemorum terror, rexq; ipse ferarum
Magnanimus nitet ore Leo, quem fusa per armos
Conuestit iuba, pectoribus generosa superbit
Maiestas. non iam ut cædes, aut prælia sæuus
Adpetat, (innocuis armantur dentibus ora,
Rataq; tranquillo ridet clementia uultu)
Sed cœlo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.
Hos post insequitur pulchros pennata per artus
Alituum Regina, sacræ cui uertice plumæ
Adsurgunt, flauoq; caput diademate fulget.
Ipsa ingens alis, ingentis fulminis instar
Supra hominum tecta ac montes, supraq; uolucres
Fertur, & obstantes cursu petit obuia nubes.
Vltimus humana sociat ceruice laborem
Alatus tergo Iuuenis, cui luthea leuo
Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
Pendet, eam uariant centum longo ordine reges
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis
Ostro intertexti. ueros cognoscere uultus
Est illic, ueros montes, & flumina credas,
Et uera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali sydereas curru subuectus in auras

Indutos referens spolijs pallentibus axes
Perueniet, recto qua panditur orbita tractu
Lactea, & ad sedes ducit candentis olympi.
Illic auratæ muros mirabimur urbis,
Auratasq; domos & gemmea tecta, uiasq;
Stelliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
Atque ibi, seu magni cælsum penetrale tonantis,
Siue alios habitare lares, ac tecta minorum
Cœlicolum dabitur, stellas numerare licebit,
Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
Sub pedibus spectare, & longos ducere soles,
Longaq; uenturis protendere nomina sæclis.
Hæc ubi dicta, patres plausu excepere frequentes
Fatidicum uatem, sublatumq; aggere ripæ
Adtollunt humeris, lætumq; per auia ducunt.
Intremuere Erebi sedes, obscuraq; Ditis
Limina suspirans imo de corde Megæra
Dat gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
Tum caudam exululans sub uentre recondidit atram
Cerberus, & sonteis latratu terruit umbras,
Commotisq; niger Cocytus inhorruit antris,
Et uaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

Egina ut subitos imo sub pectore motus
Sensit, & adflatu diuini numinis aucta est,
Haud mora, digressu uolucris suspensa ministri
E xurgit, monteisq; procul contendit in altos
F estinans, ea cura animo uel prima recursat,
M atronam defessam æuo, cui nulla fuissent
D ona uteri (mirum dictu) iam segnibus annis
F œcundam, sextiq; grauem sub pondere mensis
P rotinus adfari, uocemq; audire loquentis,
E t spectare oculis sterili data pignora matri.
E rgo adancta uiæ, nullos studiosa paratus
I nduitur, nullo disponit pectora cultu,
T antum albo crines iniectu uestis inumbrans
Q ualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
H yberna sub nocte, aut matutina resurgens
A urora, aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Q uaq; pedes mouet, hac casiam terra alma ministrat,
P ubenteisq; rosas, nec iam mœstos Hiacynthos,
N arcissumq;, crocumq;, & quicquid purpureum uer
S pirat hians, quicquid florum per gramina passim
S ubgerit, immiscens uarios natura colores.
P arte alia celeres sistunt uaga flumina cursus,
E xultant uallesq; cauæ, collesq; supini,
E t circumstantes submittunt culmina pinus,
C rebraq; palmiferis erumpunt germina syluis.

O mnia lætantur, cessant Euriq; Notiq;,
C essat atrox Boreas. tantum per florea rura
R egna tenent Zephyri, cœlumq; tepentibus auris
M ulcent, quàq; datur, gradientem uoce salutant.
V t uentum ad sedes. uultu longæua uerendo
O bcurrit coniux iusti senis, atq; repente
P lena deo, subitoq; uteri concussa tumultu
E xcipit amplexu uenientem, ac talibus infit.
O' decus, ó laudis mulier dux præuia nostræ,
C œlitibus sola humanum quæ digna reperta es
C onciliare genus, cœtusq; adtollere ad astra
F œmineos: gremium cuius diuinus obumbrat
P almes, inexhaustis terras qui compleat uuis.
Q uis me, quis tanto superum dignatur honore?
T u'ne procul uisura humiles Regina penates
V enisti? tu'ne illa mei pulcherrima regis
M ater ades? uiden' ut nostra puer excitus aluo
(C um mihi uix primas uocis sonus ambiat aures)
I am salit, & dominum (ceu præcursurus) adorat.
F elix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
C redulitas dedit unà, in te nam plena uidebis
O mnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
A liger, arcano delapsus ab æthere cursu.
I lla sub hæc. Miranda alti quis facta tonantis
O' mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
V ox queat? exultant dulci mea pectora motu
A uthori tantorum operum, qui me ima tenentem,
I ndignamq; humilemq; suis respexit ab astris.
M unere quo gentes felix ecce una per omnes
I am dicar, nec uana fides, ingentia quando

I pſe mihi ingenti cumulauit munera dextra
O mnipotens, ſanctum'q; eius per ſæcula nomen,
E t quæ per magnas clementia dedita terras
E xundat, qua paſſim omnes ſua iuſſa uerentes
V ſq; fouens, nullo neglectos deſerit æuo.
T um fortem exertans humerum, dextram'q; coruſcans,
I nſanos longe faſtus, mentes'q; ſuperbas
D iſpulit, afflixit'q; ſuper, ſolio'q; potentes
D eturbans dedit in præceps, & ad ima repreſſit,
E xtollens'q; humiles aliena in ſede locauit.
P auperiem'q;, famem'q; fugans, impleuit egenos
D iuitijs, uacuos contra, nudos'q; reliquit
Qui nullas opibus metas poſuere parandis.
P oſtremo ſobolem (neq; enim dare maius habebat)
A eternam genitor ſobolem, ſeclis'q; priorem
O mnibus, æqualem'q; ſibi, de ſanguine fidi
S uſcepit pueri, tantis quod honoribus unum
D eerat adhuc, non ille animi, morum'q; ſuorum
O blitus. quippe id meditans promiſerat olim
S acrificis proauorum atauis, ſtirpi'q; nepotum.
H æc uirgo. At ſenior, nullus cui uocis ademptæ
V ſus erat, ſupplex nunc greſſum obſeruat euntis,
V irgineos'q; pedes, tactæ'q; dat oſcula terræ,
N unc lætus tollit duplices ad ſydera palmas,
Q uo'q; poteſt, ſolo teſtatur gaudia nutu,
O ſtendit'q; manu uatum tot ſcripta priorum,
Q uæ quis agente deo, quondam dum uita manebat,
E didit, & populis liquit celebranda futuris.
S cilicet effuſum tacitis de nubibus imbrem
L anigerum in tergus, germen'q; è ſtirpe uetuſtæ

A rboris exurgens, incombustumq́; sonoro
I gne rubum, & priscis stellam de patribus ortam.
Q uæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisu
P ercurrit relegens, alto cum corde uolutat
C onceptus Virgo insolitos, & ab æthere lapsam
P rogeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli
E xcepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit.
S eq́; rubum, uirgamq́;, alto se deniq; missam
S ydus grande mari prorsum agnoscitq́;, uidetq́;,
N on tamen ausa loqui, tanto aut se ducere dignam
M unere, sed tacito affectu tibi maxime diuûm
G rates rector agit, mentemq́; ad sydera tollit.
E t iam Luna cauum ter luce repleuerat orbem,
T er solitas de more intrarat cæca latebras,
C um Virgo in patriam reditum parat, omnia quando
C erta uidet subeunt dilectæ grata parentis
A dloquia, adsuetæq; pijs sermonibus ædes,
Q uæq; salutantis uoces, ac uerba ministri
A udijt, & primos excepit cella uolatus,
C ella choris superum lustrata, & cognita cœlo.
E rgo iter inceptum cetris digressa propinquis,
A dcelerat, relegitq́; uiam per nota locorum,
N ec mora, nec requies usquam, nec lumina flectit
(Cœlicolum quamuis sacro circundata cœtu)
D onec ad optatum peruenit sedula limen.
A tq; ibi, dum consueta suo cum pectore uersat
G audia, paulatim maturi tempora uentris
A duentare uidet, scires iam numen in illa
G rande tegi, nullos adeo sentire dolores
D at superum genitor, nullaq́; ex parte grauari.

I nterea terra parta iam pace, mariq;
A ugustus pater æratis bella impia portis
C lauserat, & ualidis arctarat uincta catenis,
D umq; suas regnator opes, uiresq; potentis
I mperij, exhaustasq; armis ciuilibus urbes
N osse cupit, magnum censeri iusserat orbem,
D escribi populos late, numerumq; referri
C unctorum ad se se capitum, quæ maxima tellus
S ustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
E rgo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt
Q ui montes Aurora tuos, regna illa feracis
A rmeniæ, qui conualles, atq; alta Niphatæ
S axa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
G ens fines lustrare suos non segnis, & arcu
Q ua uagus Euphrates, qua deuius exit Araxes
F elices tractus, & late munere diuûm
C oncessos defendere agros bene olentis Amomi.
C ensetur Tauri passim, censetur Amani
I ncola, prædatorq; Cilix, & Isauricæ quisquis
R ura domat, quicunq; tuas Pamphylia syluas,
Q uiq; Lycaoniam fœlicia iugera, quiq;
F lauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
I am clari bello Leleges, populiq; propinqui
I ussa obeunt, gens quæq; suo dat nomina ritu.
Q ui Ceramon, bimaremq; Gnidon, quiq; alta tuentur
M œnia, dispositis ubi circumsepta columnis
T ollit se niuei moles operosa sepulchri,
B arbara quam rapto posuit regina marito.
E t quos Mæandri toties ludente recursu
V nda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,

Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quosq; metalli feris ueniens Pactolus ab antris
Circuit, & rutila non parcior Hermus harena.
Misorum manus omnis, Apollineæq; Celenæ,
Idaq;, Rhœtææq; arces, celebrataq; musis
Pergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
Regna armis, ducibusq;, ducum nunc nota sepulchris.
Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
Ostendens socijs, hoc inquit litore flentes
Nereides steterant, passis cum mœsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bythinæ classes, & Pontica late
Adcedit regio, paret scopulosa Carambis,
Parendi studio feruet simul alta Sinope,
Feruet Halys, quiq; immensis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos discriminat Iris,
Thermodoonq;, Halybesq;, adtritaq; saxa Prometheo.
Præterea qua se Thracum Mauortia tellus
Pandit, & algentem Rhodope procurrit in Aemum,
Qua Macetum per saxa ruit torrentibus undis
Axius, umbrosæq; tegunt Halyachmona ripæ,
Quaq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi
Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
Vos etiam uestros his adiunxistis alumnos
Vicinæ passim uacuis iam mœnibus urbes,
Antiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis,
Seu quæ litoreos tractus, montesq; tenetis,
Seu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.

Tum latus Epiri, qua formidabile nautis
Adtollunt summo caput Acroceraunia cœlo
Vrget opus. iamq; Alcinoi dat Regia censum,
Illyricæq; manus, impacatiq; Liburni,
Litoraq; Ionio passim pulsata profundo.
Nec tu, cui late imperium terræq;, marisq;
Bellatrix peperit uirtus, & Martius ardor,
Non populos, non ipsa tuas terra inclyta genteis
Describis. terra unà armis, & fœta triumphis,
Vnà uiris longe pollens, atq; æmula cœlo.
Nubiferæ quam præruptis anfractibus Alpes
Præcingunt, mediamq; pater secat Apenninus,
Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
Descripsere suos (quamuis non axe sub uno)
Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
Danubius. qui syluarum per uasta uolutus
Pascere non populos, non lambere desinit urbes,
Donec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Quin & proceras scrutatur Gallia syluas
Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis
Quā Rhodanus, quā findit Arar, quam permeat ingens
Sequana, piscosoq; interluit amne Garumna.
Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
Rupibus, Herculeas prospectat adusq; columnas
Cogit Anas, cogit ripa formosus utraq;
Duria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
Auratamq; Tagus uoluens sub gurgite harenam,
Quiq; suo terras insignit nomine Iberus.
Parte alia uastas circumuocat Africa uires,
Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci

Atlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
Scribitur & uacuis ut quisq; inuentus harenis
Seu pastor, seu subcinctis uenator in armis
Obseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
Massylum quicunq; domos, quicunq; repostos
Hesperidum lucos, munitáq; montibus arua
Incolit, & ramis natiuum decutit aurum.
Et qui uertentes immania saxa iuuencos
Flectit arans, qua deuictæ Cartaginis arces
Procubuere, iacentéq; infausto in litore turres
Euersæ. quantum illa metus, quantum illa laborum
Vrbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis,
Nunc passim uix reliquias, uix nomina seruans
Obruitur proprijs non agnoscenda ruinis.
Et querimur genus infelix humana labare
Membra æuo, cum regna palàm moriantur, & urbes.
Iamq; Macas idem ardor habet, uenere uolentes
Barcæi, uenere suis Nasamones ab aruis.
Nauifragas qui per Syrtes, insidiáq; circùm
Litora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
Insiliunt nudi cumulos extantis harenæ,
Inq; suas uertunt aliena pericula prædas.
Postremo Psilli, Garamanticáq; arua tenentes,
Quiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas,
Laudatasq; legunt sucis præstantibus herbas.
Quiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; recessus,
Marmaricas qui late oras, qui pascua seruant
Aegypti, Meroesq; sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.
Nec minus & casta senior cum Virgine custos

Ibat, ut in patria nomen de more, genusq;
Ederet, & iussum non segnis penderet aurum.
Ille domum antiquam, & regnata parentibus arua
Inuisens, secum proauos ex ordine reges,
Claraq; facta ducum, pulchramq; ab origine gentem
Mente recensebat tacita, numerumq; suorum
(Quamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
Agnatis) longe adueniens explere parabat.
Iam fineis Galilæa tuos emensus, & imas
Carmeli ualleis, quæq; altus uertice opacat
Rura Thabor, sparsamq; iugis Samaritida terram
Palmiferis, Solymas à leua liquerat arces.
Cum simul è tumulo muros, ac tecta domorum
Prospexit, patriæq; agnouit mœnia terræ.
Continuo lacrymis urbem ueneratur obortis,
Intenditq; manus, & ab imo pectore fatur.
Bethlemiæ turres, & non obscura meorum
Regna patrum, magniq; olim saluete penates,
Tuq; ó terra parens regum, uisuraq; regem
Cui Sol, & Gemini famulantur cardinis axes,
Salue iterum. te uana Iouis cunabula Crete
Horrescet, ponetq; suos temeraria fastus,
Mœnia te Dircæa trement, ipsamq; pudebit
Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.
Parua loquor, prono ueniet diademate supplex
Illa potens rerum, terrarumq; inclyta Roma,
Et septemgeminos submittet ad oscula montes.
Dixit, & extrema mouit uestigia uoce,
Maturatq; uiam senior, tardumq; fatigat
Vectorem, & uisas gressum molitur ad oras.

E tiam prona dies fluctus urgebat Iberos
P urpureas pelago nubeis, aurumq; relinquens.
E cce autem magnis plenam conuentibus urbem
P rotinus, ut uenere, extremo è limine portæ
A dspiciunt, mistum confluxerat undiq; uulgus,
T urba ingens, credas longinquo ex æquore uectas
A d merces properasse, aut deuastantibus arua
H ostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
C ernere erat perq; anfractus, perq; arcta uiarum
C uncta replesse uiros, confusoq; ordine matres
P ermistos pecori agricolas. hos iungere plaustra,
H os intendere uela, alios discumbere apertis
P orticibus, resono compleri cuncta tumultu,
A ccensos uarijs lucere in partibus ignes.
Quæ pater admirans tacito dum singula uisu
P ercurrit, circumq; domos, & limina lustrat,
N ec superesse locum tecto uidet, ibimus, inquit
Quo deus, & quo sancta uocant oracula patrum.
E st specus haud ingens paruæ sub mœnibus urbis,
I ncertum manibus ne hominum, Genio ne potentis
N aturæ formatus, ut hæc spectacula terris
P ræberet, tantosq; diu seruatus in usus
H ospitio cœlum accipere. cui plurima dorso
I ncumbit rupes pendentibus undiq; saxis
A spera, & exesæ cingunt latera ardua cautes,
D efunctis operum domus haud ingrata colonis.
H uc heros tandem superata ambage uiarum
S ic monitus, ducente deo, cum coniuge sancta
D euenit, multaq; senex se nocte recepit.
A c primum siccis ramalibus excitat ignem,

S tramineoq; toro comitem locat, ægra cubantis
M embra super uestem inuoluens, mox adligat ipsos
P ermulcens, iam non duros, iam sponte sequentes
Q uadrupedes, ut forte aderat fœnile saligna
S ubfultum crate, & palmarum uimine textum.
N unc age Castalijs quæ nunquam audita sub antris
M usarum'ue choris celebrata, aut cognita Phœbo
E xpediam, uos secretos per deuia calles
C œlicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
I ntactos. uentum ad cunas, & gaudia cœli,
M irandosq; ortus, & tecta sonantia sacro
V agitu. stat ferre pedem, qua nulla priorum
O buia sint oculis uatum uestigia nostris.
T empus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
N ondum stelliferi mediam peruenit olympi
A d metam, & tacito scintillant sydera motu.
C um siluæq;, urbesq; silent, cum fessa labore
A ccipiunt placidos mortalia pectora somnos,
N on fera, non uolucris, non picto corpore serpens
D at sonitum. iamq; in cineres consederat ignis
V ltimus, & sera perfusus membra quiete
S crupposo senior caput adclinauerat antro.
E cce autem nitor ex alto nouus emicat, omnemq;
E xuperat ueniens atræ caliginis umbram,
A uditiq; chori superum, & cœlestia curuas
A gmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
A gnouit sonitum, partusq; instare propinquos
H aud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
P rotinus erigitur stratis, cœloq; nitentes
A dtollit uenerans oculos, ac talia fatur.

O mnipotens genitor, magno qui ſydera nutu
A erioſq́; regis tractus, terraſq́;, fretumq́;,
E cquid adeſt tempus, quo ſe ſine labe ſerenam
E fferat in lucem ſoboles tua? quo mihi tellus
R ideat, & teneris depingat floribus arua?
E n tibi maturos fructus, en reddimus ingens
D epoſitum, tu nequa pio iactura pudori
O brepat, ſummo defende, & conſule cœlo.
E rgo ego te gremio reptantem, & nota petentem
V bera cara puer, molli ſtudioſa fouebo
A mplexu? tu blanda tuæ dabis oſcula matri
A dridens, colloq́; manum, & puerilia nectes
B rachia, & optatam capies per membra quietem.
S ic memorat, fruiturq́; deo, comitumq́; micanti
A gmine, diuiniſq́; animum concentibus explet.
A tq; olli interea reuoluto ſidere felix
H ora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem
D iua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
I n nubes, uideo totum deſcendere cœlum
S pectandi excitum ſtudio. Da pandere factum
M irum, indictum, inſuetum, ingens. abſiſtite curæ
D egeneres, dum ſacra cano. Iam læta laborum,
I am non tacta metu, ſæcli regina futuri
S tabat adhuc, nihil ipſa ſuo cum corde caducum,
N il mortale putans. illam natuſq́;, paterq́;,
Quiq́; prius quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
S piritus obſcuras ibat ſuper igneus undas,
S tant circùm & magnis permulcent pectora curis.
P ræterea redeunt animo quæcunq; uerendus
D ixerat interpres, acti ſine pondere menſes,

S eruatusq; pudor. clausa cum protinus aluo
(O' noctem superis lætam, & mortalibus ægris)
S icut erat folijs, stipulaq; innixa rigenti
D iuinum spectante polo, spectantibus astris
E dit onus. qualis rorem cum uere tepenti
P er tacitum matutinus desudat Eous,
E t passim teretes lucent per gramina guttæ.
T erra madet, madet adspersa sub ueste uiator
H orridus, & pluuiæ uim non sensisse cadentis
A dmirans, gelidas udo pede proterit herbas.
M ira fides. puer æthereas iam lucis in auras
P rodierat, fœnoq; latus male fultus agresti
I mpulerat primis resonum uagitibus antrum.
A lma parens nullos intra præcordia motus,
A ut incursantes deuexi ponderis ictus
S enserat, hærebant immotis uiscera claustris.
H aud aliter, quàm cum purum specularia Solem
A dmittunt, lux ipsa quidem pertransit, & omnes
I rrumpens laxat tenebras, & discutit umbras,
I lla manent illæsa, haud ulli peruia uento,
N on hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
T unc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
E xceptumq; sinu, blandeq; ad pectora pressum
D etulit in præsepe. hic illum mitia anhelo
O re fouent iumenta. O' rerum occulta potestas!
P rotinus agnoscens dominum procumbit humi bos
C ernuus, & mora nulla, simul procumbit asellus
S ubmittens caput, & trepidanti poplite adorat.
F ortunati ambo, non uos aut fabula Cretæ
P olluet, antiqui referens mendacia furti,

S idoniam mare per medium uexisse puellam.
A ut sua dum madidus celebrat portenta Cithæron
I nfames inter thyasos, uinosáq; sacra
A rguet obsequio senis insudasse profani.
S olis quippe deum uobis, & pignora cœli
N osse datum, solis cunabula tanta tueri.
E rgo dum refugo stabit circundata fluctu
T erra parens, dum præcipiti uertigine cœlum
V oluetur, Romana pius dum templa Sacerdos
R ite colet, uestri semper referentur honores,
S emper uestra fides nostris celebrabitur aris.
Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde uoluptas
O' genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
A c circùm de more sacros referentia ritus
A dspiceres domino genua inclinare potenti,
E t sua commotum trahere ad spectacula cœlum?
M agne pater, quæ tanta rudeis prudentia sensus
L eniit? informi tantos quis pectore motus
E xciuit calor & pecudum in præcordia uenit?
V t quem non reges, non accepere tot urbes,
N on populi, quibus unà aras, & sacra tueri
C ura fuit, iam bos torpens, iam segnis asellus
A uthorem late, possessoremq; salutent.
V ocibus interea sensim puerilibus heros
E xcitus, somnum expulerat, noctemq; fugarat
E x oculis, iamq; infantem uidet, & uidet ipsam
M aiorem adspectu, maiori & lumine matrem
F ulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentem,
S ublimemq; solo, superum cingente caterua
A ligera. qualis nostrum cum tendit in orbem

P urpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix,
Q uam uariæ circùm uolucres comitantur euntem;
I lla uolans, Solem natiuo prouocat auro
F ulua caput, caudem & roseis interlita punctis
C æruleam, stupet ipsa cohors, plausúq; sonoro
P er sudum strepit innumeris exercitus alis.
M iratur lucem insolitam, miratur ouanteis
C œlicolum cantu senior. tum uictus, & amens,
A dtonitusq; animi, tantisq; ardoribus impar
C orruit, & geminas multum demisit in ulnas,
A dfususq; diu telluri, immobilis hæsit.
H ic illum superi iuxta uidere iacentem,
V idit dia parens, nec longum passa seniles
O bduci tenebris oculos, dat surgere, & ægrum
S ustentare genu, tremulisq; insistere plantis,
D iuinosq; pati uultus, superiq; nitorem
I gnis, & æthereas uibrantia lumina flammas.
I lle ubi paulatim uireis, animumq; resumpsit,
N odoso incumbens baculo, modulantia primum
A gmina, reginamq; deum de more salutat.
M ox ipsum accedens præsepe, uluáq; palustri
I mpositum spectans dominum terræq;, marisq;,
(O' timor, ó mentis pietas) puerilia membra
N on ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram
I nsperatam auram diuino efflantis ab ore
O re trahens, subito correptus numinis haustu,
A dflatusq; deo, sic tandem uoce quieta
I ncipit, & lacrymis oculos subfundit obortis.
S ancte puer, non te pharijs operosa columnis
A tria, non uariata Phrygum uelamina textu

E xcepere (iaces nullo spectabilis auro)
A ngustum sed uix stabulum, male commoda sedes,
E t fragiles calami, lectaéq; paludibus herbæ
F ortuitum dant ecce torum, laqueata tyrannos
T ecta, & regifico capiant aulæa paratu.
T e pater æterno superum ditauit honore
I llustrans, tibi syderei domus aurea cœli
P laudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
E t tamen hanc sedem reges, hæc undiq; magni
A ntra petent populi, longe quos cærula Calpe
L itore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
S ol oriens, quos & boreas, & feruidus Auster
D iuerso inter se certantes cardine mittent.
T u pastor, tu dispersas reuocare per agros
M issus oues late, pectusq; obserre periclis,
P rodigus ah nimium uitæ, per tela, per hosteis
O bscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
C ompesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
O' mihi certa fides superum, decus addite terris
N ate deo, deus ipse, æterno è lumine lumen.
T e te ego, te circùm genitrix, lætiq; ministri
C oncinimus, primiq; tuos celebramus honores
L ongáq; perpetuis indicimus Orgia fastis.

LIBER TERTIVS.

Vratum interea culmen bipatentis olympi
Conscendit genitor, rerum inuiolata potestas
Læta fouens tacito sub pectore, mox iubet omneis
Ad se se acciri superos, quiq; atria longe
Obseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant.
Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
Et quos occiduæ propior uidet Hesperus oræ.
Namq; ferunt olim leges cum conderet æquas,
Rex superum, & ualido mundum suspenderet axe,
Diuersas statuisse domos, diuersaq; diuis
Hospitia, & dignos meritis tribuisse penates
Ordine cuiq; suos. illi data tecta frequentant,
Armaq;, & æratis adfigunt nomina ualuis.
Haud mora fit. celerant iussi, uolat æthere toto
Cælicolum glomerata manus, pars igne corusco
Tota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
Ipse sedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cœlum pariter, terrasq; tegentem.
Quam quondam (ut perhibent) uigilans noctesq;, diesq;
Ipsa suo neuit rerum natura Tonanti,
Adiecitq; sacræ decus admirabile telæ,
Per medium, perq; extremas subtegminis oras
Immortale aurum intexens, grandesq; smaragdos.
Illic nam uaria mundum distinxerat arte
Gnara operum mater, certisq; elementa figuris,

Et rerum species, animasq́;, & quicquid ab alta
Fundit mente pater. generis primordia nostri
Cernere erat limum informem. iam præpete penna
Deferri uolucres liquidum per inane uideres,
Iam syluis errare feras, pontumq́; natari
Piscibus, & uero credas spumescere fluctu.
Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
Accepere, pater solio sic infit ab alto.
Aetherei proceres (neq; enim ignoratis & ausus
Infandos, dirumq́; acies super astra frementes)
Si mecum iuuat antiquos aborigine motus
Inspicere, & ueterum pariter meminisse laborum,
Quandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem,
Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
Vos, cum omne arderet cœlum seruilibus armis,
Arctoumq́; furor pertenderet impius axem
Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones,
Fida manus mecum mansistis, & ultima tandem
Experti, cœlo uictricia signa tulistis,
Aeternumq́; alta fixistis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
Donaui, regniq́; in partem, operumq́; recepi,
Præcipuosq́; habui, lectosq́; ad iussa ministros,
Vsq; adeo fixa antiqui stat gratia facti.
Nec minus & nostras audistis sæpe querelas,
Vidistisq́; graueis flammati pectoris æstus,
Tunc cum prima nouas egit dementia gentes
Arboris auricomæ cœlestia carpere poma,
Poma graui seros gustu læsura nepotes.
Munere quin superum indignas spoliastis, & umbra

Sacrorum late nemorum, adsiduoq; labore
Multastis miseras, uitæ & breuioribus annis.
Quid repetam ueteri sumptas de crimine pœnas?
Exiliumq; informe Erebi, tenebrasq; repostas?
Quæ tacito mecum spectastis lumine, & ijdem
Terrarum sortem mœsti indoluistis acerbam?
Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
Pectoris indomitas clementia uicerit iras?
Visq; arcana leueis sensim demissa per auras
Fœcundam intactæ complerit Virginis aluum?
An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
Quippe ita mansuras decuit me ponere leges,
Quo terræq;, polusq;, homines, diuiq; uicissim
Fœderibus starent certis, & pignore tanto
Seruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
Quare agite, & iam nunc humana capessite fata,
Ac primum duris parui sub cautibus antri
Gramineos lustrate toros, lustrate beatam
Pauperibus sedem calamis, cunctiq; recenteis
Submissi cunas adcedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fouet, ubera pernox
Indulgens teneris pueri rorantia labris,
Nec procul in stipula demisso pectore mutum
Procumbit pecus, & domini uestigia lambens
Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic faustos ortus pueri, noctemq; uerendam
Discursu per inane leui, passimq; canoris
Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
Omnia felicem uentura in sæcula pacem.
Certatimq; renascentis cunabula mundi,

Victum anguem, uictumq́; anguis furiale uenenum.
Sic placitum, sic auersos coniungere terris
Cœlicolas, sic ferre homines ad sydera certum est.
Hæc ubi dicta, nouum superis inspirat amorem,
Quo subito ueteres deponent pectoris iras,
Obliti scelerum, patrisq́; exempla secuti
Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
Nec mora, Lætitiam choreis tum forte uacantem
Aduocat, hæc magni motusq́;, animosq́; Tonantis
Temperat, & uultum discussa nube serenat.
Lætitiam, quæ cœlicolum per limina semper
Discursat, raroq́; imas petit hospita terras.
Curarumq́; expers, lacrymasq́; exosa uirago
Exultat, totoq́; abigit suspiria cœlo.
Vt stetit ante patrem terrasq́; accedere iussa est,
Mobilibus pictas humeris accommodat alas,
Lenimenq́; uiæ comites uocat. ilicet adsunt
Iucundæ uisu facies. Cantusq́;, Choriq́;,
Gaudiaq́;, Plaususq́;, & honestis ignibus ardens
Rectus Amor, quem nuda Fides, Spesq́; inscia luctus
Vadentem, mira unanimes pietate sorores
Obseruant. sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaq́;, & niueam suadens concordia pacem.
Cumq́; propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
Dicitur, æternumq́; micat radiata coruscis
Astrorum signis, quando mortalibus ægris
Dant nimbos aliæ, & damnant caligne terras.
Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis,
Insomnes Horæ. namq́; his fulgentia diuûm
Limina, & ingentis custodia credita cœli.

P rotinus æratos impulso cardine posteis
C um sonitu, magnoq; polos quassante fragore
P ræpandunt obnixe humeris. Volat illa per auras
O bscura sub nocte nitens. gratantur eunti
S ydera, iam festas meditatur Luna choreas.
E xultant Hyades, gaudet mutata Bootes
P laustra auro, totosq; auro fulgere iuuencos.
T unc primum uisa est misceri post fata parentis
R isisse Erigone, & longum posuisse dolorem,
A rmatoq; ensis subducitur Orioni.
V t uero umbrosis posuit uestigia syluis,
C ulmina conscendit pastorum, atq; omnia late
P erlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
A dplaudens, pictosq; sinus sub nocte coruscans
S ubrisit lætum, puraq; in luce refulsit.
P rimi illam sensere canes, sensere iacentes
H ædorum passim per dura cubilia matres
B alatuq; ouium ualles sonuere propinquæ,
S axaq;, & adtoniti caput erexere magistri,
T unc ait. O' parui uigiles gregis, ó bona pubes
S yluarum, superis gratum genus, ite beati
P astores, ite antra nouis intendite sertis,
R eginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(C erta fides) alti iam iam moderator olympi
C ernere dat. properate, nouiq; tepentia lactis
M unera, cumq; suo date condita subere mella,
I nsuetum & syluis stipula deducite carmen.
N ec plura effata, in nubes taciturna recessit,
E t penitus nigra noctis se condidit umbra.
O lli inter se se uario sermone uolutant

Quid superum mandata uelint, quas quærere cunas,
Quos iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
Continuo uarijs innectunt tempora ramis,
Nectitur & lentiscus, opacæq; arbutus umbræ,
Rosq; maris, buxusq;, & densa comas terebinthus,
Cunctaq; frondenti redimitur turba corona.
Mox syluam exquirunt omnem, saltusq; repostos
Flammiferis lustrant tedis, ardere putares
Arua procul, totumq; incendi lumine montem.
Tandem inter dumos fessi, sub rupe cauata
Speluncam adspiciunt, uocemq; rudentis aselli
Auribus accepere uident ipsumq;, bouemq;,
Longæuumq; senem, stantemq; ad lumina matrem
Insomnem, & pressis refouentem pignus in ulnis,
Ergo insperatæ gauisi munere sortis
Ocyus ingentem procero stipite laurum
Auulsamq; solo palmam ab radicibus imis
Adtollunt humeris, perq; interualla canentes
Cum plausu, choreisq;, & multisono modulatu
Vestibuli ante aditum statuunt, omnemq; coronant
Fronde locum. grandes oleas, cedrosq; comanteis
Adfigunt, longisq; aduelant limina sertis,
Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Quos bonus ex antro dictis ingressus amicis
Compellat senior, placidaq; hæc uoce profatur.
Dicite pastores (neq; enim sine numine, credo,
Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
Munera? cui uirides ramis frondentibus umbras
Texitis? an'ne aliquis superum patrem missus ab alto
Has docuit sedeis, locaq; hæc accedere iussit?

Sic memorans, ſe ſe lætum uenientibus obfert.
Illi autem. noua per tenebras, noua lucis imago
O' genitor, media uiſa eſt modo lumina ſylua
Spargere, & in noſtras diffundere gaudia menteis,
Siue deus cœlo ueniens, ſeu forte deorum
Nuntius, in dubio eſt. nos uultum, habitum'q; loquentis
Vidimus, & motas per noctem audiuimus alas.
Sic fati, iungunt dextras, mox ordine longo
Antrum introgreſſi, calathis ſylueſtria plenis
Dona ferunt, matrem & læto ſimul ore ſalutant.
Tum puero adſtantes Lycidas, & maximus Aegon
Aegon, Getulis centum cui paſcua campis,
Centeni per rura greges Maſſyla uagantur,
Ipſe caput late, qua Bagrada, qua uagus errat
Triton, Cinyphiæ qua deuoluuntur arenæ
Ingens agricolis, ingens paſtoribus Aegon.
At Lycidas uix urbe ſua, uix colle propinquo
Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas,
Et tamen hi non uoce pares, non uiribus æquis
Inter adorantum choreas, plauſus'q; deorum
Ruſtica ſeptena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer, patrijs quod noſter in antris
Tityrus adtritæ ſpreuit rude carmen auenæ.
Et cecinit dignas Romano Conſule ſyluas.
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas,
Magna per exactos renouantur ſæcula curſus.
Scilicet hæc Virgo, hæc ſunt Saturnia regna,
Hæc noua progenies cœlo deſcendit ab alto.
Progenies, per quam toto gens aurea mundo
Surget, & in medijs palmes florebit ariſtis.

Qua duce, si qua manent sceleris uestigia nostri,
I rrita perpetua soluent formidine terras,
E t uetitum magni pandetur lumen olympi.
O ccidet & serpens, miseros quæ prima parentes
E lusit, portentificis imbuta uenenis.
T u'ne deum uitam accipies? diuisq; uidebis
P ermistos heroas, & ipse uideberis illis?
P acatumq; reges patrijs uirtutibus orbem?
A dspice felici diffusum lumine cœlum,
C amposq;, fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas,
A dspice uenturo lætentur ut omnia sæclo.
I psæ lacte domum referent distenta capellæ
V bera, nec magnos metuunt armenta leones,
A gnaq; per gladios ibit secura nocentes,
B isq; superfusos seruabit tincta rubores.
I nterea tibi parue puer munuscula prima
C ontingent ederæq;, intermistiq; corymbi,
I psa tibi blandos fundent cunabula flores,
E t duræ quercus sudabunt roscida mella,
M ella dabunt quercus, omnis feret omnia tellus.
A t postquam firmata uirum te fecerit ætas,
E t tua iam totum notescent facta per orbem,
A lter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
D electos Heroas, erunt etiam altera bella,
A tq; ingens Stygias ibis prædator ad undas.
I ncipe parue puer risu cognoscere matrem,
C hara dei soboles, magnum cœli incrementum,
T alia dum referunt pastores, auia longe
R esponsant nemora, & uoces ad sydera iactant
I ntonsi montes, ipsæ per confraga rupes,

Ipſa ſonat arbuſta, deus, deus ille Menalcas.
Hic ſubito magnum uiſi per inane uolatus
Cœleſtum, curſusq́; alacres, alacresq́; recurſus,
Auditæq; procul uoces, ſonitusq́; rotarum,
Scilicet innocuis per ſudum exercitus armis
Ibat ouans, diuiſæ acies, terna agmina ternis
Inſtructa ordinibus belli ſimulacra ciebant.
Ter clypeis iam cedentes inuadere nubes
Aſpiceres, uacuas ter mittere tela per auras,
Ter clamare ducem. mox diſſita cogere ſigna,
Atq; unam lætæ faciem præferre phalangis,
Rurſus & aërios percurrere milite campos.
Semotosq́; alios conſtanti incedere paſſu
Nubila per, latasq́; uias, & iungere nexu
Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
Geſtantesq́; manu noſtræ argumenta ſalutis
Spinasq́;, clauosq́;, horrenti & uimine fasces,
Hæſuramq́; haſtam lateri, medicataq́; felle
Pocula, ſublimemq́; crucem, immanemq́; columnam.
Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu.
Innumeras alij laudes, & magna parentis
Facta canunt, ut prima noui fundauerit orbis
Mœnia, telluremq́; uagis diſcluſerit undis.
Vt paſſim uarios cœlo ſuſpenderit ignes,
Lunamq́;, ſtellasq́;, ut magni lumina Solis
Iam late extremo tenebris oriente fugatis
Protulerit. Tu belligeras metuende cohortes
Deijcis, exturbasq́; polo, tu fulmine quaſſas
Cum duce ſigna ſuo, nigroq́; inuoluis Auerno,
Cocytumq́; iubes, triſtesq́; habitare lacunas.

Tergemini cecinere axes, te maxima tellus
Victorem, cecinit uastis cum fluctibus æquor.
Nec te hominum fraudes, non auertere nefanda
Crimina, sed læto spectas mortalia uultu,
Dignatasq; tuo solaris numine terras.
Salue magne opifex cœli, rex maxime diuum,
Terrarumq́; hominumq́; salus, quem sydera, quem Sol,
Quem metuunt reges tenebrarum, & Tartarus ingens,
Cui late humanum seruit genus, omnia solus
Qui regis, omnia amas pariter. tibi nomina mille,
Mille potestatum, regnorum insignia mille.
Salue author, salue immensi dominator olympi,
Et nobis felix, terrisq; labantibus adsis,
Ingeminant plausum nubes, lateq́; per auras
Discursat uox, & cœli conuexa resultant.
Herboso tum forte toro, undisonisq; sub antris
Venturas tacito uoluebat pectore sortes
Cæruleus Rex, humentum generator aquarum
Iordanes. quem iuxta hilari famulantia uultu
Agmina densentur natæ, pulcherrima Glauce,
Dotoq́;, Protoq́;, Galenaq́;, Lamprothoeq́;
Nudæ humero, nudis discinta ueste papillis,
Callyroe, Byroq́;, Pherusaq́;, Dinameneq́;,
Asphaltisq; adsueta leues fluitare per undas,
Ipsaq́; odoratis perfusa liquoribus Anthis,
Anthis, qua non ulla nouos miscere colores
Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
Mox Hyale, atq; Thoe, & uultu nitidissima Crene,
Gongisteq́;, Rhoeq́;, & candida Limnoria,
Et Dryope, & uirides Botane resoluta capillos.

Ore omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
Omnes puniceis euinctæ crura cothurnis.
Ipse antro medius, pronaq; adclinis in urna
Fundit aquas. nitet urna nouis uariata figuris
Crystallo ex alba, & puro perlucida uitro
Egregium decus, & superum mirabile donum.
Vmbrosis hic sylua comis, densisq; uirebat
Arboribus. Cerui passim, capreæq; fugaces
Aestiuum uiridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu læta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis uelatus corpora setis
Stans celso in scopulo, regem, dominumq; deorum
Vorticibus rapidis, medioq; in fonte lauabat.
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant, pronisq; in flumina palmis
Protendunt niueas cœlestia lintea uestes.
Ipse pater cœlo late manifesta sereno
Signa dabat, natoq; leuem per inane culumbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circùm uenerantur numina nymphæ,
Et fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
Talia cælata genitor dum spectat in urna
Fatorum ignarus, oculosq; ad singula uoluit
Admirans, uidet insolitos erumpere fonteis,
Ingentemq; undare domum, cauaq; antra repleri
Fluctibus, atq; nouum latices sumpsisse saporem.
Dumq; hæret, pauitatq; simul, dum subleuat undis
Muscosum caput, & taurino cornua uultu,
Adspicit insuetas late florescere ripas,

Claraq; per densas discurrere lumina syluas
Pastorum ludo, & lætos ad sydera cantus
Diuinasq; audit uoces, & numina passim
Aduenisse deum testantia. protinus ambas
Ad cœlum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O' maris, ó terræ, diuumq;, hominumq; repertor,
Quis tua uel magno decreta incognita cœlo
Detulit huc audax, medijsq; abscondit in undis?
Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum
Sæpe agitat, repetitq; uolens. narrare solebat
Cæruleus Proteus, mendax si cætera Proteus,
Non tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
Adueniet, mihi crede, inquit. certissima cœlum
Signa dedit, nec me delusum oracula fallum,
Qui te olim Nili supra septemplicis ortus,
Supra Indum, & Gangen, fontemq; binominis Istri
Adtollet fama. qui te Tyberiq;, Padoq;
Præfert, atq; tuos astris æquabit honores.
Cuius in aduentu tristes discedere morbi
Corporibus passim incipient. Iam uicta repente
Cessabit, turpeis squamas, maculasq; remittet
Dira lues, lacerosq; Elephas effusus in artus
Vlcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales (dictu mirabile) febres
Diffugient iussæ, possessaq; membra relinquent,
Cedet & infestæ uiolentior ira Dianæ,
Ira nocens, quæ fulminea uelut icta ruina
Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
Interdum, nunc perdere aqua (miserabile uisu)

F estinat. Stygio nimirum armata ueneno
E xuperat uis, & spumas agit ore tumenteis.
N ec iam ultra longo uires minuente ueterno
T abificus per operta impune uagabitur hydrops
E xitio obrepens miserorum, atq; omnia late
V iscera per uarios perdet tumefacta dolores.
N on aliâs uinctæ tam crebra silentia linguæ
A brumpent, noctem aut toties, tenebrasq; priores
E xcutient oculi, qui nunquam sydera, nunquam
A rdentem magni uiderunt lampada Solis.
M ulta quidem maiora fide, sed uera, sed ipsos
Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre,
S ed propero, uentura tamen mirabitur ætas.
C ernere erit, claudos passim genua ægra trahentes
F irmato subitos extendere poplite gressus.
T um neruis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
R estringi, & ualidas cum robore sumere uires.
A tq; alius rapto iussus consurgere lecto
H aud mora, prosiliet, passuq; in templa citato
C ontendens, onus ipse humeris portabit. ibi ingens
C lamor, & innumeræ circùm donaria uoces
S pectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
P arte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
A d sua iam cernes reuocari munera dextram.
N ec minus & tacta compesci ueste cruorem
F œmineum, exanguesq; artus, palentiaq; ora
I licet obstructis calefacta rubescere uenis.
I psas quin etiam furias sub Tartara pelli
I mmanes Erebi furias. tum fessa leuari

P ectora, uexatosq; malis cruciatibus artus,
H inc uacuas late impleri stridoribus auras
D irarum frustra clamantum, ac sæua trementum
V erbera, perq; cauas conantum euadere nubeis.
I am deploratis uitam post funera reddi
C orporibus uideo, iam mœstam incedere pompam,
F eralemq; anteire tubam. mox gaudia matrum
I nsperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
E t circunfusam populis lætantibus urbem.
H uic tu nutanteis quoties adsurgere montes
E t (mirum) insuetas curuare cacumina syluas
A dspicies, quoties humenti in gramine ripæ
A ut solantem æstus, aut lenes pectore somnos
C arpentem, tenui adsuescens mulcere susurro.
M acte tuis merito ripis, macte omnibus undis,
A d te deposito properabunt numina fastu,
N udabuntq; sacros artus, & carmina dicent
A d numerum, cum tu felix iam flumine sancto
A uthorem rerum, diuumq;, hominumq; parentem
(T antus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
E xutum ueste accipies, atq; hospite tanto
A dtonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
I te citæ, date thura pias adolenda per aras
C æruleæ comites, uiridiq; sedilia musco
I nstruite, & uitreis suspendite serta columnis.
P urpureas miscete rosas, miscete hiacynthos,
L iliaq;, & pulchro regem conspergite nimbo.
T unc nomen late clarum Iordanis ad auras
A dtollent montes, Iordanen maxima circum
A equora, Iordanen siluæq;, amnesq; sonabunt.

I lla autem humanis quamuis latura ruinis
A uxilium, finemq; dies, gratissima quamuis
V rbibus adueniat, totumq; optanda per orbem,
F luminibus tamen, & nostris felicior undis
(Si qua fides, si qua est ueri prudentia Proteo)
O stendet roseos stellis ridentibus ortus.
Q uandoquidem non diuitias, non quæret honores
I lle patris decus, ac uirtus, mortalia postquam
M embra sibi, & fragiles iam sponte induxerit artus,
N on sceptrum inuadet Cypri, non Caspia regna
D iripiet, non exuuijs Babylona superbam
E ruet, aut alto scandet Capitolia curru
M ilitibus circùm, & læto comitante senatu.
S ed maris undisoni tractus, & litora longe
C urua secans, media socios sibi quæret in acta,
D ispersosq; mari nautas, nudosq; colonos
V ndarum, sinuosa fretis iactare parantes
R etia, uexatas aut iam reparare sagenas
S ollicitos, patris ad solium, ac sua tecta uocabit.
A tq; ollis ius omne, potestatemq; medendi
A dijciet, pellent morbos, dentesq; retundent
V ipereos, Orciq; acies, ac monstra fugabunt.
Q uin & custodes foribus radiantis olympi
P ræficiet. seruare aditus, & claustra iubebit
A urea. queis non ulla queat uis sæua nocere
E umenidum, duriq; umbrarum obsistere postes.
T um sedes passim emeritis duodena per astra
I nstituet, distincta suos de more sequetur
T urba duces. illi leges, & sancta uocatis
I ura dabunt, plausu sociorum, atq; agmine læti.

Felices,qui iam cymba,remisq; relictis
Alta serenati conscendent culmina cœli.
Præterea (si certa fides,nec uana futuri
Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
Lenæos uerti in latices. ea prima deum Rex
Arcana,hos primos per signa ostendent honores
Accepti late imperij,mirabitur auctus
Lympha suos,iussa insuetum spumare capaces
Per pateras,largeq; nouum diffundere nectar,
Et mensas hilarare,& felices hymenæos.
Nec semel ille altum remis euectus in æquor,
Cum iam frustrato socios redijsse labore
Aspiciet,prædam ingenti ditabit,& hudos
Squamigerum strata cumolos exponet in alga.
Iratos etiam fluctus,tumidasq; procellas,
Miscentesq; imo turbatam gurgite arenam,
Iamq; superiecto mersuras æquore puppim
Imperio premet increpitans. cadet arduus undæ
Impetus,atq; audisse minantis iussa putares
Eurosq;,Zephyrosq;,& ouantes turbine Coros.
Quid loquar,ut gemino numerosas pisce cateruas,
Munere & exiguo Cereris,miserabile uulgus
Matres atq; uiros pariter per gramina pascet,
Vt iam bis senis redeant fragmenta canistris?
Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
Libera substrato ponet uestigia ponto,
Vixq; undas sicco tanget pede? scilicet olli
Adnabunt blandæ Nereides. humida passim
Sternent se freta,tum fundo Neptunus ab imo
Excitus,agnoscet dominum,positoq; tridente

Cum

C um Phorco, Glaucoq; & semifero comitatu
P rosiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
S ed quid ego exili uectus super alta phaselo
C uncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
A ntra mihi, sacrosq; aditus, atq; aurea pandant
L imina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
O ra sonent, centumq; ærato è gutture linguæ
V ocibus expument agitantem pectora Phœbum,
L audatos ualeam uenturi principis actus
E numerare, nouoq; amplecti singula cantu.
H æc senior quondam felici pectore Proteùs
V aticinans (ut forte meo diuerterat antro)
P ræmonuit. nunc euentus stat signa futuri
E xpectare. nitor roseo sed fulsit ab ortu
C larior, & radijs dux præuia matutinis
O ceani procul extremo se litore tollit
E xoriens Aurora, sinusq; induta rubenteis
A nte diem citat auricomos ad frena iugales.
E t iam consuetis tempus me currere ripis
V ndantem, magnosq; lacus, & prata secantem
V orticibus. uiden' ut nostros agit impetus amnes?
I ordanenq; uocat tumidarum murmur aquarum?
S ic fatus, confestim humeris circundat amictus
I nsolitos, quos pulchræ hudis neuere sub antris
N aiades, molli ducentes stamina musco,
S idonioq; rudeis saturantes murice telas,
A urea consperso uariarunt sydera limbo,
A tq; ita se tandem currenti reddidit alueo
S pumeus, & motas aspergine miscuit undas.
H actenus ó Superi partus tentasse uerendos

S it ſatis. optatam poſcit me dulcis ad umbram
P auſilypus, poſcunt Neptunia litora, & hudi
T ritones, Nereuſq; ſenex, Panopeq;, Ephyreq;
E t Melite, quæq; in primis mihi grata miniſtrat
O cia, Muſarumq; cauas per ſaxa latebras
M ergillina, nouos fundunt ubi citria flores,
C itria Medorum ſacros referentia lucos,
E t mihi non ſolita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO.

S I quando magnum mirati surgere Solem
Oceano, & toto flammas diffundere cœlo,
Certatimq; suo terras ambire meatu
N octiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis,
A eternosq; astrorum ignes, cœliq; micantes
S cintillare oculos, aliquem dare iura putastis
A tq; polo regnare hominum, rerumq; parentem,
C ui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther
C uncta supercilio qui temperet, hunc simul ægri
M ortales, (si uestra dolor præcordia tangit,)
A dspicite, immitti traiectum pectora ferro,
P ectora, fœdatasq; manus, perfusaq; tabo
O ra, cruentatumq; caput, crinesq; reuulsos
A dspicite & plenos lacrymarum fundite riuos.
H eu scelus, heu crudele nefas, iacet altus olympi
R ector, & amisso torpent elementa magistro.
Q uinetiam uacuum adsueto sine pondere cœlum
N utat, & ipsa suum quærunt solia aurea regem.
Q uem diuersa procul sæuo cum crimine tellus
I gnotum populis caput, & miserabile corpus
S ustinet, exanguesq; sinus complectitur artus,

E t tremefacta, graues testatur murmure questus.
T estatur Sol ipse suum sub nube dolorem
I am latitans, atráq; notans ferrugine frontem.
T u quoq; deformesq; genas, pallentiáq; ora
C ontegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,
A uratum flauo tondens de uertice crinem,
E t lacrymas buda fundens in nocte tepentes.
N ec minus abruptis fama est exisse sepulchris,
P erq; uias errasse nouis simulachra figuris,
E xcitasq; umbras, medias ululasse per urbes
S ub noctem, & notos questu impleuisse penates.
Quid non & pelagi rabies adtollere fluctus
I mmanes uisa est? monteisq; euoluere aquarum
D eiectura urbes, terrasq; haustura profundo?
C um simul & caput undisonis emersus ab antris
C æruleus Triton rauco super æquora cornu
C onstreperet, nautasq; horrenda uoce moneret,
N aturæ cecidisse patrem, regemq;, deumq;.
H æ ne manus uasti iunxerunt fœdera mundi?
H arum opus est quodcunq; iacet, quodcunq; mouetur,
Quicquid ubiq; parens rerum Natura gubernat,
F rugiferens tellus, fœtumq; animantibus æquor,
V italisq; aer, atq; ignibus æthra coruscis.
E t nunc (pro facinus quantum potuere nocentum
F lagitia) immissis dant peruia uulnera clauis.
L iuenteisq; atro fœdant squalore lacertos.
H eu caput indignum spinis, uenerandaq; cœlo
E t toties clara stellarum implexa corona
C æsaries, heu pectus hians, conuulsaq; dira
B arba manu, tunsiq; artus, & frigida membra.

V os ne pedes cœlum premere, & uaga ſydera ſueti,
F ulgentesq; domos, ſuperum ſublimia tecta,
T am ſæuæ immanes perpeſſi cuſpidis ictus
E t terram, & duras ſparſiſtis ſanguine cautes?
N ec trepidat mens cæca hominum? quæ tanta tenaci
D urities in corde riget? num nigra uidetis
T artara, tot claris hominum uiduata trophæis,
D eſertasq; in nocte domos, & triſtia regna?
F elicesq; animas lætum Pæana canentes
P one ſequi regem, & cœlo inſediſſe ſereno?
Quid ſi non tantos ſubiiſſet ſponte labores,
H umanamq; ſua penſaſſet morte ſalutem
I lle ſator rerum, & ſummi mens certa parentis,
Qui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
V t tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
P oſt obitum æternæ donaret munere lucis,
I n partemq; ſuorum operum, regniq; uocaret,
T antus amor, generis ſeruandi & gloria noſtri
Quare agite, ex animis mortales pellite ueſtris
S iquid adhuc manet antiqua de ſorde relictum,
M endacesq; deos, & deteſtanda priorum
S acra prophanatis tandem detrudite ab aris.
I mbuat effuſo terram nec ſanguine taurus,
N ec miſer ille ſuæ diuulſus ab ubere matris
I gnotos agnus balet ſuper hoſtia cultros.
V iuat ouis, uiuat quicquid ſub ſole creatum eſt,
M entem animumq; deo, non thura, aut exta parate,
H as illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
C ernitis ut pronum flectat caput? ut pia pandat
B rachia? & ingratas uocet ad ſua uulnera gentes?

O blitasq́; uiæ moneat meminiſſe relictæ,
S cilicet amplexus non reiecturus amicos?
A t uos obtuſas ignari auertitis aures,
I nfelix genus, & ſæuæ ludibria mortis,
N ec quanta à tergo iam inſtent tormenta, uidetis.
T empus erit, cum ueſtra illum commiſſa notantem,
M ultantemq́; reos, altaq́; in nube ſedentem
A dſpicietis, & horrentes tremor opprimet artus.
N ec iam ferre oculos flammarum ardore coruſcos,
A ut tumidos acie uultus contendere contra
A udebit quiſquam ſibi conſcius. ibit in ignes
T urba nocens, ſontesq́; exſoluet corpore pœnas.
P allentesq́; æternum amnes, uaſtasq́; lacunas
C ocyti colet, & furias horreſcet hiantes,
A tq; animum monitis non intendiſſe pigebit.
T unc uos exactæ capient mala tædia uitæ
E xpertes cœli, atq; auræ ſub nocte profunda,
I nq́; caput trifidos nequicquam optabitis ignes,
E t fruſtra erectas tolletis ad æthera palmas.
Q uos ſuperum cœtus, & fortunata piorum
A gmina, uix lacrymis poterunt ſpectare retentis
I nuidiæ ſtimulis, dirisq́; ultricibus actos.
E rgo uitales miſeri dum carpitis auras,
D um compos mens ipſa ſui eſt, dum certa facultas,
D um ratio, tempusq́; ſinunt, ſimul ite frequentes,
I te pij, ueniam factis expoſcite ueſtris,
I te animos purgate, Orciq́; inhibete rapinas,
E t tandem patrio mentem conuertite cœlo.
S ic rex ille hominum uacui ſpoliator Auerni
O blitus ſcelerum, cognatæ ſtirpis amore,

P romissiq; memor, mentes intrabit amicas,
V estraq; post habitis recolet præcordia templis.
P ostq; tot exhaustos uitæq;, obitusq; labores,
I llo quo pluuias, quo pellit nubila uultu
A blutos labe excipiet, lætusq; reponet
S ydereos inter proceres, sanctumq; senatum,
S ub pedibusq; dabit stellantia cernere claustra.

FINIS.

ACTII SYNCERI

SANNAZARII PISCATORIA.

ECLOGA PRIMA

PHYLLIS

Lycidas. Mycon.

Ly. Irabar, uicina Mycon per litora nuper
m Dum uagor, expectoq; leues ad pabula Thynnos,
Quid tantum insuetus strepe-ret mihi coruus, & udæ
P er scopulos passim fulicæ, perq; antra repostæ
T ristia flebilibus complerent saxa querelis.
C um iam nec curuus resiliret ab æquore delphin,
N ec solitos de more choros induceret undis,
E æ dies aderat, charam qua Phyllida terræ
C ondidimus, tumuloq; pias defleuimus umbras
A h miseri, & post hæc nec tristes linquimus auras.

Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
My. Scilicet id fuerat tota quod nocte uaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq; lego celeri Nesida phaselo,
Nescio quid queruli gemerent lacrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ó Lycida, tumuliq; ad sacra uocabat.
Ly. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæ'ue ora notaui
His oculis. his inquam oculis quæ funera uidi
Infelix. nec me tandem dolor improbus egit
In scopulos, in saxa, rogo'ue absumpsit eodem
Ignea uis, uel saltem aliquis deus æquore mersit.
My. O' Lycida Lycida, non'ne hoc felicius illi
Euenisse putas? quàm si fumosa Lycotæ
Antra, uel hirsuti tegetem subiisset Amyntæ?
Et nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas,
Aut tenui laceras sarciret uimine nassas,
Sed tu, si quid habes ueteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineresq; diu testetur amatos,
Incipe, quandóquidem molles tibi litus arenas
Sternit, & insani posuerunt murmura fluctus.
Ly. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
Carmina, ab extremo cum iam caua litora portu
Prospicerem, & niuei uenerarer saxa sepulchri,
Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus
Sparge manu, & uiridi tumulum super intege myrto.
My. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
Purpureas, nec non toto quæsita profundo,
Et uix ex imis euulsa coralia saxis.

A dserimus. tu solennes nunc incipe cantus,
I ncipe, dum ad solem Baianus retia Milcon
E xplicat, & madidos componit in orbe rudentes.
Ly. Q uos mihi nunc Diuæ scopulos, quæ panditis antra
N ereides? quas tu secreti litoris herbas
G lauce pater, quæ monstriferis mihi gramina sucis
O stendes nunc Glauce? quibus tellure relicta
A h miser, & liquidi factus nouus incola ponti
T e sequar in medios mutato corpore fluctus,
E t feriam bifida spumantia marmora cauda,
N am quid ego heu solis uitam sine Phyllide terris
E xoptem miser? aut quid nam rapta mihi luce
D ulce putem? quid'ue hic sperẽ? quid iam morer ultra
I nfelix? an ut hac uili proiectus in alga
A rentes tantum frutices, desertaq; cernam
L itora, & ingrato iactem mea uerba sepulchro?
S cilicet hos thalamos, hos felices Hymenæos
C oncelebrem? sic speratæ mihi gaudia tedæ
D at Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
Q uis mihi quis te rapuit dulcissima Phylli?
P hylli meæ quondam requies, spesq; unica uitæ,
N unc dolor, æternusq; imo sub pectore luctus.
N on licuit tecum optatos coniungere somnos
D ulcia nec primæ decerpere dona iuuentæ,
A ut simul extremos uitam producere in annos.
N ũc te (quis credat?) lapis hic hẽt, et mihi nusquã es.
N usquam terrarum Phyllis. sed fabula, & umbræ
F rustrantur miseras per dira insomnia noctes.
M e miserum, qua te tandem regione requiram?
Q ua'ue sequar? per te quondam mihi terra placebat,

E t populi, lætæq; suis cum mœnibus urbes,
N unc iuuat immensi fines lustrare profundi,
P erq; procellosas errare licentius undas
T ritonum immistum turbis, scopulosaq; Cete
I nter, & informes horrenti corpore Phocas,
Quo nunquam terras uideam. iam iam illa tot annis
C ulta mihi tellus, populiq;, urbesq; ualete,
L itora chara ualete, uale simul optima Phylli.
N os tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
P onemus, septemq; tibi de more quot annis
M onstra maris magni uitulos mactabimus hirtos,
E t tibi septenis pendebunt ostrea sertis,
O strea muricibus uariata, albisq; lapillis.
H ic tibi Nisæe, & flauos resoluta capillos
C ymodoce, mitisq; pia cum matre Palæmon,
E t Panope, & Siculi custos Galatea profundi
S olenneis nectent choreas, & carmina dicent,
Quæ Proteus quondam diuino pectore uates
E docuit, magni cum funera fleret Achillis,
E t Thetidis luctus consolaretur amaros.
A t tu, siue altum felix colis æthera, seu iam
E lysios inter manes, cœtusq; uerendos
L ethæos sequeris per stagna liquentia pisces,
S eu legis æterno formoso pollice flores
N arcissumq;, crocumq;, & uiuaceis amaranthos,
E t uiolis teneras misces pallentibus algas,
A dspice nos, mitisq; ueni. tu numen aquarum
S emper eris, semper lætum piscantibus omen.
V t Nymphis, Nereoq;, ut flauicomæ Amphitrite,
S ic tibi uictrices fundent libamina cymbæ.

I nterea tumulo supremum hoc accipe carmen,
C armen, quod tenui dum nectit arundine linum
P iscator legat, & scopulo suspiret ab alto.
I n gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ,
C onsurgis gemino felix Sebethe sepulchro.
My. Dulce sonant Lycida tua carmina, nec mihi malim
H alcyonum lamenta, aut hudo in gramine ripæ
P ropter aquam dulces cycnorum audire querelas.
S ed tu, sic faciles uicina Megaria semper
S ufficiat conchas, sic proxima Mergilline
O strea, saxosæq; ferat tibi rupis echinos,
Q uandóquidem nox obscuras iam distulit umbras,
N ec dum permensus cœlum Sol. incipe rursus
A tq; itera mihi carmen, habent iterata leporem.
Ly. N e miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
E xhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
O bduxit fauces, quatit & singultibus imum
P ectus, anhelantemq; animam uox ægra relinquit.
E t tamen hæc alias tibi nos, & plura canemus,
F ortasse & meliora, aderit si Musa canenti.
Q uin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
S eu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
I nscribam, grandesq; notas ferrugine ducam.
P ræteriens quas nauta mari percurrat ab alto,
E t dicat. Lycidas Lycidas hæc carmina fecit.
S ed quoniam socij passim per litus ouantes
E xpectant, poscuntq; tuas ad retia uires,
E ia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
T u socios inuise, escas nam quærere tempus.
E t tibi nunc uacuæ fluitant sine pondere nassæ.

EGLOGA SECVNDA

GALATEA.

Orte Lycon uacuo fessus consede-
rat antro

f Piscator, qua se scopuli de uertice, lato

Ostentat pelago pulcherrima Mer-
gilline.

Dumq; alij, notosq; sinus, piscosaq; circùm
Aequora collustrant flammis, aut linea longe
Retia, captiuosq; trahunt ad litora pisces,
Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea, nihil te munera tandem,
Nil nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
Fudimus, & uanas scopulis impegimus undas.
Adspice, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per litora Phocæ,
Non Zephyri strepit aura, sopor suus humida mulcet
Aequora, sopito conniuent sydera cœlo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugaui,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Proxinoe me quondam, non Polybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ.
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam credis) ab alta
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camœnas
In primis formosa Hyale, cui sanguis Iberis

C larus auis. cui tot terræ, tot litora parent,
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
S ed mihi quid proſunt hæc omnia, ſi tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi ſi deniq; tantum
D iſpliceo? ſi tu noſtram crudelis auenam
S ola fugis? ſola & noſtros contemnis amores?
O ſtrea Miſeni pendentibus eruta ſaxis
M ille tibi miſi, totidem ſub gurgite uaſto
P auſilypus, totidem uitreis Euplœa ſub undis
S eruat adhuc, plures Neſis mihi ſeruat echinos.
Quos nec uere nouo folijs lentiſcus amaris
I nficit, aut uacuæ tenuant diſpendia Lunæ.
P ræterea mihi ſub pelago manus apta legendis
M uricibus, didici Tyrios cognoſcere ſuccos,
Quóq; modo plena durent conchilia teſta.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, ſuperesq; alias Galatea puellas.
L ana maris ſpumis quæ mollior. hanc mihi paſtor
I pſe olim, dedit hanc paſtor Meliſæus, ab alta
C um me forte ſenex audiſſet rupe canentem,
E t dixit, puer iſta tuæ ſint præmia Muſæ,
Quandóquidem noſtra cecinisti primus in acta.
E x illo in calathis ſeruaui, ut mittere poſſem.
S ed tu (nequa mihi ſuperet ſpes, nequa futuri
C onditio Galatea) manum mihi dura negaſti
H oc eſt, hoc, miſerum quod perdidit. ite camœnæ
I te procul, ſpreuit noſtras Galatea querelas.
S cilicet (exiguæ uideor quod nauita cymbæ
Quodq; leues hamos, nodoſaq; retia tracto)
D eſpicis. an patrio non hoc quoq; litore Glaucus

Ce. Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator harenæ.
Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
Sed nec (quæ nimium uel me sic falsa fatigat)
Fabula te moueat Lydæ. licet illa puellis
Iactet, nescio quas mihi se misisse corollas,
Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
Nereidasq; omneis. si fallo, naufragus illas
Experiar, salsosq; bibam sub gurgite fluctus.
Heu quid agam? externas trans pontũ quærere terras
Iam pridem est animus. quo nunquã nauita, nunquã
Piscator ueniat. fors illic nostra licebit
Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
Stagna petam, & rigidis nunquã non cana pruinis?
An Libyæ rapidas, Austriq; tepentis harenas,
Et uideam nigros populos, Solemq; propinquum?
Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes
Quo me cunq; pedes ducent, mens ægra sequetur?
Vitantur uenti, pluuiæ uitantur, & æstus,
Non uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
Iam saxo me me ex illo demittere in undas
Præcipitem iubet ipse furor. Vos ó mihi Nymphæ.
Vos maris undisoni Nymphæ, præstate cadenti
Non duros obitus, sæuasq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, ueniens seu litore curuo
Caietæ, seu Cumarum naualibus altis,
Dum locat transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ó socij, dextras deflectite in undas,
Vitemus scopulos infames morte Lyconis.
Talia nequicquã surdas iactabat ad auras

Infelix piſcator, & irrita uota fouebat.
Cum tandem extremo ueniens effulſit ab ortu
Lucifer, & roſeo perfudit lumine pontum.

ECLOGA TERTIA

MOPSVS.

Celadon. Mopſus. Chromis. Iolas.

Ce. Ic mihi (Nam baulis, uerum ſi rettulit Aegon,
d Bis ſenos uos Mopſe dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid ueſter Iolas,
Dum Notus inſultat pelago, dum murmurat unda,
Equid deſertis uacui luſiſtis in antris?
Mop. Quid noſtræ fecerent ingrata per ocia Muſæ
O' Celadon? neq; tum conchas impune licebat
Per ſcopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in ſicco munibant ſaxa phaſelum,
Araq; per longos pendebant retia remos.
Ante pedes ciſtæq; leues, hamiq; iacebant.
Et calami, naſſæq;, & uiminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimen ſpectans, his inquit ab oris
(Ah dirum exilium) noſtræ ſoluere carinæ,
Cum regem poſt bella ſuum comitata iuuentus
Ignotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama eſt) Ligurum per ſaxa, per altas

S techadas emicuit. Rhodaniq; inuecta per amnem
(Nam bene si memini Rhodanum referebat Amilcon)
O ceani madidas uidit refluentis harenas,
E t quæ cæruleos procul adspicit ora Britannos.
Qua (nisi uana ferunt) quoties maris unda recedit,
I ndigenæ captant nudos per litora pisces.
N e Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas,
S tat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
N arrauit Lycabas. Solem se scilicet illic
T rans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
H aud aliter, quàm si nostris è montibus illum
G aietæ adspiceret longe post litora ferri,
N ec strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
P ræterea mores populorum, urbesq;, locosq;
E xposuit, quernasq; domos, & lignea tecta.
A ddidit & uarias (heu barbara nomina) gentes,
B ellouacos, Morinosq;, & quos quis dicere possit
T arbellos? latis errare & flumina campis,
N escio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
S ed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
T u modo, siquid habes (& te quoq; Chloridis ardor
E xcruciat) scopulo hoc mecum meditare uicissim,
A udiet, & gracilem percurret Mopsus auenam.
S ic illi. ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
G arrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est.
S cilicet alternos conabar arundine uersus
E xcipere. alternis nam dicere uterq; parabat.
N ec mora, iam Chromis hos, hos referebat Iolas.
Chr. Nereides pelagi sacrum genus, aut mihi uestris
M unera ferte uadis, duram queis Chlorida placem,
Aut,

A ut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
Iol. S irenes mea cura, audite hæc ultima uota.
A ut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
A ut uideat morientem, hæc saxa impulsa marinis
F luctibus, hæc misero uilis dabit alga sepulchrum.
Chr. Q ualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
C um Zephyrus summæ crispantur leniter undæ
T uta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus,
T alis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
Iol. A dspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ,
Vt ualidis imæ Coris turbentur harenæ,
I am scopulis furit unda, tremit iam terra tumultu,
F allor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
Chr. O' Proteu pastor liquidi maris, ó pater, ó rex,
(Quandóquidem insanos odistis numina fastus)
Quære Pethecusas tu, cui licet, atq; superbæ
D ic Hyale, salsum te pascere monstra per æquor.
Iol. I lle habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Qui propior terræ est. illum pete Glauce natatu,
N e'ue manus duri contemnat Nisa mariti,
D ic te squamigeras traxisse ad litora prædas.
Chr. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti
I unoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos,
A enariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
N ec Samos Aenariam uincet, nec maxima Lemnos
Iol. G radiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllemen,
O rtygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton,
N isa collit Prochyten, Prochytes si commoda norint,
O rtygiam Phœbe, Tritonia linquat Hymetton.

Chr. Hic specus, hic rupes, texendusq; optima nassis
V imina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus,
S i mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesset,
Q uam bene pugnaces possem contemnere uentos.
Iol. N ulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,
S ordet terra, leues odi cum retibus hamos.
A t si aderis tu Nisa, placebunt omnia, lætus
T unc ego uel libycis degam piscator arenis.
Chr. Dat Rhombos Sinuessa, Dicarchi litora Pagros,
H erculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis,
P arthenope teneris scatet ambitiosa puellis,
Q uis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
Io. I n fluuijs Mugil uersatur, Sargus in herbis,
P olypus in scopulis, medijs Melanurus in undis,
A nte tuas mea Nisa fores ego semper oberro,
Q uæ mihi det tales iucundior insula portus?
Mo. H actenus ó Celadon resonis sub rupibus illos
I nter se uario memini contendere cantu
H orrida uentosi ridentes murmura ponti.
Q ui tamen & laudes, & munera digna tulere
C arminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton.
H ic, quam Circæio nudus sub gurgite cepi,
N atiuis concham maculis, & murice pictam,
I lle recuruato nodosa Coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI REGIS F. ARAGONIO. CALABR. DVCI

ECLOGA QVARTA

PROTEVS.

(n)Vnc primum notas uelis maioribus undas
Currimus ó Nymphæ Craterides, ordine quando
Suadet amor, charæ primos Telluris honores
Dicere, cæruleæ magni Crateris alumnæ
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radijs feruens medium Sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ Iuuenis decus, edite cœlo,
Spes generis tanti, seu te nimbosa Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet aruis,
Seu uagus obiecto munimine claudit Iberus,
Rumpe moras, nec te latis Hispania regnis
Adliciat, stirpis'ue tuæ primordia, & ille
Gentis honos, licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat unda.
Nam mihi, nam tempus ueniet, cum reddita sceptra
Parthenope, fractos'q; tua sub cuspide reges
Ipse canam. nunc litoream ne despice musam.
Quam tibi post syluas, post horrida lustra Lycæi,

(Siquid id est) salsas deduxi primus ad undas,
Ausus inexperta tentare pericula cymba.
Quæ uada non norunt, quis nescit Protea portus?
Illum olim ueteris pascentem ad saxa Mineruæ,
Mulcentemq́; suas diuino carmine Phocas,
E puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt forte à Capreis obscura nocte redibant.
Sensere & uario delphinas ludere cursu,
Tritonumq́; choris longe freta pulsa sonare.
Ipse autem haud quaquã mortali digna referri
Verba sono, uacuas lætus cantabat ad auras.
Terrigena ut quondam matris de uentre Tiphœus
Exiliens, infanda deos ad bella uocasset.
Vt fratrum primus, furijs & hiantibus hydris
Instructus, densas ductauerit ipse cateruas.
Vt nisu ingenti partes de monte reuulsas
Aenariam, Prochytenq́; altis immiserit astris,
Ac totum subito cœlum tremefecerit ictu.
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
Immanes acies deiecerit, atq; trophæum
Iusserit ardentes testari sulfure Baias,
Quod gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, stratumq́; profundum
Aggeribus memorat, ductamq́; per oppida pompam.
His ueteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, triuiæq́; recessus,
Cimeriumq́; domos, & opaca in uallibus antra.
Te quoq; formosæ captum Nesidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questus.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ

A dceleras? cupit in medios euadere fluctus
I nfelix, cupit insuetum finire dolorem.
A t tibi nec curæ est, quod eam Neptunia monstra
C ircunstent, mare nec rapido quod sorbeat æstu.
A h miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
S iste gradum. riget illa iugis adsueta niuosis
V enatrix, quam mille feræ timuere sequentem
P er saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
C ymothoéq; Rhoéq; Pherusáq; Dinamenéq;
A ccipite, & uestris sociam lustrate choreis.
T um canit antiquas sedes, opulentáq; regna
A uricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchum.
S acráq; Chalcidicósq; deos, magnísq; per æquor
A uspicijs uectas hæc ipsa ad litora classes.
T um liquidos fonteis subter caua mœnia ducit,
A dtollítq; arces, & culmina montibus æquat
T ectorum, uastas protendit in æquora moles,
E upleámq; procul trepidis dat cernere nautis,
A tq; Pharon uincit scopulos, præruptáq; saxa
T heleboum, Sarniq; amnes, & pinguia culta.
T um canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
V iderit, & calamos labris admouerit audax,
F ormosum quibus ille olim cantarat Alexin,
D ixerat, & musam Damonis, & Alphesibœi.
Queis fretus, dictante Dea, tot sydera nobis
P rodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referam aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
V irginibus fama est abeuntes saxa carinas?
A ut ut terrifici sonitus, ignémq; Vesevi,
E t desolatas passim defleuerit urbes?

P ostremo reges, regumq́; ex ordine pugnas
E numerat, belliq́; artes, & præmia narrat.
A ddit tristia fata, & te quem luget ademptum
I talia infelix (siue id grauis ira deorum,
S eu sors dura tulit) trans altas euehit Alpes,
M ox agit Oceani prope litora, deniq; sistit
S pumantem ad Ligerim, paruaq́; includit in urna.
H eu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri,
H eccine te fessum tellus extrema manebat
H ospitijs, post tot terræq;, marisq; labores?
P one tamen gemitus, nec te monumenta parentum
A ut moueant sperata tuis tibi funera regnis.
G rata quies patriæ, sed & omnis terra sepulchrum.
H æc ille, & quæ uix audita prioribus annis
H eroum longæua queat meminisse uetustas
C ommemorat. socio respondent æquora plausu,
L una suam donec paulatim fundere lucem
C œpit, & ad uitreas redierunt numina sedes.

CASSANDRAE MARCHESIAE MVLIERI PRAESTANTISS.

ECLOGA QVINTA

HERPYLIS PHARMACEVTRIA

Dorylas. Thelgon.

S Ed iam uulgatos & nos referamus amores,
Q uos pariter grata scopuli penden tis in umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgon
C ertantes docuere quibus caua litora, & ipse
A equoreus Platamon, sacrumq; Serapidis antrum
C um fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
T u mihi, seu doctas percurris Palladis artes,
M aeoniaeq; aurum, & subtegmina uincis Arachnes.
S eu Dryadum choreis, coetuq; immista Dianae
H aud minor incedis, pictaq; adcincta pharetra
V enatu Prochyten, maternaq; regna fatigas.
S iue Dicharchaeis qua mollibus adsilit aequor
L udenteis spectas Nereidas, en age nostros,
(S iquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
N on ingrata cano, penitusq; iniussa, neq; unquam
A rguerint uentura meis te saecula chartis

P ræteritam. faueat modo non inuitus Apollo,
E t quæ me facili uexere per æquora remo
P ierides. queis longa dies, & nomina curæ.
I nterea Dorylan iuuet hic audire canentem.
Dor. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
H erpylis Euboïdum non ultima. quam pater Alcon
E rudijt Musis & Phœbo cognitus Alcon.
V enerat & socij partem subitura laboris
V nanimis soror, & calathum de more ferebat.
I psa comas effusa, pedemq́; exuta sinistrum
C um Philtris longum submurmurat, atq; ita fatur.
P one aram, & uiuos hauri de flumine rores,
C anaq́; uicino decerpe absynthia campo.
I llum illum magicis conabor adurere sacris,
Q ui miseram tota spoliatam mente reliquit.
V oluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
R hombus ad Aemonias reuocatur aheneus artes,
S istere qui pluuias, qui pellere nubila cœlo,
Q ui potis est trepidos undis abducere pisces.
V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
A lga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
S pargitur, & rapidis absumitur arida flammis.
S ic mihi sic Mæon uraris adusq; medullas.
V oluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T er muscum Clearista, ter hunc sine forcipe cancrum
V re simul, cumq; his dic uiscera Mæonis uro.
V oluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S pongia nunc lacrymis pfunditur. heus bona magno
S pongia nata mari, lacrymas bibe sedula nostras.
V tq; rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem

Maeonis ingrati rapias de pectore sensum.
Voluite praecipitem iam nunc mea licia rhombum.
Vt pumex pinguescat, ut aequoris unda quiescat,
Quae uentis agitata huc illuc concita fertur.
Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
Imprecer, & uanus iactem conuuicia uentis?
Maeon tot mihi damna, ego Maeoni uerba rependam?
Voluite praecipitem mea licia uoluite rhombum.
Huc huc, qui rigida meditaris uulnera cauda
Saeue Trigon. & tu, proprium cui sistere naueis
Veliferas Echenaeis, Adeste, & Maeonis acres
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.
Voluite praecipitem iam nunc mea licia rhombum.
Tunde iecur, spumamq; simul Torpedinis atrae.
Haec ego cras illi lethalia pocula mittam,
Ebibat, & subito pallenteis torpeat artus.
Voluite praecipitem mea licia uoluite rhombum.
Scinde manu leporem, leporis penetrabile uirus.
Nascitur Eois hic fluctibus, adtulit Aegle,
Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi poenas
Perfidus ille dabit, gemet ipso in limine Maeon.
Sistite praecipitem iam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi pellere uentos
Dicitur, & saeuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris aestus.
Sistite praecipitem, iam sistite licia rhombum,
Hactenus ille. quid hinc subiunxerit ordine Thelgon
Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.
Thel. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam

Et Capreas, & quae Sirenum nomina seruant
Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Vesenus.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti,
Hic niueam formosa manum porrexit, & (Eheu
Quid recolo?) tacitos in me defixit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Huc ades ó mea cura. quid ó quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbamq́; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
Populus. amplector sæpe hanc, atq; oscula figo
Corticibus. sæpe ipsa pedum uestigia quæro.
Et si quid manibus tetigisti, floribus orno.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
Arbuta, pascentesq́; iuuant per rura capellæ.
Nos quoq; non graciles nunc primum iungere auenas
Discimus. incisas implent mea carmina fagos,
Et mea Mænalijs pendet iam fistula syluis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Sin magis adrident hæc litora, sin magis alti
Diuitiæ pelagi, sparsos quis cogere pisces
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.

N on ego delphinis te iudice, non ego thynnis
A equore uel medio dubitem certare natando.
Q uid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
N unc uacat, aut restes, onerataq; retia plumbo,
E t Sinuessano textas de uimine nassas.
E xere cœruleos Triton pater exere uultus.
M e Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
L itora, piscantem pariter me Varus, & ingens
S ensit Arar, sensere maris fera monstra Britanni
O brue cæruleos Triton sub gurgite uultus.
E t post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
E xtera, non uenti rapuere. sed accipe munus
A ccipe. non ultra tecum Galatea sedentem
A dspicies. Illæta nouas meditare choreas.
O brue cæruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO

TROIAE, AC MONTELLAE

DOMINO

SALICES.

I uacat, & blandos etiam num uentilat ignes
Quæ dea cærulea uehitur super æquora concha,
Turrigeráq; Paphon, ditemq; Amathunta tuetur,
A ccipe flumineas properatum carmen ad undas

O' mihi non dubia Cabanili cognite fama,
S ed longe uarios rerum spectate per usus.
N am tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
S ic mea felici permulcent pectora cura,
V t uix ulla queam melioris tempora uitæ
T e sine, uix placidos per noctem ducere somnos.
E n agedum Traiane, tuis hæc præuia iussis
T ractanti, iam iamq; animo maiora paranti
D a ueniam, & tenues ne dedignare camœnas.
F orte inter uirides, si uera est fama, genistas,
C apripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
N umina, cum Faunis, & montiuagis Siluanis,
E xercet dum Sol raucas per rura cicadas,
V itabant æstus, qua pinguia culta uadosus
I rrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
G rata quies nemorum manantibus undiq; riuis,
E t Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
D umq; leues aptant calamos, dum sibila pressis
E xplorant digitis, tenuiq; foramina cera
O bducunt, uario modulantes carmina cantu,
A uricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
D ulcia clarisonis soluentes ora chachinnis,
S ed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
A udierant Penæa tuos, & qualibus olim
I nfelix Eheu uirgo Nonacria fatis
I nfelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
P ana metu fugiens è uertice Cyllenæo,
P ana deum Arcadiæ, quamuis pulcherrima, quamuis
D ianæ sacros inter lectissima cœtus,
N odosa tenerum mutarit arundine pectus.

Quas simul ac nemorum petulans, effrenaq́; pubes
Semiferi uidere per herbida prata uagantes,
Occultamq́; imis flammam traxere medullis,
Sic timidas blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ó teneræ placidissima turba puellæ,
Quid procul adstatis? potius succedite ripæ
Et uiridi in prato molles de more choreas
Ducite, quandóquidem calamos inflamus inertes,
Et frustra ad surdas iactamus carmina syluas.
Illæ nil contra, celeri sed nuda parabant
Crura fugæ, tutosq́; agitabant mente receptus,
Siqua forte uiam per saxa irrumpere, & altis
Euasisse iugis, deus, aut sua fata dedissent.
Tum iuuenes, procul ó clamant, procul iste puellæ
Sit timor, ignauas animo depellite curas.
Nullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ,
Cuncta patent, nullas abscondunt hæc loca fraudes.
Nos quoq; non Lernæ monstris, non igne Chimæræ
Scyllæis'ue lupis geniti, aut latrante Charybdi,
Qui uestra immani laceremus uiscera morsu,
Sed diuum genus, & qui semper rupibus altis
Vobiscum crebris uenatibus insultemus.
His dictis permulsi animi, securaq́; tristem
Corda metum eijciunt, gressuq́; per huda citato
Prata, deis tandem cupidis, ripæq́; propinquant.
Tum manibus simul implicitis per gramina festas
Exercent choreas, aliosq́;, aliosq́; reflexus
Inter se lætæ repetunt, nunc corpora librant
In saltus, nunc molle latus, nunc candida iactant
Brachia, & alterna quatiunt uestigia planta.

Hic Satyri, quanquam uoces audire canentum
Crudeles, quanquam niueas spectare papillas
Exultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem,
Tanta tamen sæui gliscit uis effera morbi
Pectoribus, præcepsq;, amor, & malesana libido,
Vt calamis sensim eiectis, ruptoq; repente
Fœdera, surgentes ab humo, uento ocyus omnes
Exiliant, spretaq; deum pietate, fideq;
Ah pauidas Nymphas, subitoq; horrore rigentes
Inuadant auidi, sæuorum more luporum
Qui lætas medijs proturbant usibus agnas,
Oblitasq; sui passim rapiuntq;, trahuntq;,
Dum uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
Et custos ignarus abest, & amica canum uis.
Sic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
Frondiferam mœstis syluam clamoribus implent,
Atq; huc, atq; illuc fugiunt. non saxa, neq; altis
Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
Prærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros
Attonitæ circumspiciunt. uia nulla salutis,
Etiam spes prærepta fugæ, tum deniq; ad undas
Consistunt trepidæ, flauosq; à uertice crines
Cum lacrymis, gemituq;, & flebilibus lamentis
Abscindunt, Sarnumq; uocant, liquidasq; sorores.
Dumq; uocant, fundo properat chorus omnis ab imo
Naiadum, properat uitreæ rex cærulus undæ
Sarnus, inexhaustumq; uadis ciet agmen aquarum
Rauca sonans. sed quid Sarnus'ue, aut illa natantum
Agmina Naiadum possint, ubi ferrea contra
Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?

E rgo defectæ cura, auxilioq; deorum,
A c cœlum pariter Nymphæ, lucemq; perosæ
V num illud, rebus tandem quod restat in artis,
F inem optant. iamq; in fluuium se mergere adortæ
M embra reclinabant, & aquas prono ore petebant,
C um subito obriguere pedes, lateq; per imos
E xspatiata ungues radix fugientia tardat,
A dfitq; solo uestigia. tum uagus ipsis
S piritus emoritur uenis, indignaq; pallor
O ccupat ora, tegit trepidantia pectora cortex.
N ec mora, pro digitis ramos exire uideres
A uratusq; comas glauca canescere fronde,
E t iam uitalis nusquam calor, ipsaq; cedunt
V iscera paulatim uenienti frigida ligno.
S ed quamuis totos duratæ corporis artus,
C audicibusq; latus, uirgultisq; undiq; septæ,
A c penitus Salices, sensus tamen unicus illis
S yluicolas uitare deos, & margine ripæ
H ærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FINIS.

Hieronymus Carbo
Actio Syncœro.

Cum tibi cœlesti faueat de Virgine natus,
Mystica cui uatum sacra canenda dedit,
Cumq́; ingens noua musa decus, laudemq́; pararit,
Innectens capiti Delphica serta tuo,
Famaq́; cum uolitet circùm plaudentibus alis,
Gestiat & sacræ limina adisse domus,
Quid cesses Syncere fores reserare, Deamq́;
Excipere, & docto continuisse sinus?
Illa tibi referet, quanto expectata triumpho
Carmina, & ingenij sint monumenta tui.
Surge igitur, uiuensq́; piæ cape præmia curæ,
Post cineres sera est gloria, serus honos.

Ant. Thebaldæus Lectori.

Virginis intactæ partum, partumq́; uidebis
Actia quem docto pectore musa dedit.
Admirandi ambo, humanæ fuit ille saluti
Vtilis, humanis hic fuit ingenijs.

PETRI BEMBI BENACVS.

E Ghiberte cano, purus dum templa sacerdos
Ingreditur, cupioq; tuas attingere laudes.
Sit modo non impar tanto sub pondere, quæ me
Musa uocat: nec eam uentura redarguat ætas
Obscuræ carmen claro tibi condere famæ,
Et magnum breuibus uoluisse intexere cartis.
Nuntius ut uitreas Benaci uectus ad undas
Muscoso subter pendentia fornice tecta,
Atq; Dei lætis impleuit uocibus aures,
Aduenisse diem, quo formosissima terræ
Ausoniæ Verona sacris, templisq; regendis
Demissum cœlo, & magnis uirtutibus auctum
Acciperet iuuenem, qualem uix ipsa petebat:
Forte Pater gelido in luco syluaq; uirenti
Fontibus & riuis cubito subnixus & urnæ
Iura dabat: cui carbasei mollissima fili
Stamina pingebant fuco, uestemq; parabant
Cæruleam, innumeræ nodis ac retibus aureis
Collectos comptæ crines tempusq; decorum
Incinctæq; auro surasq; sinusq; fluentis
Vestibulo in thalami natæ, niueosq; lacertos
Nudabant operi: quo pulchro ex agmine Sirmo
Docta lyræ digitis percurrere fila canebat
Carmen, quod totidem numeris Gardeq; Saloq;
Reddebant: sol æstiuos circumuagus orbes
Axe terens medio currum librabat olympo.
Ergo auidis allata Deus postq̃ auribus hausit,

Promissosq; olim fatis sibi lætus honores
Agnouit, tangens hærentem uligine barbam
Demulcensq; manu iussit uicina uocari
Flumina: dein sese placidum conuexa sub alta
Speluncæ senior solitaq; in sede recepit.
Postera iam cœlo stellas noctemq; fugarat,
Vrebatq; dies multo terrasq; fretumq;
Lumine: cum nitidis uenit Ticinus in undis,
Piscosusq; altas inuoluens Lambrus arenas:
Venit & indigenis fœcundans Ollius arua
Deductus riuis, & cultos Abdua campos
Amne secans, fuluo ripasq; interlitus auro:
Nec rapidus fluuioq; Athesis spectandus amœno
Defuit, aut Patauii circumq; intraq; pererrans
Mœnia Meduacus triplici circundata muro:
Mœnia, quæ positor pugnas & bella perosus
Musarum Iliacus studijs Phœboq; sacrauit:
Populifer'ue Padus genitor, qui flumina centum
Ipse suo accipiens uasto latissimus alueo
Vbera terrarum cursu per pinguia lapsus
Portat, seq; mari septenis amnibus infert.
Quos tunc atq; alios uelatus harundine crinem
Mintius excepit uenientes limine primo
Obuius, atq; in tecta parentis saxea duxit
Lætifico cordis non celans gaudia uultu.
Qui simul ac udos posuere sedilibus artus
Crystallo rigida fultis et Iaspide glauca,
Continuo Nymphæ mensas ante ora Deorum
Speluncæ in medio niueis mantilibus alte
Consternunt, dapibusq; onerant, Dictæaq; plena
Vina ferunt, referuntq; manu, calicesq; madentes

Præcingunt myrto atq; implexis flore coronis
Purpureoq; rosæ Medorumq; arboris albo,
Medorum quondam, sed quæ nunc plurima lætas
Benaci uestit ripas, non illa caduca
Fronde uirens, suauiq; auras permulcet odore.
Post ubi prima quies epulis, Deus ipse magister
Vndisoni domitorq; lacus præsentia circum
Numina respiciens his uocibus ora resoluit.
Quod uotis totiens nequicq̃ optauimus unum
Vobiscum Diui, fausto modo sydere luces,
Voluentes luces fatorum orbisq; ministras,
Aduexere, uehit pleno bona copia cornu,
Largaq; pomifera prætendit munera dextra.
Quare uos primo longæui à semine mundi
In mare cœruleum prono labentia cursu
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Flos etenim iuuenum, longa formidine sæcla
Perdita qui soluat, quiq; agglomerata malorum
Agmina tot belliq; faces, quas uidimus ipsi,
Bactra ultra Thylenq; ultra Scythiamq; releget,
Quiq; urbes, q́q; arua colat, Ioui missus ab ipso ẽ.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Hic primum miseris uiduatas ciuibus urbes
Accipiens, uacuosq; suis cultoribus agros
Replebit numerum exequans augensq; priorem:
Oppidaq; ingenti multum quassata ruina,
Prostratisq; solo late mœrentia tectis,
Restituet, pulchroq; dabit splendescere uultu.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Magno nanq; pij iuuenis deuinctus amore

Hethrusci Pater, excelsas qui Tibridis arces
Possidet, & nutu Romanum temperat orbem,
Illius eximias uirtutes, claraq; docti
Ingenij monumenta, & sancti pectoris artes
Suspiciens, obitosq; inuicto corde labores,
Hoc dedit, has illi rerum permisit habenas.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Quid memorem ut tener et primæ sub flore iuuētæ
Ingentem ad ludum properauerit auspicibus Dis:
Indole dein quanta nixus, quam fortibus ausis,
Robore ceu firmo uentorum flamina Quercus,
Aut scopulus fluctus saxo excurrente marinos,
Sic undas rerum excipiens, & plena pericli
Multa diu casus uictor superauerit omnes.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Sæpe illum abruptis in uallibus Apennini
Versantem, luctantis equi cum frangeret armos,
Præcipitansq; uiam obstrueret torrentibus imber:
Pœninas uel per fauces, tractusq; uolantem
Aerios summo miseratæ è uertice Nymphæ
Optauere, graues cohiberent nubila nimbos.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Sæpe illi ad magnos Reges mandata ferenti
Astitit unigena proles Iouis, ut bona mater,
Vt mater bona, quæ caro timet omnia nato,
Et cupit in duros comitem sese addere casus.
Tum pueri mirata oculos & uerba loquentis,
Ipse meas arteis iam nunc tibi dixit, habeto.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Testis adest triplices magnas discreta per oras

F luuiorum, nemorumq; ferax, pecudumq; uirumq;
G allia, non auri, pictæ non indiga uestis:
D iuersosq; iugo ad uentos, interq; cadentem
S urgentemq; diem longo protenta Pyrene,
A ltis quæ geminas despectat cornibus undas.
T um dictis, factisq; potens illa inclyta bello
L ataq;, & in latus Hispania dissita terras.
V oluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Hæ nam te insolita orantem auersasq; suorum
F lectentem Regum mentes Giberte uidebant,
A cceptos conuersa sonos, cum uocis imago
R edderet, & dociles iterarent nomina ripæ.
V oluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Testis & Hadriacus paruo qui flumine Rhenus
L ambit humum, testis thuscis haud maximus undis,
M aior prole uirum, & diuinos Arnus honores
P romeritus, coelum Diuisq; recentibus augens,
P ulchros qui colles, pulchramq; intersecat urbem:
G ens quorum imperio dispar nec legibus æqua
I llius in studijs iandudum & amore quiescit.
V oluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Tu uero, tu Roma tui genus ecquod alumni
I am non curarum, non commemorare laborum
V na potes? tolle egregium per sæcula nomen,
T olle decus, daq; alta uirum uolitare per ora.
V oluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Quantum Trinacriæ uertex se sustulit Aetnæ,
A ut cinctus stellis Atlas, aut Caucasus ingens,
T antum clara uirum Romæ se nomina tollunt.
I lla nouos tibi coelestum concessit honores

Antiquis cumulans: at tu præsentia sęcla
Firmabis, ueterumq; abolebis damna malorum.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Ecce tibi læto uestit se gramine tellus,
Et tibi sylua comas nutrit, tibi pabula surgunt,
Fœcundus mites implet tibi pampinus uuas,
Palladis & nigrum tibi ducit bacca colorem:
Tum spisso quem rete trahas uel arundine longa,
Flexiuagus nostris crescit tibi piscis in undis.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Accipe, quæ tibi Parnasi de colle sorores
Dona ferunt, sacram lauri de fronde coronam,
Et plectrū, et Cytharā, scriptasq; ab Apolline car
Æternum quas ediscant celebrentq; minores. (tas,
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Vt Phoebo, utq; Ioui confectis græcia lustris
Sacra olim & pleno posuit certamina campo,
Sacra tibi, ludosq; tibi sic Itala tellus
Instituet, sic illa tuo de nomine dicet.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Accipe, quę calathis porgunt tibi munera Nymphæ,
Luteollum Calthæ florem, Casiamq; uirentem,
Liliaq;, uiolasq;, & purpureos hyacinthos:
Haud porxisse prius poterant: bella impia bella
Pertulimus, dulces & deformauimus agros.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
Vt cum lætiferos accendit Syrius ignes,
Riuus aquas, hortus flores, pratum inuidet herbas:
Pallet humus nullo facies depicta colore:
Ipsa suos sitiens foetus non educat arbos:

Intereunt fruges siliqua labente perustæ:
Arua colit nemo siccis arentia glebis,
Vomeris & durum non admittentia dentem:
Cuncta iacent nimio cœli contusa calore:
Tristia sic nostris aderant prius omnia terris.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
At postquam lętos effudit Iuppiter imbres,
Riuus aquas, hortus flores, pratum explicat herbas
Ipsa uiret tellus: ripæ collesq; nitescunt:
Dant segetem sulci: nemus altas sufficit umbras:
Poma suos curuant crescentia pondere ramos:
Ruris turba Deam ueneratа ligonibus udam
Vertit humum, & putres exercet uomere campos:
Cuncta uigent cœli fœcundis roribus aucta:
Nostras sic iocunda manente nunc omnia terras.
Voluite maiores uaga flumina, uoluite lymphas.
At uos in septem discreti culmina montes:
Tuq; Pater Tiberine, tuum qui flumen olympo
Deuehis, hunc olim uobis multosq; per annos
Sit satis ò tenuisse: meam mihi iam date partem:
Ipse dabo multis, ne sint mea gaudia sola:
Et tandem nostris iuuenem concedite terris.

Augustini Beatiani Epigramma
ad Petrum Bembum.

Ex animo quoniam Gibertum diligis, atq; hunc
Æquari cœlo laude merere putas,
Immensum eximio Iuuęnis lætatus honore,
Nescio quid solito grandius ore sonas.
Et peream, ueterum nisi tu contendere sęclis

Nostra iubes, Veneti gloria Bembe maris
Quam bene, non alio Gibertus carmine dici,
Hoc alius nemo carmine dignus erat.

Eiusdem ad Io. Matthæus Gibertum
Episcopum Veronensem.

Multa Deum humano generi tribuisse uidemus,
Nunquam hominis poterat quæ meruisse labor.
Innumeras ideo positas sibi possidet aras,
Et Deus in toto cernitur orbe coli.
Tu quoq; cum meritis dederis mihi plurima nullis,
Quis Giberte mihi te neget esse Deum?
Dicere sed nostra hoc si religione uetamur,
Supra hominem certe te coluisse licet.

Eiusdem.

Altera lux Medicum, nutu qui temperat orbem,
Nec uirtutis habet præmia digna suæ,
Signatum summo te cunctis lætus honore
Prætulit, & meritis non tamen æqua dedit.
Nec dabit, ut tribuisse tibi uelit omnia magnus
Hic Giberte Deus, cui dare tanta licet.
Finge tuos tamen æquari mercede labores,
Quo faciat fidei non habet ille satis.

Eiusdem.

Quam debere putem tibi, si Giberte requiris,
Quantum animo, atq; anima me dare posse datur.
Verum animo atq; anima, quãdo tibi reddere quantum
Debeo, non ullo tempore posse puto,
Saltem aliqua ut meritis referatur gratia tantis,
Hunc tu iure tuo sume animum, atq; animam.

MAX. AVGVSTINI BEA-

TIANI VERONA.

Agne Pater, regere īperio cui Tybridis arces,
nr Et datur immensum sacris terroribus orbem
Cōcutere, atq; minis pauidas cōpellere mentes
H uc, illuc hominum monitis parere negantum,
E x quo iam nostras impleuit nuntius aures
T ot fracta, tantisq; tuis uirtutibus omni
I nuidia, ad sacræ lectum moderamina puppis,
D ebita iandudum, te cælsa in sede locatum,
T ergemino Augustum caput irradiasse Tiara,
P rotinus exorta assueto maiora sonabant
G audia per populos, imisq; illapsa uoluptas
P ectoribus, curarum obliuia grata ferebat.
P rincipe te rediisse fidem, rediisse uidebant
I ustitiam, terris tanto post tempore uisam.
S pes erat exhaustam post tot fera funera Martis,
P ostq; tot auectas externo milite prędas,
P rincipe te Italiam extinctis requiescere bellis,
P osse, & in antiquas se rursum extollere uires.
Quis tot præterea populis, regnisq; superbum
D etentorem Asiæ iam cœlo, undisq; minantem
A udeat insurgens bello tentare, queatq;,
T u nisi Dux uenias, authorq; in prælia Reges
C oncordes stabili firmatos fœdere ducas?
G audebam hæc animo reputans, sed publica præter

P riuatim ipsa tamen nil quo lætarer, habebam,
C um sponte egregium iuuenem, uirtutibus auctum,
I llustrem ingenio, insigni pietate decorum,
P ræstantemq; animi, qualem non ulla tulere
S æcula, nulla ferent, nostris qui rite, modoq;
P ræsideat sacris, possit qui nostra tueri
C ommoda, tale nihil nobis sperantibus offers.
S cilicet hoc unum est, quo uulnera nostra coirent,
Quoq; habeat felix tandem fortuna regressum.
Q uæ flammæ tulerint, inimicus & hauserit ensis,
D um fera tempestas nostros sæuiret in agros,
N ota tibi, & nostro reor ingemuisse dolore.
M axima sed lapsis tribuis solatia rebus,
H unc præesse meis talem cum ciuibus ipse
N il poscentem amplo iuuenem dignatus honore
I ussisti, & Venetas decorasti præside terras.
C ui simul ac ingens te concedente potestas
O btigit, ac subijt tantarum pondera rerum,
D ulcius, aut illustre magis nihil esse putauit
Qu àm dare diuitias, & magna merentibus ultro
P ræmia, quærendiq; animos exoluere curis.
P ręsertim cordi quibus est, inuisere sedes
M usarum, ambitione procul, studijsq; Mineruæ
A ltius innixos laudata per otia uitæ
V sque sub extremum pulchro se offerre labori.
A spice doctorum numerum, qui casta frequentant
L imina certatim Iuuenis, Parnasia tanquam
I n dubijs responsa petant, prudentia uerbis
I llius est, & tanta fides, ea gratia fandi,
V t nil unquam hominum audierint exactius aures.

Q uodq; magis mirum est, tota tibi mente receptum,
D ilectumq; adeo, tumidum præcordia regno
N il quicquam quod non deceat fecisse uidemus.
T u licet inuidiam super his, hostesq; requiras.
E rgo hunc præpositum nobis, ubi numine diuum
F ama tulit, iam candidius splendescere soles,
D ulcius ire dies cœpere, & gramine campus
V estiri insueto, tellusq; effundere flores
V isa nouos, quos nulla prius conspexerat ætas,
I psa etiam arua situ posito ridere comasq;
S yluarum ætherias tractare licentius auras.
A t genitor uitreo Benacus flumine, gaza
R egali decorat pendentia pumice tecta,
C onuocat huc nymphas, uicinaq; flumina, mensasq;
I nstruit, atq; una dapibus uescuntur opimis.
C urribus hinc, agitant animos ubi gaudia, uecti,
M ille cient uarios spatiosa per æquora ludos.
D umq; cient. spectant præstanti corpore nymphas.
Q uarum præcipuos ostentat uultus honores,
Æ theriumq; decus. ueteres hic suscitat ignes,
C oncipit ille nouos, nec dum bene suetus amori
I ngemit, & medijs uri miratur in undis.
I nterea crebris resonat clamoribus æther,
S plendida dum passim Clementis nomina læto
O mine concelebrant, & cœlo laudibus æquant.
M ox Gibertum omnes contenta uoce salutant,
A tq; sua ut ueniat uisurus regna precantur.
C lementem ingeminant, Gibertum litora reddunt,
T urbantur fremitu fluctus, collesq; resultant.

H oc igitur refero ingentes tibi nomine grates
O decus, Ausoniæ spes ô fidissima gentis.
V erum etiam his unum, iuuenem quæ magna dedisti,
V num oro adijcias, roseo insignita galero
T empora fulgentem nobis pater optime mittas.
I nsignes iuuenis mores, sanctissima uitæ
A cta suæ nosti, totiens expertus amorem,
I ngenium totiens spectatum rebus agendis.
A t tibi quam fidus fuerit, quam pectore constans
L æta recessisset cum iam fortuna, fatentur
A ugustus Cæsar populi moderator iberi,
Q uiq; regit toto diuisos orbe Britannos.
Q uos simul eloquij dulcedine mulsit, utrosq;
P rotinus æterno addictos tibi foedere iunxit.
Q uos æstus animi? quos pertulit ille labores?
M utatis cum uectus equis sæuissima Rheni
F rigora, Belgarumq; niues, uastiq; procellas
Æ quoris, & uitæ manifesta pericla subiret.
H æc meritis iuuenis, precibus da munera nostris,
N é ue negare queas, tibi sunt exempla senatus
A driaci proceres. Viden huic ut pectore toto,
T oto animi affectu assensum tribuere petenti?
Qui licet hoc possint tibi concessisse uideri,
S ic te oculis gestant, tu a sic decreta uolenti
A ccipiunt animo, magnum tamen omnibus, illum
V ndiq;, & omnigena iuuenem uirtute micantem
A llicere officijs, ac promeruisse putarunt.
P ræcipuæ Venetis Grittus qui præsidet oris,
Quo nec consilio melior, nec iustior unquam
S ceptra tenere manu potuit, rerumq; potiri.

Cuius tanta uiget maiestas regia uultu,
Tantus honos, ut non alia grauitate sedentem
In solio rear ætherio dare iura Tonantem.
Nouit enim patriæ imperio concordia tecum
Commoda quanta ferat, necnon te nouit amicos
Quid sperare queat, trepido cum ardere tumultu
Contingat latium, uel si terráq; mariq;
Terreat Illyricas Turcarum exercitus urbes.
Non tanto aspiciam Venetos terrore solutos
Iustitia, & placida populos in pace tueri,
Nil nisi tuta suis meditantes otia terris?
Tu potes hoc cœlo Clemens demissus ab alto,
Vt tregeres rite unus relligionis habenas,
Quam fœde oppressam, rabidoq; sub hoste labantem
Sustentare diu propria uirtute ualeres.
Tam pia quis duce te, quis te tam sancta iubēte
Induere arma neget, certæq; occumbere morti
Si sit opus? cum sic decus immortale ꝑ orbem,
Acquiratq; sibi stellantis gaudia regni?
Hic ubi fortunæ uis deperit improba, nec ius
Vllum habet in nobis duri uiolentia fati,
Atq; dies ubi nulla datum quæ finiat æuum.
Tu modo rumpe moras, & iam fer pectus in hostē.
Ire iube instructas acies, & prælia poscant,
Néue animum, regis memorata potentia frangat.
Nos adeo (sit fas nos dicere uera) tremendum
Fecimus ignaui, tot digna, indigna relatu
Qui tulimus, nec quicquam animos iniuria mouit
Degeneres, nil iam antiquæ uirtutis habentes.
Ergo tempus erit, cum uicto ex hoste triumphos

Inclytæ te niueis inuectum Roma quadrigis
Ducere sublimem ad secrata palatia cernat,
Curarum, atq; impendentis secura pericli.
Tu uero interea iuuenis, quem clara sub alta
Sydera fama uehit, fotum applaudentibus alis,
Cuius castalidum chorus, & meditatur Apollo
Egregium decus æternis intexere chartis,
Siue paras animum insolitas demittere curas
Principis eximij, quocunq; ut tempore gratus
Muneris accepti, gratus uidearis honorum,
Siue tibi oblatas mauis inuisere gentes,
Veronamq; tuam, quæ dij præcor omnia firment,
Nos, in te solum qui lumina iecimus, in quo
Nostra salus posita est, spes et fundauimus omnes,
Excipe tot sæuis bellorum fluctibus actos,
Atq; tuos fesso subeuntes remige portus.

ACTII SYNCERI GENETHLIACON ELEGIA PRIMA.

Affer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
Auxilio digna est quam tueare tuo.
Te uocat: & madidis solam suspirat ocellis:
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insuetos patitur male sana dolores
Vix'q; potest longæ tædia ferre moræ.
At tu diua ueni: tecum'q; unguenta repostæ
Pixidis: & si qua est, quæ iuuet herba: feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere quæstus,
Sic una poteris sorte leuare duos.

Lucis adest dea magna: metum depone Rabiri:
Non frustra est lachrymis illa uocata tuis.
Da costum myrramq; focis: quæq; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita uectat aquas.
Adsit odoratis quicquid Panchæus in hortis
Demetit: ornatos spiret & ante lares.
Ipse leues insperge crocos: Arabumq; liquores:
Quæq; palestinis liquitur unda rosis.
Ipse deam sacras uenerare proiectus ad aras:
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed timidi cessere metus: cessere querelæ.
Iam parit. aduentu tacta puella deæ est.
Iam puerum est enixa. uides ut lumine matrem
Exprimat? en tenero quantus in ore decor.
Salue care puer: cui iam felicia rident
Sæcula: cui pharetram iure relinquit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis:
Seu iuuat accensas sollicitare faces:
Seu potius iactare leues pueriliter alas:
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non Paphijs nuntium uallibus: aut quis
Idaliæ puerum non putet esse deæ?
Viue precor: blandumq; oculis ridere parenti
Interea: & dulces disce mouere sonos.

Eiusdem diræ in detractores quosdam
Scucchæ grammatici alumnos.
Elegia secunda.

Q Vid ruis in sacros temeraria turba poetas?
Sæuaq; mordaci prælia dente moues?
Desine sacrilega conuitia fundere lingua:
Desine: pro populo stat deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani:
Ite: nec innumeras conscelerate deas.
An mouet hoc stygijs immersus Scuccha lacunis:
Dum flens Eumenidũ uerbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ:
Nunc miserum facti pœnitet usq; sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis:
Per stupra: per talos: per cyathosq; rogo.
Ars sua quenq; iuuat. non uos Helicona subire:
Non fas uirginei polluere amnis aquas.
Scilicet hanc sumpto Pontani musa cothurno
Hauriat: & magno digna Marone canat.
Cui comes intactæ lustrans sacraria syluæ
Altilius docto pectore carmen hiet.
Nec minus et musæ repetens monumenta iocosæ
Compater argutos ingerat ore sales:
Elysiusq; hedera comptus florente capillos:
Rara: sed aonijs concinat apta choris.
Extendatq; armis titulos Aqueuiuus auitos:
Et doceat nostras quærere castra deas.
Quiq; uelut tenera surgit nouus arbore ramus:
Coruinus quauis aure probanda canat.

Et qui pierijs resonat non ultimus antris:
    Albinus referat consulis acta sui.
Tu quoq; quid cessas doctis deflere quærelis
    Exitium patriæ culte Marule tuæ?
Quiq; tot egregias animas: tot clara uirorum
    Ingenia enixu format: alitq; suo:
Nectat odorata Maius sua dicta corona:
    Tamq; pias ferulas regia sceptra uocet.
Ipse suo sacros genio Gharitæus honores
    Præbeat: & festas concinet ante dapes.
Pucrius & blandæ fretus dulcedine linguæ,
    Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere sæclo
    Ingenij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis:
    Cuius apis uernos intulit ore fauos.
Et te: quem gemina mulcet sapientia lingua:
    Parde: iuuet studijs inuigilare tuis.
Atq; alij: quorum doctas it fama per urbes:
    Extrema properent uincere fata die.
Nos quoq;: si magnus non aduersatur Apollo:
    Cantemus nymphas: capripedesq; deos.
Nam bene castalias: liuor licet audiat, undas
    Nouimus: & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate:
    Et furtis miseras extimulate domos.
Oedipodusq; modo thalamos fœdate paternos:
    Si modo dat certum uulgus habere patrem.
Nocturnisq; dolis agitate: & cædibus urbem:
    Perq; fora infestam reddite: perq; uias.

Hæc studia: has artes primis didicisti ab annis:
Non aganippeæ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope nobis: nec dexter Apollo
Permessi: liquidos exhibuere lacus.
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
Pocula cœnoso de Phlegethonte tulit.
Nimirum hinc nigro mores: & carmina tabo
Pallent: & fœdo liuor in ore sedet.
Fallor? an hos nobis misit grauis Aetna cyclopas?
Mitis & hanc sentis tu quoq; terra luem?
Heu mea Parthenope: quæ te contagia lædunt.
Talia tu nunq̃ gignere monstra soles.
Dij patrij: quorum meritis huc aduena classes
Appulit: euboicas deseruitq; domos:
Littoribus talem nostris auertite pestem:
Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq; umbræ insontes: quas iam lethale uenenum
Ante diem ad stygias ire coegit aquas:
Vltrices huc ferte faces: fumoq; sequaci
Authores uestræ sollicitate necis.
Et uos ó uatum certissima numina Musæ:
Numina carminibus non uiolanda meis:
Parcite: si uestras nunc primum læsimus aures:
Iusta lacessita sumpsimus arma manu.

Eiusdem ad Lucium Crassum.
Elegia tertia.

t E fæcunda tenent saxosi rura Petrini:
Rura olim proauis facta superba meis:

Et sinuessanas mulces mea numina Nymphas:
Cæruleamq; suis Dorida littoribus:
At mihi paganæ dictant syluestria musæ
Carmina: quæ tenui gutture cantat Amor:
Fidaq; secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantum populos: nec tantum horrescimus urbes:
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc uitæ genus: hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosis pastorum turba sub antris:
Dum rigat agrestem lacte tepente Palem.
Me facilis blanda moduletur arundine Thyrsis:
Et cum constanti laudet amasse fide.
Atq; super tumulum'q; meum: manes'q; sepultos
Tityrus ex hedera serta uirente ferat.
Hic mihi saltabit Corydon: & Pulcher Alexis:
Damœtas flores sparget utraq; manu.
Fluminibus'q; sacris umbras inducet Iolas:
Dum coget saturas Alphesibæus oues.
Non mihi Mœonidem Luci: nõ cura Maronem
Vincere: si fiam notus amore: sat est.
Quid feret Aeacides nobis? quid magnus Vlysses?
Quid pius Aeneas: Ascanius'ue puer?
Ista canant alij: quorum decorata triumphis
Musa uagum è tumulis nomen ad astra ferat.
At mihi contingat dominam uincire lacertis:
Oscula'q; optata sumere longa mora:
Quinetiam apposita mirari numbra lucerna:
Et noctem insolitis ducere blanditijs:

Atq; manus: atq; ora leui percurrere ocello:
  Languidulamq; meo sæpe fouere sinu.
Sed quid ego (hei misero) uentosus inania fingo
  Somnia: quæ forsan non feret ulla dies?
Felix qui potuit duram exorare puellam:
  Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies nocteq; suos decantat amores:
  Et recolit ueneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos
  Excerret tenerum nocte iuuante latus:
Inq; sinu dominæ primos reminiscitur ignes:
  Quos leuiter pennis aureus auget Amor:
Non cupit Æthiopum quæ canent uellera syluis:
  Nec quæ sidonio lana cruore rubet.
Solus habet fuscis quicquid portatur ab Indis:
  Solus habet ripas aurifer Herme tuas:
Et quascunq; metit segetes fragrantibus aruis
  Medus: & aßyrio sole perustus Arabs.
Non auro & gemmis miseri torquemur amantes:
  Qui dominam poterit flectere: diues erit.
Diues ero ante alios: si te mea uita uolentem
  Sustineam ignota pauper: & exul humo.
Nam quid rubra iuuant fulgentibus æquora cōchis?
  Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quid'ue torus prodest pluma spectandus et ostro?
  Si non est gremio cara puella meo?
Si trahere infelix inter suspiria noctem
  Cogor? & æternos esse negare deos?
Num me neglectis deuouit saga sepulchris?
  Num rumpunt somnos carmen: & herba meos?

Carmen inaccessa traducit ab illice glandes:
Carmen nocturnæ supprimit ora canis:
Carmen & infami pallentem sanguine solem
Inficit: & Lunæ sistit amantis equos.
Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
Carmina: nec nostro pectore inesset amor.
Ille uel ææ superat cantamina Circes:
Ille uel æmonijs nata uenena iugis.
Parce puer. non uana queror. tu uulnere nostro
Crescis: & exultas sæue dolore meo.
Quod si te nostræ capiunt & tædia uitæ:
Ne cesset quæso funeris atra dies.

EIVSDEM ELEGIA QVARTA.

Vlla meos poterit mulier præuertere sensus?
Ipsa licet cœlum linquat & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab ānis;
Vltima tu tremulo flamma futura seni.
Iam semel inter nos sanxerunt fœdera Diui:
Fœdera ad extremos non solüenda dies:
Vt: si nostra tuo superesset funere uita:
(Dij tamen in uentos omen abire sinant)
Ipse ego composito uenerarer membra sepulchro:
Thura ferens mœstæ mœstus & ipse manus.
Vmbrarumq; sacer custos: tumuliq; sacerdos
Concinerem tremula tristia uerba lyra:
Nec me complexu quisquam diuelleret urnæ:
Quin cineri moriens oscula summa darem.

At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent
Claudere formosa lumina nostra manu:
Tunc mihi cum caros uultus spectare liceret:
Atq; anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes uesana uocares:
Inq; tuo legeres ossa perusta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos:
Clamares nomen iam moritura meum
Tunc cineri: & mutæ persoluens iusta fauillæ:
Misceres rutilis lilia cana rosis:
Illic mœsta dies: illic consumere noctes
Optares: nec te uinceret alter amor:
Sed memor usq; mei canis ueneranda capillis
Afferes tremula munera cara manu.
O mihi dum tumulo tales reddantur honores:
Tam lentum Lachesis: scindat auara colum:
Non ut nostra nouos Arabum bibat urna liquores:
Vstus & Aßyrio spiret odore cinis:
Aut ut clara mei notescat fama sepulchri:
Altaq; marmoreus sydera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas:
Et gerere à lachrymis serta rigata tuis.
Tunc ego Letheæ spatiatus in aggere ripæ:
Qua nitet obtuso lumine falsa dies:
Quaq; leuis casiæ nemus, ambrosiæq; uirentis:
Et fortunatos alluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia uitæ
Ostendam Elysijs tot mea dona choris:
Felicesq; animas inter felicior ipse
Excipiam plausus læta per arua nouos.

Atq; aliquis comitum lætusq; hilarisq; recẽtes
  Sparget humi flores: & mihi serta feret:
Nec contentus eo: fidos extollet amores:
  Narrabitq; aliquis de pietate tua.
Sed quoniam teneræ uernant nunc læta iuuentæ
  Tempora: & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo reddamus gaudia lecto:
  Iam properat mortis panda senecta comes:
Iam properant rugæq; graues: & grandior ætas:
  Nec dabitur molli ludere posse thoro.
Ergo age nunc cupidis nectamus colla lacertis:
  Vltima tunc soluat: cum uolet: hora dies.
Dij facite hæc longos mihi sit spes certa per annos:
  Candidus & pennis omina firmet Amor.

EIVSDEM AD IOANNEM PARDVM ELEGIA V.

P Arde decus patriæ: spes maxĩa Parde tuorum:
  Atq; idem Hispani gloria rara soli:
Quẽ iuuat immensi causas exqrere mũdi:
  Et rerum arcana fœdera iuncta fide:
An magnum æterno uoluatur numine cœlum:
  An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur salsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
  Cur uomat epotas uasta Carybdis aquas:
Cur nitor stellis: cur nox maior'ue: minor'ue:
  Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
Felix cœlestes cui fas ascendere sedes:
  Inquis post obitum fata uenire sinant.
At nos per syluas: & sordida rura capellas

Versamus: quando Phyllis amare iubet:
Et teneris nostros ulmis incidimus ignes:
Quos chorus errantum cernat Amadryadum:
Et nunc capreolos: & nunc uenamur onagros:
Interdum & saeuas fallimus arte feras.
Saepe iuuat pictas uisco capture uolucres:
Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
Quod mihi si liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Opilionis oues:
Rura colam semper: populi ualeatis: & urbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas: pastorum bella pallestras
Adspiciam: & celeri praemia parta pede.
Nec me iam pudeat sudibus certare praeustis:
Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri: pugnabunt cornibus hyrci:
Victores molli caespite serta ferent.
Plenaq; pellitus lustrabit ouilia pastor:
Ponet & agricolis rustica liba deis.
Stabunt caprides abiegno robore Fauni:
Stabit & indocta falce dolata Pales:
Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras:
Ictus ut innumeras expiet agnus oues.
Tum milium: & niueo statuet spumantia lacte
Pocula: uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammantes potus aristas:
Ter quoq; non tardo rustica turba pede.
Dij facite: inter oues: interq; armenta canendo
Deficiam: & syluis me premat una dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:

Vtq; sub umbroso contumuler tumulo:
Ossáq; pascentes uenerentur nostra capellæ:
Non procul a tumulo candida balet ouis
Exultent alij Panchæo munere manes:
Et quærant Parijs marmora secta iugis:
Mi sat erit: ueteres recolat si Phyllis amores:
Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

GABRIELIS ALTILII NEAPOLITANI VIRI PATRITII EPITHALAMION GALEATII.

P Vrpureos iam læta sinus Tithonia coniux
Extulerat: roseóq; diem patefecerat ortu:
Cæruleum tremulo percurrens lumine pōtū
Qui cupido sua uota uiro: despon sáq; dudum
Connubia: optatósq; thoros: & gaudia ferret:
Cum dulces patris amplexus: cum mœnia caræ
Parthenopes: notasq; excedēs linqueret arces:
Sfortiadæ iuueni donanda Aragonia uirgo.
Ipse leui pater aduolitans per cærula curru
Neptunus late undisonum substrauerat æquor:
Insidiq; minas pelagi: nec gratior undis
Temperies: cœlo'ue quies demissa sereno
Adfuit: aut alias spirarunt lenius auræ,

Hic studijs: varioq; adsensu lecta iuuentus:
Fronde noua redimita comas: myrtoq; uirenti:
Dum fremit: & ualidos certatim adnixa lacertos
Remigio expediunt alacres: transtrisq; locati
Exultant, lætoq; sonant caua littora plausu:
Dum patrio flet nata sinu: dum neptis auito
Ingremio: fratrumq; pijs complexibus hæret:
Et longum inter se cara ceruice morantur:
Ac gemitu simul urbs omnis: simul ægra supremo
Digressu: desiderio intabescit ituræ:
Littoreq; effusi toto: atq; è mœnibus altis
Prospectant: mistæq; uiris longo ordine matres
Et lachrymis incedentem: uotisq; sequuntur:
Felicesq; uias abeunti: aurasq; precantur:
Parte alia qua perspicuo delabitur alueo
Irriguus Sebethus aquis: & gurgite leni
Prata secat: liquidisq; terit sola roscida lymphis:
Tercentum diuersa locis se turba ferebant
Virginei cœtus nymphæ: campana propinquis
Quas tulit ora iugis: quas dulcibus educat antris:
Centum Pausilipi: centum de uertice Gauri:
Et totidem calidis è littoribus Baiarum:
Quæ Lyrim: quæ lentisciferiq; recessus
Linterni: bacchæa tenent quæ rura Vesæui:
Conueniunt: nec Vulturni: Sarni'ue puellæ
Non adsunt: non æquoreæ Nesidos alumnæ.
Quas inter mediæ magna cingente corona
Bissenæ superant forma præstante sorores:
Aurea Sebethi soboles: quas cærula mater
Parthenope una sciens musarum: & docta canendi:

Parthenope primis teneras formauit ab annis:
Imbuerat cantuq; nouo: numerisq;: modisq;:
Pars uiola: pars cœruleis implexa hyacinthis:
Illæ apio: hæ narciso: aliæ immortali amarantho:
Perpetuos namq; hos ipsæ sibi ludicra flores
Semper alunt: uiridem semper de rore nitorem.
Ergo inter se se manibus per mutua iunctis
Compositisq; leues quatientes motibus artus:
In numerum glomerantur ibi uariante reflexu
Nunc pedibus choreas: nũc carmina plaudere cãtu
Carmina: quæ curuis in uallibus adsultabant:
Incipere: omnis Hymenæo ut ripa sonaret.
Magnorum tædas superum: noctesq; iugales:
Et cœli ueneranda canunt connubia Musæ:
Nos thalamos Isabella tuos: tua gaudia coniux
Sfortiade: tenerosq; choris cantamus amores:
Sanctaq; iura thori: Musarum nec pudet illos:
Nec te Naiadum Virgo: aut carminis heros
Pœniteat nostri dilectæ fontibus & nos
Pegasijs: præbet Sebethus pocula nobis:
Sebethus liquidos fontes: & mollia tempe.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
Tuq; nouas uisure faces: age Lucifer almum
Pande iubar: roseumq; oriens caput exere: tandem
Expectate redi: nec amantum uota moratus
Coge tuis age dum flammis concedere noctẽ
Actutum. tibi si cupidi sua uota mariti
Concipiunt: tardusq; redis si semper eisdem:
Si tacita quem mente diu optauere puellæ:
Primaq; iucundæ nouerunt tempora noctis:

Exortum timidae nutanti corde pauescunt.
Dicite Hymen Hymenaee Hymen ter dicite nymphae.
Fortunate gener: tibi lux: tibi pulcher Eous
Deserit Oceanum: tibi candidus explicat ignes:
Candidaq; ora refert: fausto tibi sidere portat
Coniugium: dulcesq; thoros: laetosq; hymenaeos.
Dexter enim è coelo: dexter Iouis astitit ales
Nascenti: crepuitq; nouum ter plausibus omen
Aduolitans: dextrumq; adfulgens risit Olympus.
Hesperia in magna multis è millibus uni
Virgineos iunctura sinus Aragonia uirgo
Adueniat· sociosq; thoros paret aurea coniux.
Dicite Hymen Hymenaee Hymen ter dicite nymphae.
Fortunate gener: magnus tibi prosocer Atlas:
Quotq; sibi à prima percenset origine Iberus:
Aduenient reges soceri: Dis aequa propago.
Hos tibi per titulos: atq; haec per nomina felix
Adueniet felix eadem sub stragula coniux:
Sydonio tecum excipiat quam lectus in ostro:
Languidulos teneros sociantem pectore somnos:
Maternum scri numerent genus unde nepotes:
Seq; olim magnis iactent à regibus ortos.
Dicite Hymen Hymenaee Hymen ter dicite nymphae.
Illa tibi amplexusq; feret: noctemq; beatam:
Implebitq; tuos niuea ceruice lacertos.
Qualem nulla tulit priscis heroibus aetas:
Ipsa nec Eurotae uiderunt flumina nympas:
Taigeti aut iuga uirgineis lustrata choreis:
Nec nostri uidere chori: quibus addita: qualis
Aurora exoriens stellis nitet alma fugatis:

Purpureum'ue solet bruma cedente nouum uer:
Candida se talem nobis Isabella ferebat.
Dicite Hymen Hymenææ Hymen ter dicite nymphæ.
Illam Dia parens dum nixibus edit in auras:
Ambrosio exceptam gremio Venus aurea fouit:
Et formã: formæq; decus: decori addit honorem:
Ac primas tibi uirgo aliis cedentibus: inquit:
Prima feres. Veneri tantum collata secundas.
Dicite Hymen Hymenææ Hymen ter dicite nymphæ.
Admouit quoq; blanda manus Saturneia Iuno:
Permulcensq; artus: sceptris haud inquit auitis
Sceptra minora gerens: latias Regna per urbes
Incedes: populisq; potens: et diuite regno.
Magna iouis coniux magni tibi coniugis omen
Præcanit: hæcq; suis obpignerat oscula dictis:
Oscula quæ in teneris sonuerunt pressa labellis.
Dicite Hymen Hymenææ Hymen ter dicite nymphæ.
Nec Pallas non læta suos impertit honores
Nascenti. primos eadem ad cunabula cantus
Concinuit: suauitq; leues tibi carmine somnos:
Atq; animum tibi uirgo inquit moresq; uerendos
Trado: Diua: mares sensus: & uincere sexum:
Pallas acum: doctasq; manus: tibi cedet arachne:
Cedam uicta libens: Dea dixit. ibi aurea totis
Fluxerunt cunis flauæ instrumenta Mineruæ:
Et radius: pectenq;: & inaurati calathisci.
Dicite Hymen Hymenææ Hymen ter dicite nymphæ.
Se Iunone Samos: iactant se Pallade Athenæ:
Te Cyprus Cytherea: colũt iuga Cynthia Phœbẽ.
At uirgo non una tuo de nomine tellus

Clarescit. se nostra tuis natalibus ornat
Parthenope: propriamq́; uocat Sebethos alumnã:
Claraq́; mox ipsis Insubris terra feretur
Connubijs: flauusq́; comas Ticinus & ingens
Eridanus: pronoq́; ruens celer Abdua cursu
Adtollent caput: & tanto se nomine coelo
Aequantes celsis elati cornibus ibunt.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
Maternam inuisens Delon Latonia uirgo
Lætatur, dulciq́; solo: & natalibus aruis:
Lætatur superas repetens Proserpina sedes:
Mystica maternæ cum sacra reuisit Eleusis:
Tu quoq; Sfortiacos uirgo adcessura penates:
Cognatas i læta domos: genus inclyta mater
Vnde ferens: tanto talem te Diua parenti
Progenuit: quod deinde tuis felicibus auctum
Connubijs: duplici confirmes addita uinclo:
Ipsa uiri: fratrisq́; tui coniuxq́; sororq́;.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
Tales rite thoros: talesq́; iniere hymenæos
Saturno quos Rhea potens enixa marito:
Cum primos illi thalamos Thaumantias Iris
Instrueret: uarijs spectanda coloribus Iris:
Ambrosiæq́; manus succo perfusa nitentes:
Adstarentq́; suis incinctæ uestibus horæ:
Cum passim coeli per limina læta frequentes
Cœlicolæ obstreperent: ac toto reddita Olympo:
Frater Io: coniux & Io: uox una sonaret.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
O patriæ: ó sæcli decus Heroina: iugales

Iam te sub leges uocat: et sua iura maritus.
At nos aequales: quibus idem ad flumina cursus:
Et certamen idem florum: studiumq; decentes
Instaurare choros: nostri iam ad munera luci
Mane reuertemur: iam te sine munera nobis
Illa quidem placitura minus. namq; alta relictae
Per nemora ut querulis uitulae mugitibus instant:
Et gemitu matrem implorant: quae montibus altis
Perrauit: uiridi aut conualle oblita resedit:
Mollia prata secuta: nouos aut forte hymenaeos:
Cara tui sic nos memores abitura relinquis
Aeternum: dulcisq; animis herebis imago.
Te nostri recinent lusus: te nostra sonabunt
Carmina: te thyasi: primae tibi munera nostra
Pendebunt suaue halantes de more corollae:
Prima tibi unguenta: & patrios fundemus odores
Vmbrosam sub loton: opaco uertice lotos
Sebethi patris ad ripas spectanda uirebit:
Quodq; oculo properante aliquis properante catrina
Praeteriens legat: hoc signabit littera carmen:
Grandior incisum teneris quod praeferat arbos
Corticibus. Cole me. Isabellae ego regia lotos.
Haec ita nos. at tu diuis egressa secundis
Ibis in amplexus cari exoptata mariti:
Qui robusta tuo circundet brachia collo:
Virginea sinum zona mox soluere pergat:
Foecundam exercens optata prole iuuentam:
Inde tuos mox iam matri missura nepotes
In gremium: formosa decor queis matris ab ore
Misceat ora: maremq; ferant à patre uigorem.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
Sed te iam placidus spirantes flatibus auræ:
Pacatumq; uocat nautis properantibus æquor:
Increpat & summa rector de puppe morantem.
Ingredere: optatasq; uias pede suscipe læto
Oscula: germanumq; pios age desere fletus.
Te quoq; lachrymulas uirgo iam mittere tempus:
Abstergent tibi singultus mox gaudia tantos:
Gaudia: quæ lachrymis aliter testere profusis.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
En dextro classem tetigit pede: iam procul alta
Conspicitur uirgo in puppi: lætiq; recepta
Clamorem tollunt nautæ: iam uincula soluunt:
Iam pontem: funemq; legunt: atuáq; æra corusco
Igne tonant: crebrisq; lacessunt ictibus auras:
Ac ualidis displosa sonoribus aera complent:
Egressæ bona signa rati: & soluentibus omen.
Talis ad Hæmonium frenato pisce maritum
Vecta Thetis: leui aut sedit cum Cypria concha.
Dicite Hymen Hymenæe Hymen ter dicite nymphæ.
Prouehitur sed iam pelago ratis: actaq; remis
Littora deseruit: dubios iam lintea uisus
Paulatim: flentesq; oculos seruata relinquunt.
Nos quoq; uox: nos ipsa animi mens deserit omnis:
Infractiq; labant gelido sub pectore sensus.
Quod superest: uotis te uirgo, et mente sequemur.
Ergo seu patrio digressam littore curuo
Excipiat Gaieta sinu: seu te Anxuris arces:
Circeiosq; lacus iuxta: & Tyberina legentem
Ostia: nec fidum nautis mare remige dextro

Flectentem facili adnitens transmiserit aura
Puppis: & Herculeos inuiserit hospita portus:
Siue Argoa tuis spumescant æquora remis:
Qua patet effossis fœcundior Ilua metallis:
Et uastos pelagi in fluctus Populonia mater
Prospectat: summoq; adtollitur ardua saxo:
Seu tua Nelææ remorentur lintea Pisæ:
Rorantesq́; imo tollens de gurgite uultus
Labentem niueæ præter uada cœrula Lunæ
Adspiciat procul: & nymphis stipatus adoret
Macra suis adstans ripis pater: ac tua tandem
Littora delatam regnis ligus ora maritis
Accipiat: prima & puppim ueneretur herilem:
Dum sacros Ericis portus: tutosq́; recessus
Ipsa suis nantem excipiens Venus alma lacertis
Inuehat: optatisq́; adsignet deniq; terris:
Nereides tibi: Nereides: Tyrrhena propago
Numina: Nesæe: Melitæaq́;: Cymodoceon:
Glauceq́;: Spioq́;: Ianiraq́;: pulchraq́; Doto:
Amphinomeq́;: Opisq́;: Pherusaq́;: Dexameneq́;:
Atq; Halie: at Thoe: & flauo crine Amathusa:
Maternumq́; Thetis nunc primum oblita dolorem:
Adsistant: sternantq́; uiam: & comitentur euntem:
Certatimq́; tuæ præludat turba carinæ.
Iam uotis nos te uirgo: iam mente sequemur.
Mox ubi iam pelagi tantum: & permensa uiarum
Contigeris cupidas dilecti coniugis ulnas:
Grataq́; sollicitos tandem nox iunget amantes:
Aeternos uobis Cypris Dea: Cypris amores:
Concordesq́; animos: & mutua uincula nectat:

H

Vincula: quæ seræ maneant ad fata senectæ
Fœcundet Latona thorum: Latona perenni
Prole domum: Latona genus per sæcla propaget.
Iuppiter ingentes det opes: det Iuppiter annos:
Regnáq; fortunamq; domus sine fine manentem.
Dicite Hymen: iterate Hymen Hymenæe puellæ.
Dulcis Hymen Hymenææ Hymen: ades ó Hymenæe

IOANNIS COTTAE VERONENSIS.

Quæ alma grato carmine fortium
ó Mori Thalia facta uetus uirum:
Nunc & per ora Liuianum
Omnium: & omne feras per æuum.
Dic ut superbæ contuderit minas
Germaniæ: atq; à Cæsare barbaro
Feßæ tot annos imminentem
Ausoniæ arcuerit ruinam.
Nam quis malorum heu heu ueterum
Non expauebat? cum populos truces
In nos remotis usq; ab oris
Qua glacie riget Amphitrite:
Audiret armari: asperáq; Alpium
Iam uincere altis cum niuibus iuga
Feris inaccessa: atq; fines
Vndiq; iam populare nostros?
At Liuianus intrepidus docens
Audere rebus: qua uiolentior
Vis hostium ingruit: citatis
Obuius agminibus cucurrit.

Ductore tandem hoc scilicet Italas
Videre montes insoliti manus:
Tormenta: atq; equos: et arma
Alpicolæ stupuere Fauni.
Tandem'q; nostra impune nimis diu
Bacchati in arua Theutones horridi
Sensere in antiquum'q; robur
Inq; nouum Marium incidisse.
Cum cæsa pubis flos Alamanicæ
Repente in alta ualle Cadubrij
Phalanx niues cruore tinxit
Purpureo: rapidum'q; Planem.
Arx & recepta est pectora militum
Cum sæua nostrorum non uia:
Non saxa: non arcere muris
Terrifici potuere nimbi:
Cadente ahena fulminis in modum
Contorta ab igni sulfureo pila
Qua terra subsultat: niger'q;
Cum sonitu ferit astra fumus.
Dirum repertum: & ingenium male
Sagax: sacrum'q;: quo truculentius
Nil inuenire atrox Megæra:
Sæua nec ira potest deorum.
Sed cuncta præbens horrida temnere
Dux acer: urget: hunc sequitur cohors
Secura: præsentem'q; mortem
Magnanimo duce freta: uincit.
Dijs cura nostri est. ac Venetus pater
Probe Latinæ consuluit rei:

Cum ius tibi omne copiarum
Liuiane tribuit suarum.
Corneliumq; mox socium dedit
Magno è senatu: cui sapientia
Insignis: ac fortuna auorum
Scipiadum reparant honores:
Non imperatorem ille queat sibi
Optare: Mauors quem mage diligit:
Non tu senatorem ferendis
Consilijs animosiorem
Vos nuper hostium unanimes feram
Fregistis audaciam: ac pauidos patres
Firmastis: ac suam attulistis
Semianimis populis quietem.
Vos iam timebit barbarus: ac suis
Pedem cauebit tollere finibus:
Nil læua mens est: dijsq; nostros
Adcumulare malunt triumphos.

Eiusdem.

Caparion ego sum: quem uiuum maxime amauit
Liuiades: tumulum post dedit: & titulum.
Plura cani ingenue de se sibi non licet. at mi
Nunc audita meo accipe de domino.
Latrantem me forte phalanx Germana per umbras
Vt nouit: de more adfore herum timuit:
Et fugit trepida. at ridens ait una dearum:
Quæ ante iouis solium ferrea pensa trahunt.
Ne trepidate. semel satis est timuisse: neq; illum:
Quem fugitis: prius huc fata uenire sinent:
Quam Gallos male fœdifragos demiserit Orco:

Et quisquis uexat Barbarus Italiã. (paucas
Quisquis ades: domino hæc referas rogo: hæc quoq;
Addito amat te etiam trans Stygẽ Caparion.

Eiusdem

Iam ualete boni mei sodales
Naugeri optime: tuq; amice Turri:
Vere candidi: & optimi sodales:
Quos nunquam sat amauerim: licet uos
Quam fratres mage: quamq; me ipsum amarim.
Quibus perpetuum frui per æuum
Vota si mea dij audiant benigni:
Sit una ampla animi mei uoluptas.
Verum dura necessitas repugnat:
Inuitumq; alias adire terras
Cogit: atq; alios parare amicos.
Vos ergo: memores mihi esse uestri
Fixam in pectore imaginem: bonamq;
Vobis partem animæ meæ reliqui:
Dulces: candiduli: & boni sodales.

Eiusdem.

Ne tua ne mea mi cane carmina cara Lycori:
Mi uox ista auida haurit ab aure animam.
Et uela faciem: me me liquat ipsa: uidendo:
Et trahit intentis ex oculis animam.
Et mihi conde sinum: istis dum paro pressa papillis
Basia: mi rapiunt ore ab anhelo animam.
Nec mi ostende manum: illa mihi potis est aperire
Pectus: & è medio euellere corde animam.
Et mi ostẽde aliquid. moribũdo abit ægra mihi mẽs.
Nil uideo: cum te lux mea non uideo.

Quid tamen optarim ostendi mihi? quid tibi in isto est
Corpore: quo uiso non subito peream?
Tolle precor tunicam tantillum: & pascere ocellos
In pede languenteis me sine candidulo.
Sed quid ego optaui? mihi paulo ante iste tuus pes
Me incessu tenero dimidium abstulerat.
Quod si tunc imus è uestibus exeruisset
Vnum uel minimum forte aliqua digitum:
Linquere me cupide uidisses: me simul omnem
* Affusum: & dulci dulce mori digito.
Verum age iam cane lux mea: iam mihi lux mea totā
Te retege: atq; omnes mi face delicias.
Nam si mors obeunda: inhians in te mea malim
Vita mori: quod uita est mihi amabilius:
Quam tristis desiderio tabescere amati
Corporis: unde miser sim: & decuplo peream.

Eiusdem

O factum lachrymabile: atq; acerbum.
Nunc certe lachrymaberis Lycori.
Digna res lachrymis: tuoq; luctu.
Namq; lumina nostra: lumina illa.
Illa lumina: quæ Lycori amabas:
Quæ tuis solita anteferre ocellis:
Non sunt lumina: sed malæ tenebræ.
Illa: ut impia fata te Lycori
Abstulere mihi: tuóq; longe
Me à uultu uoluere abesse citro:
In riuos abiere lachrymarum.
Quódq; amarius: atq; præter omnem
Lachrymabile cogitationem:

Quantumcunq; habuere lachrymarum:
Iampridem euomuere: nunc ad ipsum
Ventum est sanguinem: atq; ab intimo cordis
Ducto flumine turgidi: horridiq;
Sanguinem lachrymant miselli ocelli:
Et cum sanguine amata diffluit lux:
Ac sic enecuere seq;: meq;:
Dum mecum miseri igneum furorem
Quaerunt diluere: & rigare mentem:
Heu mentem: Enceladi: Typhoeiq;
Aestuosa anima aestuosiorem.

Eiusdem

Ocelle fluminum Calor: Calor pulcher:
Calor bonarum cura: amorq; nympharum:
Quem coerulum fouens caput sinu blando
Montella secum amore uincit aeterno:
Dic ó mihi amnis consciae: an ne nunc forte
Pulchra illa simplexq; adeo: & omnibus felix
Soluta curis mea Rubella per ripas
Tuas oberrat? & uel ex odoratis
Pingit corollas floribus: uel in densa
Sylua sibi suaui sopore blanditur?
An ne potius cum aequalium choro ludit:
Qua primum oriris ipse: quaq; miscetur
Nitens nitenti Balnius Politinae:
Tuosq; laeti confluunt in amplexus?
Argenteumq; pedem: atq; nuda formosos
Artus per undam: & aureum lauit crinem?
Sic est ibi illa membra eburnea: atq; ipsas
Papillulas beata frigeras lympha:

Atq; inde flammeo calore concepto
Hucusq; flammas in mea ossa transmittis:
Dum te subinde candidae memor nymphae:
Qua iam recepta Samni tumes unda:
Samni: & uetustas limpidus rigas urbes:
Exul miser: suspiriosus inuiso.
At tu Calor: sic olim amoenus auratis
Dicare cornibus: arduusq; Vulturno
Ferare uicto: illiq; iam auferas nomen:
Fontem ad tuum recurre: dic meae luci:
Meo te ab igne posse saepe siccari:
Meo nisi de fletu identidem crescas.
Dic: me amplius nequire tanta caelare
Nequire ferre uulnera: ac mori semper.
Tum si ipsa prorsus haud sit immemor nostri:
Si sors amaraeilli mea: & fides grata:
Dic: me libenter ferre quidquid est duri.

AD LEONEM DECIMVM PONT. MAX. IOANNIS MVTII AVRELII MANTVANI ELEGIA.

d Vm tu orbē immensum paribus cōpescis habenis:
Atq; animo terras prospicis: et maria:
O' decime afflictis tandem pater optime rebus:
Praesidium extremis reddite temporibus:
Totq; tu o ingentes concursant pectore curae:
Quot fluctus uasto gurgite pontus habet:
Nos tibi sic inter tantarum culmina rerum

Actutum toto fluximus ex animo:
Sicq; leues iactant promissa tot irrita Cauri:
Vt folia Autumni tempore uentus agit:
Quæ simul occursant inter se: & prælia miscent:
Post tandem ad terram ex aere crebra cadunt:
Atq; hæc præteriens calcat neglecta uiator:
Non gregibus: non his parcere cura homini.
Interea exercet me me: nec desinit unquam
Pauperies omnes mi facere insidias.
Cuncta minatur enim misero mala. Iuppiter atræ
Vt paupertatis omne genus pereat.
Quæ mihi nec suaues Musarum expromere cantus:
Nec sinit à tanto mentem inhibere malo.
Sed duras curarum inter stipata cohortes
Vrget: & hoc semper uersat acerba caput.
Cuius dispeream: similis si pestis in orbe est:
Tristius aut quicquam tartara nigra pauent.
Quin etiam Stygium hanc Iouem torquere nocentes
Fama tulit: nudas cum iubet esse animas.
Non gemmarum infra: non usus diuitis auri:
Nec quisquam nuda corpora ueste tegit.
Non'ue dapes adhibent mensis: non dulcia uina:
Ast tenebras late: squalidaq; arua situ
Gens colit: hanc durum quatiens insana flagellum
Inferna excruciat per loca pauperies.
Tartarei ex uultu pendet suspensa Tyranni
Pallida: & ad pœnas quos cupit ille legit.
Innumeras pestes: atq; agmina sæua sororum
Immittit miseris: perpetuamq; famem.
Hanc trepidæ adspiciētes quātū horrēt animæ: et quā

Optarent uotis tunc quoq; posse mori.
Nusquam illic urbes: nusquam illic tecta: maligno
Sub ioue regem etiam durum habitare ferunt.
Contra autem ex auro: atq; ebore in uertice Olympi
Summa nitent claris atria cœlitibus.
Hic passim toto diffundit Copia cornu:
Ambrosiasq; dapes: nectareumq; merum.
Plausibus: ac cœlum uario late undiq; cantu
Perstrepit: & lætas numina agunt choreas.
Huc Dij fulgentes magni cum uestibus aureis
Conueniunt: summo stat pater in solio
Iuppiter: & superis edicit iura uocatis:
Diuino mulcens sydera colloquio.
Dispositos sic infra olim sede editus alta
Conscriptos cernis numina uestra: patres:
Cum tu oratores: per quos tibi supplicat orbis:
Atq; tuo se se subijcit imperio:
Excipis. illi autem placidum sibi numen adorant
Prostrati: & sacris oscula dant pedibus:
Dein diuina domum redeuntes iussa reportant:
Quæq; alia externis regibus: ac populis
Pectoris è sancti penetralibus abdita profers:
Suspensis captant quæ prius auriculis.
Quare quid mirum est? si aurum quoq; iudicibus dijs
Vulgus amat? largas diuitiasq; probat?
Vt quæ unæ ualeant facere: ac seruare beatos:
Et dare compositi lætitias animi:
Quæq; etiam ueluti me inuisum deseruere:
Iactatumq; maris fluctibus in medijs:
Quod neq; iam dignatur opem Rhamnusia uirgo

Ferre: nec ulla hominum pectora consilium.
Atqui olim non me haec miserum sperare iubebas:
Degere sed discincta otia Pegasidum:
Multaq;: quae uestro mihi nomine rettulit olim
Hadriaci Bembus gloria magna soli:
Bembus amor Musarum: & Palladis ultima cura:
Castalio Bembus potus in amne pater:
Omnibus his qui te te unum iam praetulit: uni
Dulcia pieridum numina posthabuit:
Quae nunc aeri sub uerticibus Parnassi
Te sibi flent tantum surripuisse decus.
Da mi igitur dexteram: meq; hoc ex turbine mentis:
Totq; aerumnosis eripe uorticibus.
Hoc tibi restat opus: hoc est tibi perficiendum:
In te uno est una: atq; unica nostra salus.
Quod si non aequa haec mea carmina respicis aure:
Verbaq; das rapidis irrita ferre notis:
Me neq; tantillum: quantum est seruare deorum:
Iam poterit: non si mox uelit ipsa salus:
Quin totis penitus Fortunae absorptus in undis:
Protinus ingratos ore bibam latices.

PETRI BEMBI IN DIVI STEPHA NI LAVDEM HYMNVS.

Am quæ te culpæ, & ſceleris tã dira cupido
n Infelix Solyme, & ſæclis damnanda futuris
Corripuit? tantas aut quis furor egit in iras?
Vt iuuenem patris ætherei præcepta canentem
Dicta tibi, & ueterum reſerantem oracula uatum
Præſtanti eloquio, teq; ad meliora uocantem,
Compita per, mediasq; uias è mœnibus urbis
Illuſum expuleris? tum cæca perdita mente
Concurſu preſſum magno, ſaxisq; petitum
Nudatos artus, ceu quondam grandine denſa
Iuppiter ingeminans terram quatit æthere ab alto;
Crudelis letho dederis nil tale merentem?
Ille quidem placido ſuſtollens lumina uultu
Luſtrabatq; oculis cœlum: intrepidusq; pericli
Ibat ouans animis: & ſpe ſua damna leuabat.
Cui ſe quantus erat: manifeſta in luce uidendum
Ipſe pater diuum dederat cum compare nato
Sublimis: medioq; illi fulgebat olympo.
Quin etiam extremo cum iam ſub fine laborum
Illiſus duro frontem, & caua tempora nimbo,
Iret iter propius lethi: tamen hoſtibus ipſis
Pro ſcelere immani moriens, pro talibus auſis,
Ah ueniam ſuperos anima fugiente rogabat:
Placabat ſuperos hoſti iam frigida lingua.
Salue bis ſenis lectus parere magiſtris,
Macte animo puer egregio, & præſtantibus auſis,
Macte nece, & ueris magnum decus addite diuis.

Tu princeps ignominiam: plagasq; cruentas,
Et longum memoranda nepotibus aspera fata
Magnanimi post Herois, quem candida partus
Cælicolum regi tecto sub paupere Nympha,
Non ullam uenerem, non ullos passa hymenæos,
Ediderat uitreas patrij iordanis ad undas:
Testis ades facti: sacro tu primus ab illo:
Sanguine palmiferæ terram conspergis Idumes:
Et pulchræ insolitos decerpens laudis honores,
Purpurea gaudes frõtem cinxisse corona:
Vnde tibi grati nomen dixere minores.
Te colimus: certo tibi tempore sacra quotannis
Rite damus: & thura tuis imponimus aris.
Quod si ulla ó uotisq; hominũ precibusq; mouentur
Numina: nec cunctis adeo stat perdere diuis
Ausoniam: populosq; Italos: nomenq; Latinum:
Atq; malis propè iam confectæ mœnia Romæ:
Sancte ueni: cœtusq; tuos, tuaq; aurea templa,
Læti quæ festa uelamus fronde per urbes:
Dexter adi: placidusq; animis illabere nostris.
Ac primum miseris bellorum, & cædis amorem
Da pater exuere: & tercentum mittere in annos
Tygrimq; Tanaimq; ultra: & post ferre quietem
Sollicitos populi fasces: adiectaq; regnis
Regna super, ualidoq; undantia milite castra:
Et pacem uenerari: & mitia uertere duris.
Dein pestes scelerum tantorum, atq; agmine longo
Multa odij concreta modis mala semina diris,
Infectasq; diu labes, & crimina purga
Heu solito grauiora: irasq; auerte deorum.

Ioannis Mutij Aureli Mantuani in
diui Ioannis Babtistæ
laudem Hymnus.

n Ascœre, quid cessas dudum? cunctisq; petitum
Votis redde diem ueniens age Lucifer almũ:
Dignum quo possit superum fauor oĩs in unũ
Congessisse uirum quodcunq; est ulla potis uis:
Quoq; olim non te pigeat uatum optime nasci:
Quem cœlo ex alto superum rex tempore: quo se
Venturus tandem populorum orbisq; saluti,
Iam iam hominis faciẽ, & mortales induere artus
Certus erat: terris quondam præmisit habendum:
Dum nos interea solennes dicere laudes
Adgredimur: uatisq; pij celebramus honores.
Ille quidem in syluis, perq; auia lustra ferarum,
Propter aquam, & uario depictas gramine ripas,
Pulcher ubi fluuioq; ingens Iordanis amœno
Collibus è curuis per pinguia culta uolutus
Exercet cursu latices simul & secat arua:
Florem æui totum primis exegit ab annis,
Diuinis animum curis, & pectora plenus
Magna Deo, populosq; docens instantia fata.
Non illum Veneres, non illum pocula Bacchi:
Non epulæ flexere ullæ, non purpura diues:
Verũ undas hausitq; manu: et quas plurima ubiq;
Fundit humus, teneras decerpsit graminis herbas,
Horridus, hyrsutoq; humeros contectus amictu.
Illuc (ut perhibent) diuersæ, atq; agmine lato
Certatim coeunt gentes: atq; inde reuersæ

Haud dubia ex dubijs referunt oracula rebus.
Deseritur Solyme: linquunt Hiericumq́; Thenāq́;,
Arua Palestinæ, palmosæq́; oppida Idumes:
Vndiq́; conueniunt: & inhospita rura frequentāt.
Ille autem super his ripas, lucosq́; silentes
Insuetum multo calefactus pectora phœbo
Personat: & uacuæ responsant omnia ualles.
Nunc pater è summo claram demittit olympo
Progeniem: ætherei monumentū et pignus amoris:
Iamq́; aderit Deus, ecce Deus. quæ tanta moratur
Segnities? quæ tanta animos dementia fallit?
Ite agite: & superum uenienti obcurrite Regi:
Quamq́; uiā institerit, terras regna ultima uisens
Certa Dei soboles: studijs ingentibus illam
Sternite: nūc opus est animis, nūc mentibus æquis.
O' multum monitiq́; mihi, multumq́; monendi,
Spernite opes inquam, ac uariarū nomina uana
Delitias rerum, & contagia diuitis auri,
Versantisq́; orbem, & mortalia cuncta trahentis
Ocia, desidiam, sæuiq́; Cupidinis arma.
Felix qui potuit Cereris contemnere dona,
Et latices Bacchi morbos, & bella ferentes:
Ac tolerare sitim, & ieiunia longa suetus,
Corpoream imminui molem, & mortalia sensim
Membra tulit: gaudens uinclis, & carcere cæco
Exonerasse animū, ac uolucrē sup æthera ferre.
Huic sæpe in somnis primum se se obtulit ultro
Ipse Deum genitor: ultro docuitq́; futura.
Mox etiam atq; etiam claro se lumine passus
Contingi, eloquio ardenti: adspectuq́; beato

Adfulsit: sanctumq; inspirans ossibus ignem,
Diuina impleuit penitus dulcedine mentem:
Vsq; adeo magni mentem facit æthere natum,
Ardua conantem sponte, & præclara uolentem.
Hæc: & plura Heros memorans, populumq; patresq;
Spargit rore leui: & felicibus abluit undis
Conceptas mundi labes ab origne prima.
Continuo morem suscepit: grataq; seruat
Posteritas sacrumq; pii coluere minores.
Ecce autem ætherei Regis certissima proles
Pro mortali hominum genere, et pro numine læso,
Heu fato indigno, & crudelis uulnere dextræ
Proiectura animam, & finem allatura malorũ,
Dudum aderat: summiq; patris præcepta docebat
Nota sibi: atq; animos supa ad cõuexa uocabat:
Progeniem quando immeritam cunabula mundi
Post geniti, obnoxam, primiq; errata parentis
Damnatam omnipotens pœnas expendere iussit:
Terribiliq; hosti diuum concessit in iras.
Hunc simul adspexit iuuenis: & fluminis alueo
Terq; quaterq; manu liquidas supintulit undas:
Reddita uox ingens reserato è uertice olympi:
Testatusq; sacra præsens pater alite natum,
Intonuit late: tremefecitq; ætheris axes.
Ex illo haud dubitas magnorum maxime uatum
Soluere fatidicum os: & spem uulgare per agros:
Aduenisse hominum certam requiemq; laborum:
Polliciti q; Dei toties mox testis adesse:
Vnum præ cunctis, populis spectantibus ultro
Et monstrare manu, & uerbis signare uolentem:

Visa canens, monitusq; datos pridem æthere summo.
Tu matri, tu uocis adhuc, & luminis expers
Prima utero exultans fœtu das signa supremi
Aduentu super Herois: magnamq; parentem
Pandere res altas, summiq; arcana Tonantis
Decreta, & uolucrem supera de gente ministrum
In medio usumq; die, auditumq;, fateri
Impellis. tua sidereus facta optima natus
Mox probat: & cunctis præfert mortalibus unum
Te uatem. O' longe melioribus optime sæclis
Nate pater, meritoq; adscripte quiritibus olim
Cœlicolis, salue ó Regi gratissime diuum:
Ac nos composito celebrantes carmine laudes
Rite tuas, pariterq; preces, & thura ferentes
Adspice: nostrorum oramus miserere laborum.
Nonne uides quanto moueant fera bella tumultu
Crudeles animæ? sæua illinc arma Britani
Expediunt: solidas latis Hispania terris
Cum populis urbes effundit: & omnia uersat.
Hinc gallorum acies, & prodiga corpora uitæ
Cædis amor, ferriq; armat scelerata cupido:
Inter utrosq; facem intentans discordia sæuit:
Impius armatos stimulat Mars, & furit ingens.
Ah ne iterum tanto concurrant agmina motu:
Ah ne iterum large pinguescant sanguine campi.
Has tu iras, atq; hæc imperdita corpora bellis,
Quæ dudum Ausoniæ cierant in uiscera reges:
Verte hostem in Turcam. superis det sanguine pœnas
Cyzicus, & populi, quos diuidit Hellespontus.
Aequius huic fuerat nostra arma opponere genti.

Hunc tu animis pater accensis immitte furorem.
Ecce tibi decimus præses simul, & decus orbis.
Afflictis quem uos rebus, sæcloq; ruenti
Auxilium cœlo properastis mittere ab alto:
Angusto ingentes uoluit sub pectore curas:
Iamq; Scythas uexat bello: atq; amissa reposcit
Regna animo: mox excidium: stragemq; daturus,
Actutum ualido complebit milite campos.
Olli igitur uires ultro se ad bella paranti,
Quo sine nulla super miseris mortalibus est spes:
Sufficite: ipse animosq; sibi, mentemq; ministret.
Nunc ó quiq; Hebri uitreas, & Strymonis undas,
Quiq; bibunt Xanthũ, & fluctisonum Symoenta:
Quosq; alijs longe positos in partibus horrens
Caucasus hinc, illinc prospectat maximus Atlas:
Agnoscant ueri tandem præcepta Tonatis:
Et fluuio discant natos mersare salubri.
Teq; adeo ante omnes unum, tuaq; arma tremiscãt
Nota nimis miseris, ac cæde inspersa suorum.
Testis clara Rhodos, facti non immemor unq̃:
Cum late implerunt campos: passimq; per herbas
Agmina multa uirum iacuerunt æquore toto:
Carpathijq; maris fœdarunt sanguine fluctus.

D mare ne accedas propius mea uita: proter
a Nimirũ, & turpes continet unda Deos. (uos
Hi rapiunt si quã incautam aspexere puellã
Securos bibulo littore ferre gradus.
Quin etiam in siccum insiliunt sæpe agmine facto:
Atq; abigunt captos ad sua regna homines.
Tum si qua est inter prædam formosa puella,
Tantum hæc non subito piscibus esca datur.
Sed miseram fœdis male habent complexibus omnes:
Inuitamq; iubent hispida monstra pati.
Os informe illis, rictus, oculiq; minaces,
Asperaq; anguineo cortice membra rigent.
Barba impexa, ingens, alga: limoq; uirenti
Oblita, oletq; graui lurida odore coma.
Hos tu seu pisces, seu monstra obscœna uocare,
Siue deos mauis, si sapis ipsa, caue.
Nec tibi sit tanti pictos legisse lapillos.
Vt pereas magno uita dolore meo.
Quin potius diuersi abeamus: respice ut antrum
Ad dextram uiridi protegit umbra solo:
Decurrit riuus gelidis argenteus undis:
Pictaq; odorato flore renidet humus.
Imminet & fonti multa nemus ilice densum:
Et uolucres liquido gutture dulce canunt.
Hic poteris tuto molli requiescere in herba
Propter aquam, & niueos amne lauare pedes?
Tu mihi serta tuis contexta coloribus, ipse
Texta meis contra mox tibi serta legam.

Floribus, & roseis crinem redimita corollis,
Et compto incedes conspicienda sinu.
Poplite deinde tenus succincta imitabere nymphas:
Obuia marmoreum detiget aura latus.
Syluicolas mea uita Deos torquebis amore:
Ignibus urentur flumina & ipsa meis.
Inde domum formosa mage, & mage culta redibis:
Rumpetur tacita tum Hyppolite inuidia.
Sed sensim subsistas, ne te forte puellarum
Aequalis uersam cernat abire chorus.
Nesciat hoc quisquam: nam si nos turba sequatur;
Antra ingrata, tibi ingrata & erunt nemora.
Has fatuas rapiant pelagi siue monstra puellas:
Nos ceptum hac furtim dissimulemus iter.
Quod si qua interea audieris per littora murmur,
Protinus in nostro lux mea te abde sinu.

M. Ant. Casanouae, De Homero.

An Smyrna est, quae te nascentem excepit Homere?
An ne fuit uatem quae tumulauit ïos?
Altera nomen habet uiolae: tenet altera myrhae:
Fata tuum his decorant ortum, obitumq́; locis.
Quid magis est quod te diuine deceret Homere
Quam nasci in myrha, decidere in uiolas?

Eiusdem de Vergilio.

Dicite qui ripas Minci coluistis olores:
Vobiscum exorta è gloria Vergilij?
Dic mihi parthenope: sic sis pulcherrima semper,
Vergilius ne tuo decidit in gremio?
Et meruit cui contigerat nasci inter olores
Inter sirenum decubuisse choros.

Eiuſdem.

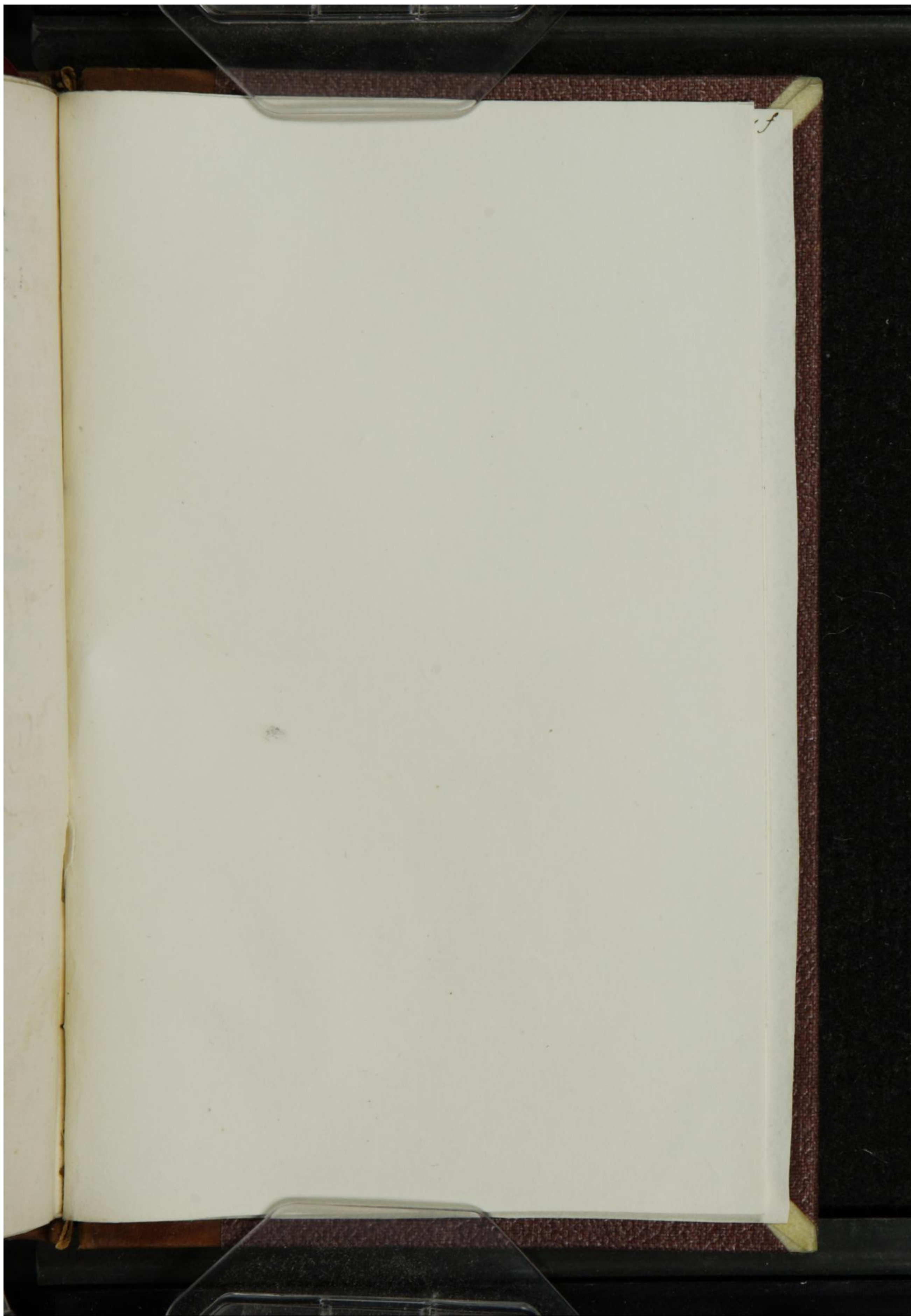
Pigmaliona rogant plures dum forte figuras
Fingere. quæ referant coniugis ora ſuæ.
Vos ego ſuſpirans inquit finxiſſe priorem
Rebar: ſcire meas pœnituiſſe manus.

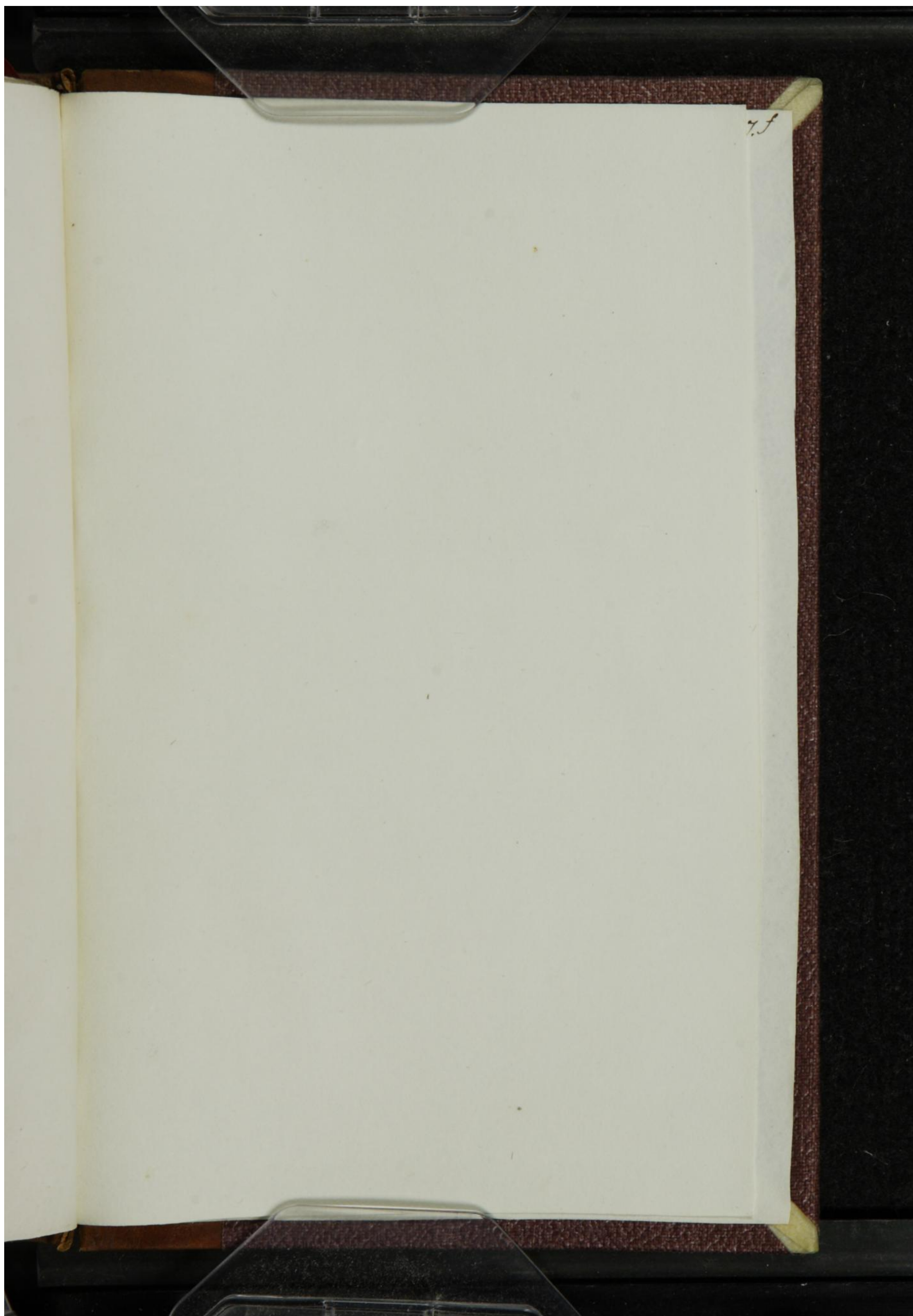
* A B C D E F G H I *Omnes sunt quaterniones, præter I duernum.*

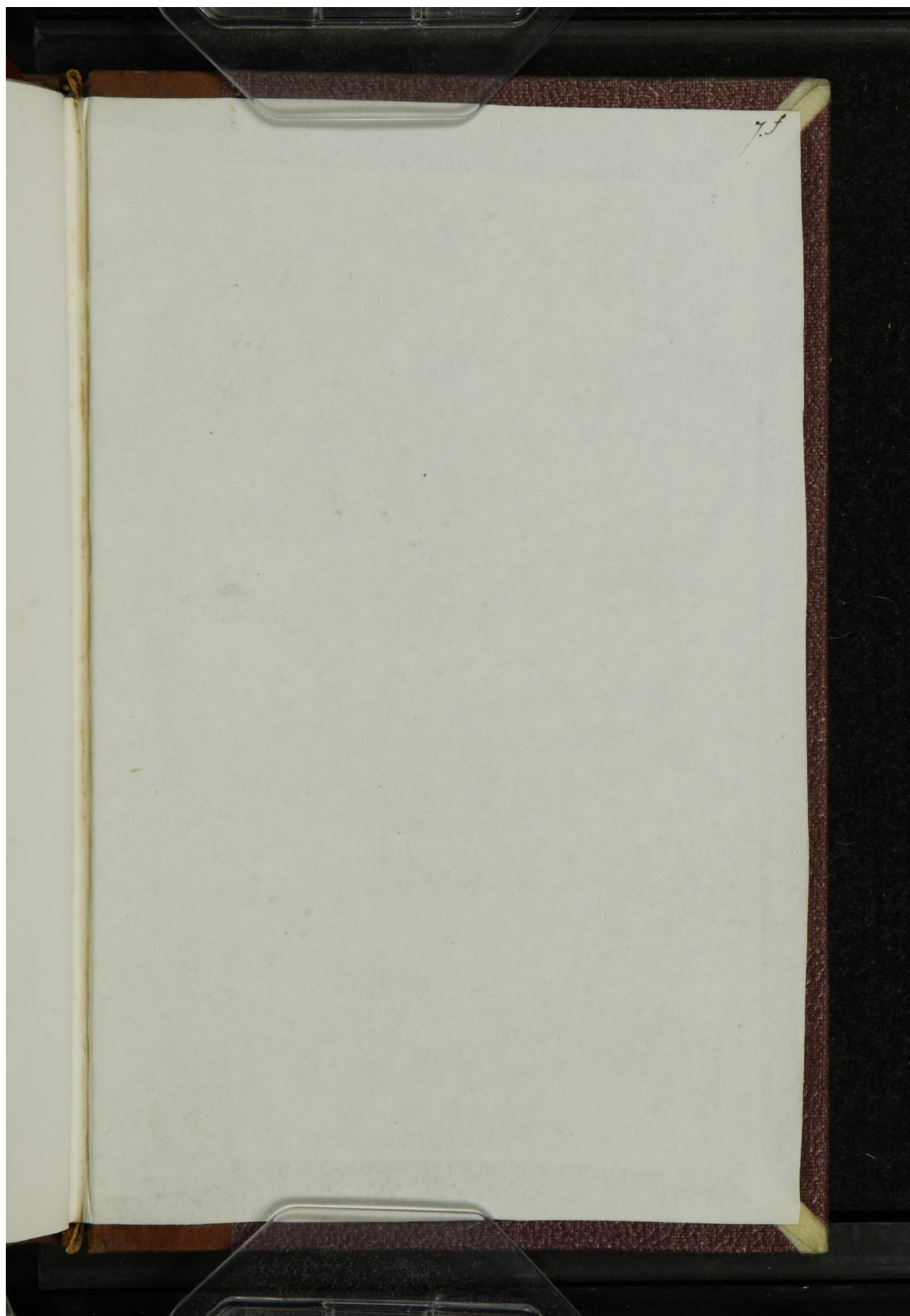
VENETIIS IN AEDIBVS ALDI,
ET ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE AV-
GVSTO. M.D.
XXVIII.

AL DVS.

7.f

7.f